

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७, मोरङ

District Disaster Preparedness and Response Plan DPRP 2077, Morang

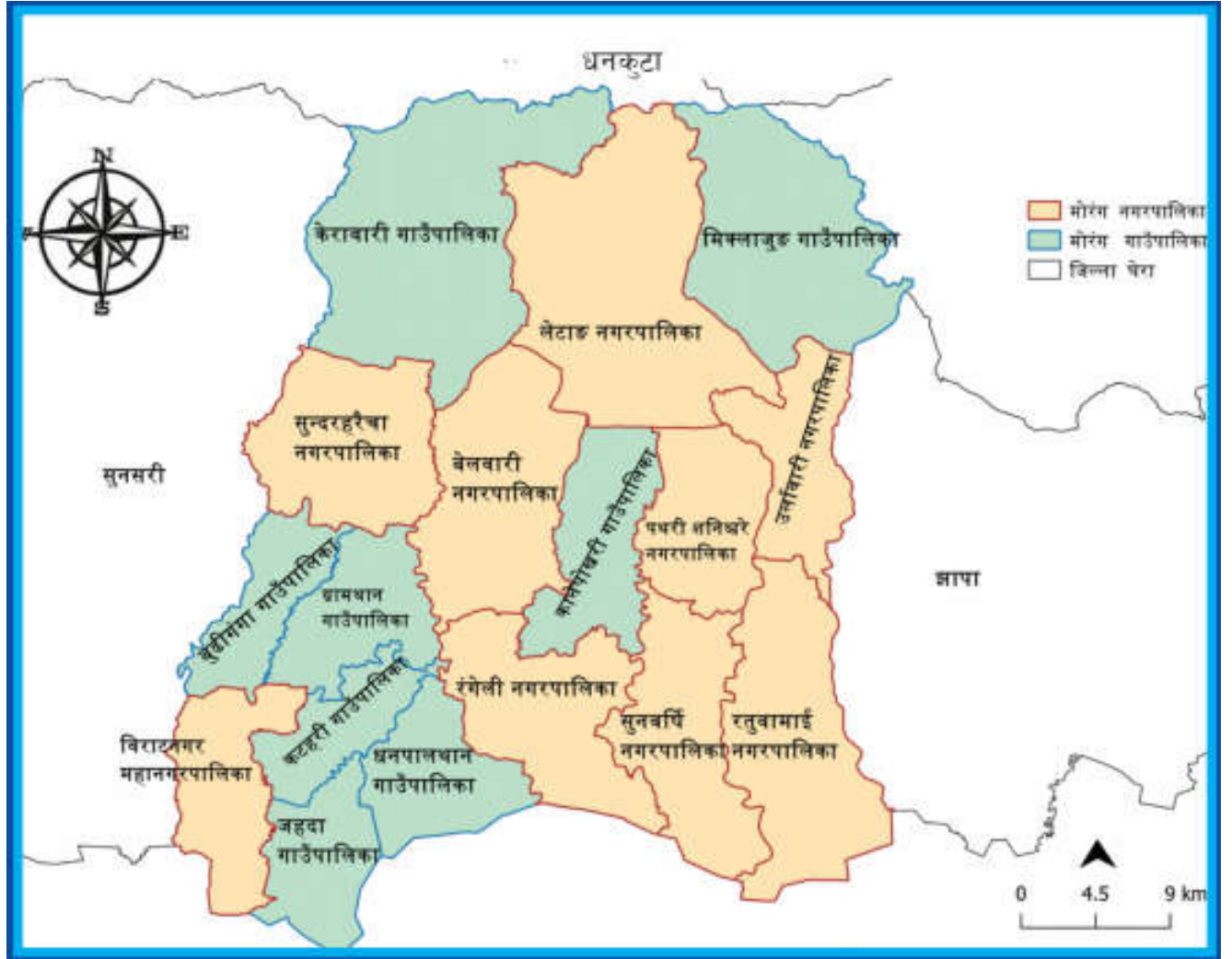

प्रकाशक

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, मोरङ

प्रदेश नं १, नेपाल

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७, मोरङ

दस्तावेज :	जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०७७, मोरङ District Disaster preparedness and Response Plan DPRP 2077, Morang
प्रकाशक:	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, मोरङ
प्रकाशन मिति :	असार २०७७
सर्वाधिकार :	© प्रकाशकमा
सहयोग र संयोजन :	वर्ल्डभिजन इन्टरनेशनल नेपाल (जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय – DLSA) नारी विकास संघ, मोरङ
प्राविधिक सहयोग सम्पादन :	ध्रुव बहादुर खड्का, सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी, परमेश्वर भट्टराई, विपद् सम्पर्क व्यक्ति जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मोरङ रामकुमार दाहाल, विपद् विज्ञ

प्रमुख जिल्ला अधिकारीको मन्तव्य

वर्ल्डभिजन इन्टरनेशनलको मन्तव्य

विषयसूची:

१. परिच्छेद:१ पृष्ठभूमि	८
१.१. जिल्लाको परिचय	८
१.१.१. भौगोलिक अवस्थिति	८
१.१.२. राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन	८
१.१.३. जलवायु	९
१.१.४. प्रमुख नदी तथा जल भण्डार	९
१.१.५. भू उपयोगको स्थिति	९
१.१.६. जनसंख्या विवरण	९
२. परिच्छेद:२ विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पृष्ठभूमि र उद्देश्य	१०
२.१. योजनाको पृष्ठभूमि	१०
२.२. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य	११
२.३. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा	११
२.४. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू	११
२.५. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृया	१२
२.६. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको सिमा	१३
२.७. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता तथा महत्व	१४
२.८. विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको लक्षित समूह	१४
२.९. पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू	१५
३. परिच्छेद:३ विपद् जोखिमको अवस्था	१५
३.१. विगतका विपद्हरूको विश्लेषण	
३.१.१. विगतमा विपद्बाट भएको क्षति	१५
३.१.२. विश्वव्यापी महाव्याधि कोभिड -१९ को जिल्लाको अवस्था	१६
३.१.३. जिल्लाका प्रमुख खोला एवम् नदीहरू र तिनले क्षति गर्ने मुख्य स्थानहरू	१७
३.२. कानुनी नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था	१७
३.२.१. नेपालको संविधान, २०७२	१७
३.२.२. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४	१८
३.२.३. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४	१७
३.२.४. विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति २०७५	१७
३.२.५. प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५	१८
३.३. प्रमुख प्रकोपहरू र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरू	१९
३.४. सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा सम्भावित प्रभावक्षेत्रको नक्साङ्कन	२०
३.५. विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण	२२
३.६. प्रकोप घटना पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण	२२
३.७. सरोकारवाला निकाय, संस्थाहरूको विवरण लेखाजोखा	२२
३.८. मानवीय विषयगत क्षेत्रहरूको लेखाजोखा	२२
३.८.१. विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय:	२२
३.८.२. विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य	२२

३.८.३. विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू	२३
३.८.३.१. समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	२३
३.८.३.२. खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	२४
३.८.३.३. अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	२४
३.८.३.४. खाद्य सुरक्षा कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्र	२५
३.८.३.५. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	२५
३.८.३.६. खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	२६
३.८.३.७. आपत्कालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्र	२६
३.८.३.८. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र	२७
३.८.३.९. बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्र	२७
३.८.३.१०. भौतिक पूर्वाधार विषयगत क्षेत्र	२८
४. परिच्छेद ४ सामान्य पूर्वतयारी योजना	२८
५. पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना	३३
६. आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना	३५
६.१. समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	३५
६.२. खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	४०
६.३. अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	४५
६.४. खाद्य सुरक्षा कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्र	४९
६.५. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	५२
६.५ (क) महामारी तथा कोभिड -१९ कोरोना भाइरस	५६
६.६. खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	५९
६.७. आपत्कालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्र	६२
६.८. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र	६६
६.९. बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्र	६९
६.१०. भौतिक पूर्वाधार विषयगत क्षेत्र	७१
७. आवश्यकताको लेखाजोखा	
७.१. विषयगत स्रोत साधनको आँकलन	७४
७.१.१. समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	७४
७.१.२. खोज तथा उद्धार क्षेत्र	७५
७.१.३. खाद्य क्षेत्र	७७
७.१.४. स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	७७
७.१.५. खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र	७८
७.१.६. संरक्षण क्षेत्र	७८
७.१.७. शिक्षा क्षेत्र	७९
७.१.८. आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्र	७९
७.२. पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यकालागि स्थानीय तहको क्षमता तथा अन्तरसम्बन्धित विषय र सवालहरू	
७.२.१. जिल्लाका स्थानीय तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता सम्बन्धी विवरण	८१
७.३. अनुमानित लागत	८२
७.४. आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र	८३

७.४.१. अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य	८३
७.४.२. जिल्लामा रहेका निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य	८४
८. परिच्छेदः ८ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना	८४
८.१. लक्ष्य र सूचकहरू	८७
८.२. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई	८९
अनुसूची १ मोरङ जिल्ला स्थित कार्यालय प्रमुखहरूको विवरण	९०
अनुसूची २ जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू	९३
अनुसूची ३ मोरङ जिल्लाका निर्वाचित स्थानीय पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू	९४
अनुसूची ४ नेपाली सेनाको विभिन्न स्थानमा रहेका युनिटका प्रमुखहरूको विवरण	९७
अनुसूची ५ मोरङ जिल्लाको विभिन्न स्थानमा रही कार्यरत नेपाल प्रहरीका कार्यालयका प्रमुखहरू	९८
अनुसूची ६ मोरङ जिल्लामा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका गैरसरकारी संस्थाहरू	१००
अनुसूची ७ मोरङ जिल्लाका स्थानीय तहमा कार्यरत प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरू	१०१
अनुसूची ८ प्रदेश मन्त्रालय र जिल्ला स्थित विभिन्न कार्यालयहरूका विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरू	१०१
अनुसूची ९ मोरङ जिल्लामा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर	१०३
अनुसूची १० मोरङ जिल्लामा कार्यरत स्थानीय स्तरका संघसंस्थाहरूको विवरण	१०४
अनुसूची ११ मोरङ जिल्ला स्थित स. प्र. बल नेपालका युनिटहरूको सम्पर्क नम्बर	१०५
अनुसूची १२ स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख र महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुखहरू	१०६
अनुसूची १३ स्थानीय तहका कार्यालयमा विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरू	१०७
अनुसूची १४ मोरङ जिल्लामा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण	१०७
अनुसूची १५ मोरङ जिल्लामा रहेका बारुणयन्त्र सम्बन्धी विवरण	१११
अनुसूची १६ नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, मोरङमा उपलब्ध तालिम प्राप्त स्वयंसेवकहरू	११२
अनुसूची १७ नेपाली सेनाका विभिन्न युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू	११३
अनुसूची १८ प्रदेश प्रहरी कार्यालय प्रदेश नं. १ मा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण	११३
अनुसूची १९ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३ गण हे. क्वा. कंकालिनी मोरङ तथा मोरङ जिल्ला स्थित सुरक्षा बेस र बी.ओ.पी. हरूमा रहेको विपद् व्यवस्थापनको जम्मा सामग्रीहरूको विवरण	११४
अनुसूची २० जिल्ला प्रहरी कार्यालय र मातहतका चौकी, पोष्ट र ईलाकाहरूमा उपलब्ध सामग्रीहरू	११९
अनुसूची २१ निकायगत भौतिक स्रोत साधनको अवस्था	१२०
अनुसूची २२ विषयगत सदस्य संस्थाको कार्यशर्त	१२२
अनुसूची २३ अगुवा सहयोगी संस्थाको कार्यशर्त	१२२
अनुसूची २२ आपत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि स्फियर मापदण्ड	१२३
अनुसूची २३ विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम	१२७
अनुसूची २४ सन्दर्भ सामग्रीहरू	१३१

शब्द संक्षेप

विजोन्यव्यवकास	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
गापा	गाउँपालिका
गैसस	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था
जमौविवि	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग
खासडिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय
जिसस	जिल्ला समन्वय समिति
जिविव्यस	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जिपूका	जिल्ला पूर्वाधार कार्यालय
शिविसइ	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
जिस्वाका	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
जिभूसंका	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय
नपा	नगरपालिका
नेपसंघ	नेपाल पत्रकार संघ
नेखासं	नेपाल खाद्य संस्थान
नेप्र	नेपाल प्रहरी
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
नेसे	नेपाली सेना
प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
सप्रवल	सशस्त्र प्रहरी बल
स्थाविव्यस	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
स्थासुनि	स्थानीय सुरक्षा निकाय
CRRT	Community Rapid Response Team
DDMC	District Disaster Management Committee
DDRT	District Disaster Response Team
DEOC	District Emergency Operation Centre
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan
DLSA	District Lead Support Agency
DRRT	District Rapid Response Team
IRA	Initial Rapid Assessment
MIRA	Multi-cluster Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society
RRT	Rapid Response Team
SAR	Search and Rescue
WASH	Water, Sanitation and Hygiene

परिच्छेदः १

१. पृष्ठभूमि

१.१ जिल्लाको परिचय

प्रदेश नं. १ को ऐतिहासिक गौरव बोकेको मोरङ जिल्ला जनसंख्याको दृष्टिकोणले नेपालको दोस्रो तथा विकास सूचकाङ्कको आधारमा चौथो स्थानमा रहेको छ । प्राचीनकालमा विराट राजाको राजधानी मोरङमा रहेको थियो । कालान्तरमा यसै जिल्लामा "हाङ" नामक किरांती राजाले राज्य सञ्चालन गरेको पाइन्छ । त्यसवेला यस प्रशासनिक क्षेत्रलाई "मावारङ" भनिन्थ्यो । पछि, "मावारङ" भन्ने शब्द नै अपभ्रंश भई मोरङ भन्न थालिएको हो भन्ने किंवदन्ती रहेको छ । ८० प्रतिशत भू-भाग तराइले ओगटेको यो जिल्ला पूर्वी नेपालको औद्योगिक एवं व्यापारिक केन्द्रको रूपमा परिचित छ ।

मोरङ जिल्लाको आकृति उत्तर दक्षिण लम्बाईमा आयताकारको छ । जमिनको बनावट अनुसार यस जिल्लामा पहाडी क्षेत्र, भावर क्षेत्र र तराई क्षेत्र रहेको छ । उष्ण, अर्धउष्ण र समशीतोष्ण हावापानी भएको यस जिल्लामा अधिकतम तापक्रम ४२.५ डिग्री से. देखि न्यूनतम ३.७ डिग्री से.सम्म पुग्दछ । वार्षिक औषत वर्षा १८१२ मि.मि. हुने गरेको छ । पहाडी खण्ड निकै विकट रहेतापनि फलफूल तथा तरकारी उत्पादनमा क्रमशः विकसित बन्दैछ । बीचको भावर क्षेत्रमा ढुङ्गेनी माटो भएकोले उत्पादन कम हुन्छ । तराई क्षेत्र समथल तथा मालिलो भएकाले धान, मकै, गहुँ तोरी जस्ता कृषिवाली राम्रो उत्पादन हुन्छ ।

महाभारतकालीन विराट राजाको दरवार, राजारानी धिमाल पोखरी, गोविन्दपुरको सुनवर्षी पोखरी, हरैँचाको किच्चक गढी, डाईनियाको हरिश्चन्द्र गढीलगायत ऐतिहासिक स्थलहरू रहेको मोरङ जिल्ला धार्मिक तथा पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण छ । सांस्कृतिक विविधता तथा विभिन्न जातजातिको बसोबास भएकोले आ-आफ्नै भेषभुषा तथा रहनसहन र संस्कृति यहाँ देख्न सकिन्छ । उत्पादन, अवसरको उपलब्धता तथा शहरीकरणको बढ्दो प्रभावका कारण अन्य जिल्लाबाट बसाई सरेर आउने क्रम बढ्दो छ ।

१.१.१ भौगोलिक अवस्थिति

पूर्व	झापा र इलाम (मावा खोला)
पश्चिम	सुनसरी जिल्ला (बुढी/केसलिया खोला)
उत्तर	धनकुटा, पाँचथर
दक्षिण	विहार राज्य, भारत
अक्षांश	२६' २०" उत्तर देखि २६' ५३" उत्तर
देशान्तर	८७' ११" पूर्वदेखि ८७' ४१" पूर्व
क्षेत्रफल	१८५५ वर्ग कि.मी
औषत लम्बाई	लगभग ४६ कि.मी. (पूर्व पश्चिम)
औषत चौडाई	लगभग ५४ कि.मी. (उत्तर दक्षिण)
उचाई	समुद्र सतहबाट करिब ६० मी. देखि २४१० मी. सम्म

१.१.२ राजनैतिक तथा प्रशासनिक क्षेत्र विभाजन

प्रदेश नं.	१	राजधानी
जिल्ला सदरमुकाम		विराटनगर
प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र		६

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र	१२
महानगरपालिका	१
नगरपालिका	८
गाउँपालिका	८

१.१.३ जलवायु

हावापानी	उष्ण र समशितोष्ण
वार्षिक औषत वर्षा	१८१२ मि.मि.
तापक्रम अधिकतम	४०.५' से.
तापक्रम न्यूनतम	३.७' से.

१.१.४ प्रमुख नदी तथा जल भण्डार

जलभण्डार वा जलश्रोतको हिसाबले मोरङ जिल्लामा प्रशस्तै खोला नाला तथा पोखरीहरू छन् । यहाँका खोलानालाहरू विशेषतः तीन प्रकारका छन् ।

- क) महाभारत क्षेत्रबाट उत्पत्ति भई आएका जसमा खदम, चिसाङ्ग, मावा, रतुवा, बक्राहा खोला आदि हुन्। यी खोलाहरूमा हिउँद याममा पनि प्रायः पानी बगिरहन्छ ।
- ख) अन्य समयमा सामान्य पानीको बहाव रहेतापनि वर्षा याममा पानीको बहाव धेरै हुने खहरे तथा अन्य खोलाहरूमा बुढी, सिंघिया, लोहन्द्रा, डाँस, केसलिया, मरिया, बक्रा, बेतौना, जुडी, साखारे आदि छन्। अन्य साना खहरे खोलाहरू पनि प्रशस्तै छन् ।
- ग) साथै यस जिल्लामा उल्लेखनीय तालहरू नभएतापनि गाउँमा साना पोखरीहरू प्रशस्तै पाइन्छन्। जस मध्ये गोविन्दपुरको सुनवर्षी पोखरी र भोगटेनीको राजारानी धिमाल पोखरीलाई ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक दृष्टिले पनि महत्वपूर्ण मानिन्छ ।

१.१.५ भू-उपयोगको स्थिति

सिनं	कूल क्षेत्रफल	१,८५,५०० हेक्टर
१.	खेतीयोग्य क्षेत्र	१,०५,२७० हेक्टर
२.	सिंचित क्षेत्र	६८,५४० हेक्टर
३.	वन क्षेत्र	४३,१८४ हेक्टर
४.	नदी सडक नहर	४,०६९ हेक्टर
५.	आवास क्षेत्र	५,०५९ हेक्टर
६.	पहाड पाखा बाँझो पर्ति	१५,६०२ हेक्टर

स्रोत: जिल्ला पार्श्वचित्र मोरङ, २०७०

१.१.६ जनसंख्या विवरण:

वि.स.२०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्यांक अनुसार यस जिल्लाको कुल घरधुरी संख्या २,१३,९९७ र कुल जनसंख्या ९,६५,३७० रहेको छ जस मध्ये पुरुष ४८.३४ र महिला ५१.६६ प्रतिशत रहेको छ ।

पछिल्लो १० वर्षमा जिल्लाको जनसांख्यिक अवस्था:

साल	पुरुष		महिला		कूल जम्मा
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	
२०५८	४,२२,३४८	५०.१३	४,२०,१२४	४९.८७	८,४२,५०७
२०६८	४,६६,७१२	४८.३४	४,९८,६५८	५१.६६	९,६५,३७०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना २०७३ तथा मोरङ जिल्ला प्रोफाईल, २०७०

परिच्छेद: २

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पृष्ठभूमि र उद्देश्य

२.१ योजनाको पृष्ठभूमि

नेपाल भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, हावाहुरी, चट्याङ, खडेरी, अतिवृष्टी, शितलहर जस्ता प्रकोपबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । यस्ता विपद्बाट जोगाउन र प्रकोप सिर्जित विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायहरूको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्नका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । आपत्कालमा गरिने प्रभावकारी मानवीय प्रतिकार्यमा संलग्न निकायहरूको पूर्वतयारीको स्तर र उनीहरूको क्षमता तथा सबै तहमा उपलब्ध स्रोत साधनले ठूलो प्रभाव पर्दछ । तसर्थ प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित जुनसुकै खालका विपद्का घटनाबाट हुन सक्ने जीउधनको क्षतिलाई न्यून गर्नका लागि र विपद्को समयमा मानवको जीवन रक्षाकालागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय क्षति तथा धन सम्पत्ति र आधारभुत सेवा सुविधाहरूको हानी नोक्सानी कम गर्नका साथै विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न विपद् पूर्वतयारी महत्वपूर्ण हुन्छ । तसर्थ प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक प्रकोपहरूबाट हुन सक्ने विपद्का घटनाबाट मानिसको जीउधन, विकास पूर्वाधार तथा सेवाहरूको क्षतिलाई कम गर्न विपद् पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यलाई मजबुत बनाउन जरुरी छ ।

पूर्वतयारीले विपद्को सामना गर्ने क्षमतालाई वृद्धि गर्ने र समुदायहरूलाई विपद् उत्थानशील गराउने कार्यमा मद्दत पुर्याउँदछ । यसका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरूको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गरी उनीहरूको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमताका साथै स्रोत साधनको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु पर्दछ । यसै सन्दर्भमा गृह मन्त्रालयले तयार गरेको “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७” को आधारमा जिल्ला स्थित सरोकारवालसँग समेत छलफल अन्तरक्रिया गरी जोखिम न्यूनीकरण र सामना गर्ने क्षमताको विकास गर्न जिल्ला जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई हरेक वर्ष अद्यावधिक गर्दै आएको छ । सोही योजनालाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण गर्ने क्रममा “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (संशोधन २०७६)” ले निर्धारण गरेका विधि तथा प्रक्रिया पूरा गरी “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, मोरङ-२०७७” तर्जुमा गरिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न चरणमा गरिने कामहरूमध्ये विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना विपद् जोखिम व्यवस्थापनको एक महत्वपूर्ण अंश हो । यसले विपद् पहिले पूर्वतयारी र विपद्को समयमा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिन्छ । विपद् पूर्वतयारी कार्यले विपद् अघि गरिने पूर्वतयारी कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेको हुन्छ र पूर्वतयारी यस योजनाको मुख्य कार्य अथवा मुटु हो । विना पूर्वतयारी प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न नसकिने हुनाले

पूर्वतयारीलाई यस योजनाले विशेष महत्व दिने गर्दछ । विपद्बाट उत्पन्न असहज अवस्थामा प्रभावितको खोज तथा उद्धार कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै मानवजीवनको रक्षा गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

२.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्यहरू:

विपद्को समयमा विपद् प्रभावितको जीवन र बहुमूल्य सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गरी मानिसमाथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय साधन तथा स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई संस्थागत रूपमा प्रवर्द्धन गर्नु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ । योजनाका निर्दिष्ट उद्देश्य निम्न बमोजिम छन्

- विपद् प्रभावित व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु,
- विपद् प्रभावित मानिसलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्थानीय तहसंगको समन्वय र सहकार्यलाई थप मजबुद बनाउनु ।
- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै साधन-स्रोतको खोजी गरी नेपाल सरकारबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थासँग प्रभावकारी समन्वय गर्नु ।
- विकास प्रक्रियामा जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई मूलप्रवाहीकरण गरी विपद्जन्य जोखिम कम गर्न र विपद्पछिको पुनर्लाभ प्रक्रियालाई अघि बढाउने आधार तयार गर्नु ।

२.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा:

विपद् जोखिम व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये विपद् पहिले जोखिम न्यूनीकरणका आधारभूत कार्य, विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म गरिने प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी र तत्कालीन पुनर्लाभका लागि कार्य गरिने भएकाले यस योजनाबाट विपद् प्रभावित मानिसको अधिकारको रक्षा, आपतकालीन जीविकोपार्जनमा सहयोगका साथै विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा समेत सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । यस योजनाका केही अपेक्षित नतिजा देहायअनुसार हुने प्रक्षेपण गरिएको छ:

- विपद् पहिले गर्नु पर्ने आधारभूत पूर्वतयारीका कार्य सुनिश्चित हुनेछन् ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोग कार्यलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित गर्न सकिनेछ ।
- विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि सरोकारवाला र समुदायबीच समन्वय र सहकार्यको अभिवृद्धि हुनेछ
- प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत हुने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचमा अभिवृद्धि हुनेछ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि भएर विपद्को सामना गर्न सबै एकजुट हुने वातावरण तयार हुनेछ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड भएकाले मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायक निकायमा जवाफदेहीता र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास हुनेछ ।

२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू मुख्यतया देहायअनुसार छन्

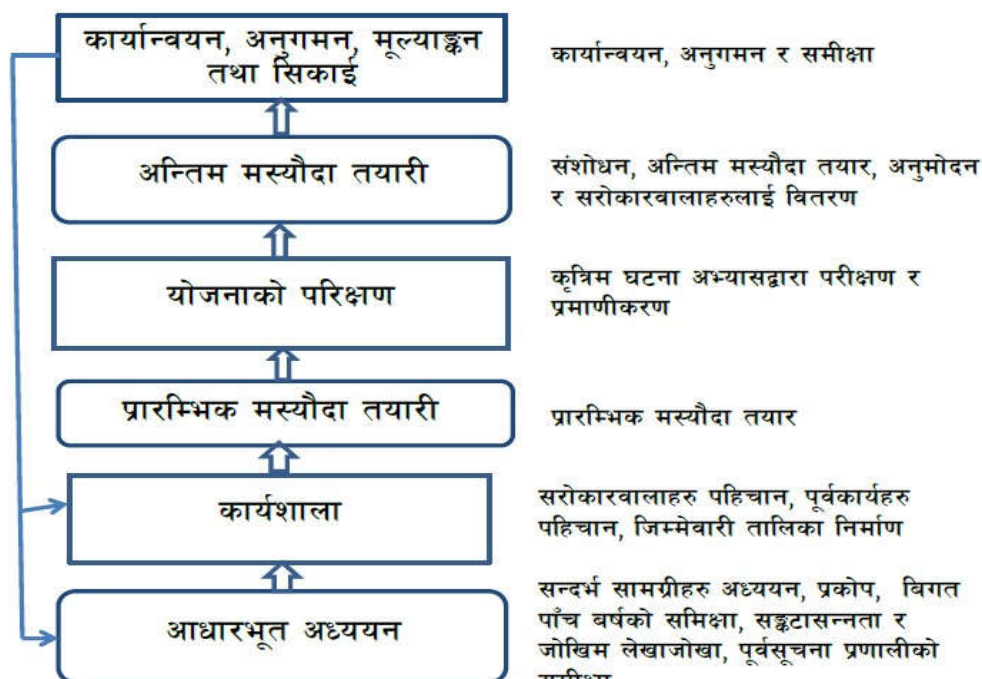
- जिल्लाको समग्र वस्तुस्थिति विवरण,
- विपद्बाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र एवं समुदायको संख्या र अवस्थिति,

- उपलब्ध क्षमता (विपदसँग जुध्ने र प्रतिकार्यमा उपलब्ध हुन सक्ने),
- विपद् जोखिम विश्लेषण,
- पूर्व चेतावनी प्रणाली,
- खोज तथा उद्धार व्यवस्था,
- आश्रय घर (सेल्टर) वा क्याम्प व्यवस्थापन प्रणाली,
- राहत व्यवस्था र वितरण,
- खाद्य सामग्री र गैर खाद्य सामग्रीको भण्डार अवस्था,
- प्रतिकार्यमा संलग्न साझेदारहरूको भूमिका र जिम्मेवारीको निर्धारण,
- हरेक निकायमा विपद् सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान र विपदको समयमा नियमित सञ्चार सम्पर्कको व्यवस्था,
- मानवीय सहायताकर्मिले गर्ने सहयोग (के, कसले, कहिले, कहाँ, कसरी उपलब्ध गराउने हो सोको पहिचान) उपलब्ध गराइएको हुनेछ ।
- सरोकारवाला सरकारी तथा गैर सरकारी संघ/संस्थाको विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि हुने

२.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृया केवल “योजना तर्जुमा” गर्ने मात्र नभई यो भैरहेको योजनालाई नियमित रूपमा पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गर्ने र चेतना अभिवृद्धि गर्ने महत्वपूर्ण कार्य हो ।

सम्बन्धित तहमा कार्यरत विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूसंगको सहकार्यमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने मुख्य जिम्मेवारी सम्बन्धित विपद् व्यवस्थापन समितिको भए अनुरूप विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको अवधारणागत ढाँचा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

उपरोक्त मार्गदर्शनको खाकालाई अनुसरण गर्ने क्रममा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नका लागि सर्वप्रथम २०७७/०२/२३ जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा सम्पन्न बैठकबाट DPRP निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्न निर्देश भए

बमोजिम आवश्यक तयारी गरी २०७७/०२/२७ गते जिल्ला स्तरीय कार्यशालाको आयोजना गरी विभिन्न १० वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) को पहिचान गरीएको थियो । मिति २०७७/०३/०१ गते स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरूसँग भर्चुअल बैठक गरियो । यसपछि मिति २०७७/०३/०३ गते देखि ६ गतेसम्म विषयगत क्षेत्रको बैठक सम्पन्न गरियो । जिल्ला स्तरीय सरोकारवालाहरूसँग व्यापक छलफल र अन्तरक्रिया समेत गरी प्राप्त भएका सूचना, सुझाव र निर्णयहरू समेतको आधारमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७६ लाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक समेत गरी योजनाको मस्यौदा तयार भयो । प्रस्तुत मस्यौदा उपर मिति २०७७/०३/२५ गते जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आयोजनामा संचालित बहुसरोकारवाला निकायहरूको बैठकमा छलफल एवं विक्षेपण भई प्राप्त भएका राय सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, मोरङ-२०७७ तयार गरिएको छ ।

२.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका सीमा:

यस योजनाका निम्नानुसार सीमा रहेका छन्

१. यस योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा प्रकोप तथा विपद्का मुख्य स्रोतहरू – बाढी, डुबान, आगलागी, चट्याड जस्ता विपद्का घटनाबाट प्रभावित घरधुरी एवम् परिवार संख्याहरूबाट अनुमान गरिएको छ । यस आधारमा बाढी, डुबान, आगलागी र चट्याडबाट चालु २०७७ सालमा प्रभावित हुन सक्ने परिवार ३,७३५ र जनसंख्या १५,६२० लाई आधार मानी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरिएको छ । पूर्वतयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति तथा नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ ।
२. कार्ययोजना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूप क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणाका आधारमा तर्जुमा गरिएको छ । जिल्ला स्थित मानवीय सहायतामा संलग्न निकाय तथा संस्थाहरूले आफ्नो नेतृत्वलाई प्रभावकारी नबनाएको खण्डमा क्षेत्रगत अवधारणाको कार्यान्वयन कमजोर हुन सक्नेछ ।
३. विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् स्थल, बन्दोवस्ती व्यवस्थापन र आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा योजना महत्वपूर्ण हुन्छ । अतः यस योजनामा उल्लेख भए अनुरूप विभिन्न विषयगत समितिका बैठकहरू बसी यस सम्बन्धमा थप गृहकार्य गरी स्पष्टता कायम गर्न सकिएमा मात्र यो योजना प्रभावकारी हुन सक्नेछ ।
४. विपद् पर्दाको अवस्थामा योजना अनुरूप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुन सक्ने भएकोले योजना अनुरूप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र मानवीय सहायतामा संलग्न संघसंस्थाहरूको सहयोग लिनुपर्ने अवस्था छ ।
५. प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले क्षेत्रगत रूपमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्नुपर्नेछ ।
६. यस योजनामा समुदायस्तरमा गएर सूचना संकलन गरिएको छैन जसले कति घरधुरी प्रभावित हुन सक्छन् भनेर यकिन तथ्यांक लिन सकिएको छैन । विगतका वर्षहरूको उपलब्ध विवरणहरू र बाढीको घटनामा प्रभावित जनसंख्यामध्ये शिविरमा आश्रित हुनु परेको विवरणलाई आधार मानी प्रभावित हुन सक्ने घरधुरी र जनसंख्या लिइएको छ ।
७. योजना कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, नीजि क्षेत्र, गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी क्षेत्र, संयुक्त राष्ट्र संघका निकायहरूले वार्षिक योजना बनाउँदा यसमा रहेका पक्षहरूलाई समेत समेटी योजनामा राख्ने र बजेट छुट्याउनुपर्ने हुन्छ ।

२.७ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरू मध्ये प्रतिकार्य योजना विपद्का घटना घटे लगत्तै देखि स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील भएको र यस समयमा गरिने मानवीय सहयोगका कार्यले क्षति तथा नोक्सानी उल्लेख्य मात्रामा घटाउन सकिने भएकाले यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ

- मानवीय सहायता एवम् विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय एवं उपलब्ध स्रोत साधन पहिचान गराउँछ
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अपुग स्रोत (खाडल) पहिचान गरी त्यसको पूर्तिको व्यवस्था गर्न आवश्यक वातावरण मिलाउँछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा विभिन्न विषयक्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरूको भूमिका निर्धारण गरी विपद्का असरहरूको सामना गर्न एकीकृत प्रयासलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
- विपद् प्रभावितहरूलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वकोबारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता प्रवर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गरी प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

२.८ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको लक्षित समूह

यस जिल्लामा बाढी डुवान, चट्याङ्ग, हावाहुरी, पहिरो, जनावर आतङ्क आदि प्रकोपहरू समस्याहरूको रूपमा बढ्दो क्रममा छन् । यसै आ.ब.को विवरण अनुसार बाढी तथा डुवानमा भएको क्षति बाहेक मात्रै अन्दाजी रु. ६ करोड ८ लाख बराबरको क्षति यस जिल्लाले भोगिसकेको छ । तसर्थ विगतका वर्षहरूको प्रभाव तथा क्षतिलाई मध्यनजर एवम् बिश्लेषण गर्दा यस वर्ष पनि धेरै घरपरिवार साथै जनसंख्या प्रभावित हुने देखिन्छ । विगतका आ.व.हरूमा बाढी, आगलागी, चट्याङ आदिबाट प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्याको आधार मानी आगामी आ.ब.को लागि जम्मा ३,७३५ घरधुरी तथा १५,६२० जनसंख्या प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ । यो प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्या अनुमान गर्दा हाल जिल्लामा रहेको तथा जम्मा हुनसक्ने स्रोत साधनलाई मध्यनजर गरी यो योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

२.९ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू

पूर्वतयारी कार्य गर्दा सबै साझेदारहरूले अपनाउनु पर्ने सामान्य सिद्धान्तहरू देहाय बमोजिम हुने छन्

- जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत एकद्वार नीति अनुरूप समग्र समन्वयको काम हुनेछ । प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले समन्वयका लागि अन्य संघसंस्थाहरूको सहयोग लिन सकिने छ ।
- विषयगत इकाईबाट समेत आवश्यक समन्वय गर्ने र समन्वय गर्दा मुख्य माग वा आधारभूत आवश्यकता पुरा गर्ने विषयलाई बढी ध्यान दिनु पर्नेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी एवं उद्धार कार्यका लागि दक्ष जनशक्ति, आर्थिक, भौतिक सुविधा तथा स्थानीय सञ्जालमा आधारित गैरसरकारी संस्थाहरू भएकाले त्यस्ता संस्थाहरूलाई क्षमता अनुसार प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- पूर्व निर्धारित रूपमा समन्वय, सहयोग, साझेदारी, सहकार्य, निर्देशन र नियन्त्रणको कार्यमा एकरूपता कायम गरिनेछ ।

परिच्छेद: ३

विपद् जोखिमको अवस्था

३.१. विगतका विपद्हरूको विश्लेषण

यस जिल्लामा महाभारत र चुरे पर्वतमालाबाट उत्पन्न भएर बग्ने दर्जनौँ साना तथा ठूला नदीले उत्पन्न गर्ने विपद्का कारण मोरङ जिल्लाका विभिन्न क्षेत्रहरू बर्षेनी जोखिम झेलन बाध्य भएका छन् । विपद् पूर्वतयारीका विषयमा पर्याप्त ज्ञानको अभाव, नदी कटान क्षेत्रहरूमा कमजोर तटबन्ध, बर्षेनी नदीले आफ्नो बहाव परिवर्तन गर्दै जानु, प्राकृतिक श्रोत साधनको अत्यधिक दोहन, विकास निर्माणका कामहरू विपद् मैत्री नहुनु आदि यसका मुख्य कारण रहेका छन् । वर्षायाममा थोरै समयमा अति पानी पर्नु, लामो समयसम्म पानी पर्नु, खोला खोल्सामा अत्यधिक पानी बग्नु, कटानको परिणाम स्वरूप बाढी तथा पहिरोको कारण नदी किनारका बासिन्दा बिस्थापित हुनु, कृषि बाली तथा पशु चौपायाको क्षति आईपर्नु, भौतिक तथा मानवीय क्षति जस्ता विपद्जन्य घटना आई पर्ने गरेका छन् । सोहि सन्दर्भलाई मध्यनजर गर्दै मिति २०७७ साल जेष्ठ २७ गते DPRP अद्यावधिक गर्न सम्पन्न भएको कार्यशालाबाट समग्र मोरङ जिल्लाको लागि विपद् जोखिमको अवस्था र मुख्य प्रकोपहरू निम्न अनुसार पहिचान तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

३.१.१ विगतमा विपद्बाट भएको क्षति

विपद्	२०७४		२०७५			२०७६			२०६६ देखि २०७६ सम्म प्रभावित
	मानवीय क्षति	प्रभावित परिवार	मानवीय क्षति	प्रभावित परिवार	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्रभावित परिवार	आर्थिक क्षति	
बाढी तथा डुवान	३२	४१,१५१	२६	४७०		११	४३६१	१२,००,०००।	१६८८५ परिवार
आगलागी	६	१२३	७	१३९	९,६०,१७,०००।	३	९४	५,३१,००,०००।	१४७१ वटा घटना
चट्याड	८	८	१२	१२	६७,०००।	१४	२४	५०,००,०००.	८९ घटना

हावाहुरी	-	-	१	१५	८,९०,०००।	-	१५	६,००,०००।	७८२ घटना
सडक दुर्घटना	१०४	५२०	१०९	५४५		१०५	५२५		४२३ वटा दुर्घटना
हात्ती आतङ्क	-	-	-	-	३,६५,०००।	-	-	९,००,०००।	
जम्मा	१५०	४९८०२	१५५	११८१	९ करोड ७३ लाख २२ हजार	१३३	५०१९	६ करोड ८ लाख	१९२२७

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङ २०७७

३.१.२ विश्वव्यापी महाब्याधि कोभिड -१९ को क्वारेण्टिनको अवस्था: मिति २०७७ असार २२ सम्म

सिन	क्वारेण्टिन स्थल रहेको स्थानीय तह	क्वारेण्टिन स्थल संख्या	वेड संख्या	क्वारेण्टिनमा बसेको संख्या			फिर्ता			बांकी		
				पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	विराटनगर मनपा	७	२३०	३७०	१२२	४९२	३०२	९९	४०१	६८	२३	९१
२	सुन्दरहरैचा नपा	४	१३०	२७०	५४	३२४	२२३	५३	२७६	४७	१	४८
३	उर्लावारी नपा	१	१००	१२८	४५	१७३	६३	३०	९३	६५	१५	८०
४	रंगेली नपा	३	१२५	३८३	१०९	४९२	३६५	१०२	४६७	१८	७	२५
५	बेलवारी नपा	१	१००	११४	४३	१५७	६७	३४	१०१	४७	९	५६
६	रतुवामाई नपा	१५	४३५	५५२	२९	५८१	५११	२८	५३९	४१	१	४२
७	पथरीशनिश्चरे नपा	१	५०	१४३	४०	१८३	१०१	३२	१३३	४२	८	५०
८	सुनवर्षी नपा	१७	४४३	५९८	२५	६२३	५५२	२४	५७६	४६	१	४७
९	लेटाङ नपा	१	१००	७५	२७	१०२	५३	२६	७९	२२	१	२३
१०	मिकलाजुङ गापा	११	४०	२०८	१८	२२६	१७३	१५	१८८	३५	३	३८
११	धनपालथान गापा	११	२००	१९०	४८	२३८	१४७	४०	१८७	४३	८	५१
१२	जहदा गापा	३	५०	१५१	४६	१९७	१४५	४६	१९१	६	०	६
१३	कटहरी गापा	४	८०	२४	३	२७	१६	१	१७	८	२	१०
१४	ग्रामथान गापा	६	१२०	२४	७	३१	१५	६	२१	९	१	१०
१५	कानेपोखरी गापा	२	१०८	९६	१३	१०९	५८	९	६७	३८	४	४२
१६	बुढीगंगा गापा	३	५०	१०८	११	११९	९१	११	१०२	१७	०	१७
१७	केरावारी गापा	३	५०	६२	१२	७४	४३	११	५४	१९	१	२०
जम्मा		९३	२४११	३४९६	६५२	४१४८	२९२५	५६७	३४९२	५७१	८५	६५६
क्वारेण्टाईनको लागि तयार भएको स्थान संख्या				६३								
होटल क्वारेण्टाईन (प्यासिफिक, स्वागतम् र एसियाटीक)				३								
होलिडिङ एरिया संख्या				३								
होलिडिङ एरिया वेड संख्या				६८६								

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ २०७७

विश्वव्यापी महाव्याधि कोभिड -१९ को जिल्लाको अवस्था: मिति २०७७ असार २२ सम्म

होम क्वारेण्टिनमा भएका व्यक्तिहरू		क्याम्प क्वारेण्टिनमा भएका व्यक्तिहरू		पिसिआर टेष्ट भएका		कोरोना पोजेटिभ नतिजा आएका		उपचार पछि घर फर्किएका		मृत्यु भएका	
महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
३३५	८३३	१२६	५७२	१२९०	४,६१६	२८	१४५	३५	२३१	०	०

३.१.३ मोरङ जिल्लाका प्रमुख खोला एवम् नदीहरू साथै तिनले क्षति गर्ने मुख्य स्थानहरू:

सिं	खोला/नदी को नाम	प्रभावित स्थानीय तह	विगतमा प्रभावित र आगामी समयमा प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्रहरू
१.	बुढी/केशलिया	सुन्दरहरैचा न.पा, बुढीगंगा गा.पा, विराटनगर म.न.पा	सुन्दरपुर, दुलारी, सिसवनी वडहरा, मुरेरी, बौरहा, हाथिमुडा, दुहवी, टंकिसिनवारी, विराटनगर
२.	सिंघिया	बुढीगंगा गा.पा, विराटनगर म.न.पा, ग्रामथान गा.पा, कटहरी गा.पा, जहदा गा.पा	हात्तिमुडा, टंकिसिनवारी, विराटनगर, बुधनगर, डंग्राहा, सिसवनी वडहरा, तेतरिया, बैजनाथपुर, लखन्तरी, कटहरी
३.	लोहन्द्रा	बेलवारी न.पा, सुन्दरहरैचा न.पा, ग्रामथान गा.पा, कटहरी गा.पा, जहदा गा.पा, रंगेली न.पा, धनपालथान गा.पा	बेलवारी, कसेनी, बवियाविर्ता, सिसवनी जहदा, मझारे, सुन्दर हरैचा, मोतिपुर, थलाहा, कटहरी, बुधनगर, धनपालथान
४.	चिसाङ	लेटाङ्ग गा.पा, केरावारी गा.पा, बेलवारी न.पा, कानेपोखरी गा.पा, रंगेली न.पा	लेटाङ्ग भोगटेनी, वाहुनी, केरावारी, होक्लावारी, दर्वेशा, केरौन, रंगेली
५.	डांस/मरिया बक्राहा	लेटाङ्ग गा.पा, पथरी शनिश्चरे न.पा, कानेपोखरी गा.पा, रंगेली न.पा	वारङ्गी, जाँते, पथरी शनिश्चरे नपा, वयरवन, हसन्दह, अमरदह, टकुवा, दर्वेशा, रंगेली न.पा ७ र ८ वडा, सोराभाग
६.	रतुवा, मावा	उर्लावारी न.पा, रतुवामाई न.पा, सुनवर्षी न.पा	मधुमल्ला, उर्लावारी नपा, राजघाट, इटहरा, सिजुवा, झुर्किया, महदेवा
७.	बक्राहा	उर्लावारी न.पा, रतुवामाई न.पा	मधुमल्ला, टाँडी, उर्लावारी, हसन्दह, अमरदह, इटहरा, धादरा, धरमभकारी, राजघाट, गोविन्दपुर, वरडङ्गा, झुर्किया, कसेनी, लेटी, चैता
८.	तेली खोला	लेटाङ्ग गा.पा, उर्लावारी न.पा	जाँते, उर्लावारी
९.	सुकुना	बेलवारी न.पा	खोर्सनि
१०.	कयर खोला	बेलवारी न.पा	बेलवारी

स्रोत: जिल्ला विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६

३.२. कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्था

३.२.१ नेपालको संविधान, २०७२

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न जारी भएको संविधान २०७२ ले नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्यका रूपमा परिभाषित गर्नुका साथै राज्य सञ्चालनका लागि तीन तहको संरचनाको व्यवस्था गरी प्रत्येक तहको कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ । संविधानको अनुसूची ७ मा प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभको अधिकार संघ र प्रदेशको साझा अधिकार सूचीको विषय बनाएको छ । साथै अनुसूची ८ मा विपद व्यवस्थापनको कार्यलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्रको विषयका रूपमा समावेश

गरेको छ भने धारा ५१ राज्यको नीतिहरूको खण्ड (ज) प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण सम्बर्द्धन र उपयोग सम्बन्धी नीति अन्तर्गत प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्वसूचना, तयारी, उद्धार, राहत एवं पुनर्थापना गर्ने भनी विपद पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको पाइन्छ ।

३.२.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४

विपद व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापको समन्वयात्मक र प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपदबाट सर्वसाधारणको जीउज्यान र सार्वजनिक, निजी तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षण गर्न दैवी प्रकोप (उद्धार) ऐन, २०३९ लाई प्रतिस्थापन गर्दै जारी भएको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०७४ ले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि विभिन्न तहगत संरचनाहरूको प्रबन्ध गरी विपद पूर्व, विपदको समयमा एवं विपद पश्चातको अवस्थामा त्यस्ता संरचनाले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका एवं जिम्मेवारी समेत निर्धारण गरेको छ ।

३.२.३ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

विगतमा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले योजना छनौट गर्दा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण हुने खालका योजना छनौटमा प्राथमिकता दिनुपर्ने व्यवहारा उल्लेख गरिएको थियो । साथै साविकमा स्थानीय योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितामूलक योजना पद्धति अवलम्बन गरी विपदलाई समेत मूलप्रवाहीकरण गर्दै विपद अनुकुलनका योजना छनौट र सञ्चालन गर्ने नीति स्थानीय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०६९ मा राखी सोही बमोजिम योजना अभ्यास गर्ने गरिएको पाइन्छ । हाल नेपाल संघीय राष्ट्रको रूपमा रूपान्तरण भैसकेको अवस्थामा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ऐनको खारेजी गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भएको हो । उक्त ऐनको परिच्छेद ३ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ ।

३.२.४ विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, २०७५

विपद जोखिमबाट सुरक्षित, जलवायु अनुकुलित तथा उत्थानशील राष्ट्रको निर्माण गर्दै दिगो विकासमा योगदान पुर्याउने दीर्घकालीन सोच राखी यो नीति अवलम्बन गरिएको छ । विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरूलाई सन्तुलित रूपमा कार्यान्वयन गरी विपदबाट हुने जनधन, स्वास्थ्य तथा जीविकोपार्जनका स्रोतसाधनहरूका साथै व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको आर्थिक सामाजिक तथा भौतिक पुर्वाधार र सांस्कृतिक एवं पर्यावरणीय सम्पदाको जोखिम तथा क्षतिमा उल्लेख्य रूपमा कमी गर्नु तथा तिनीहरूको उत्थानशीलता वृद्धि गर्ने उद्देश्य रहको यस नीतिले विपदबाट हुने मृत्युदर तथा प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य रूपले कम गर्नु, जीविकोपार्जनका स्रोतहरूका साथै कृषि, उद्योग, सडक, सञ्चार, खानेपानी तथा सरसफाइका संरचना, स्वास्थ्य र शैक्षिक सुविधाहरू जस्ता महत्वपूर्ण पुर्वाधार तथा आधारभूत सेवाहरूमा विपदले पुर्याउने क्षति एवं अवरोधलाई कम गर्दै तिनीहरूको उत्थानशीलतामा वृद्धि गर्नु र विपदबाट हुने प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति कम गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

३.२.५ प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५

प्रदेश नं १ भित्रका विपद व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापको समन्वयात्मक र प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपदबाट सर्वसाधारणको जीउज्यान र सार्वजनिक, निजी तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षण गर्न नेपाल सरकारले जारी गरेको विपद् जोखिम

न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का आधारमा प्रदेश नं १ का सबै जिल्ला र स्थानीय तहमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि विपद पूर्व, विपदको समयमा एवं विपद पश्चातको अवस्थामा प्रदेश सरकारले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका एवं जिम्मेवारी समेत निर्धारण गरी प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ जारी गरेको छ ।

३.३ मोरङ जिल्लाका प्रमुख प्रकोपहरू र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरू:

प्रकोप	बाढी डुवान	आगलागी	चट्याङ	हावाहुरी	पहिरो	महामारी	शीतलहर	खडेरी	असिना	सर्पदंश	जनावर आतङ्क	बालीरोग
बाढी डुवान		बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान	बाढी डुवान
आगलागी			आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
चट्याङ				हावाहुरी	चट्याङ	महामारी	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ
हावाहुरी					हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
पहिरो						महामारी	शीतलहर	पहिरो	पहिरो	पहिरो	जनावर आतङ्क	बालीरोग
महामारी							महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी
शीतलहर								शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	बालीरोग
खडेरी									असिना	सर्पदंश	जनावर आतङ्क	बालीरोग
असिना										सर्पदंश	जनावर आतङ्क	बालीरोग
सर्पदंश											जनावर आतङ्क	बालीरोग
जनावर आतङ्क												बालीरोग
बालीरोग												
अंकभार	१२	११	८	१०	४	९	६	१	२	३	५	७
स्तर	१	२	५	३	९	४	७	१२	११	१०	८	६

नोट: नेपालको सन्दर्भमा भूकम्प प्रमुख प्रकोप भएकोले यसलाई यस स्तरीकरणमा समावेश गरिएको छैन ।

३.४. सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा संभावित प्रभाव क्षेत्रको नक्साङ्कन:

स्थानीय तह अनुरूप प्रकोप स्तरीकरण तथा संभावित विपद् प्रभावित वडा वा क्षेत्रहरूको पहिचान गरी पठाउन स्थानीय तहसंग अनुरोध गरिएको थियो ।
स्थानीय तहहरूबाट प्राप्त जानकारी तालिकामा देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

स्तरीकरण: उच्च – *** मध्यम – ** न्यून – *

मोरङ जिल्लाको समग्र विपद् संकटासन्नताको अवस्था

सि नं	स्थानीय तहहरू	बाढी	आगलागी तथा करेन्ट सर्ट	पहिरो	महामारी	शीतलहर	खडेरी	असिना	सर्पदंश	जनावर आतङ्क
१	बिराटनगर महानगरपालिका	वडा नं. १,२,४,५,६,७,८, ११,१२,१४,१६, १८, १९	वडा नं. ४, ८, १२, १६, १९	समस्या नभएको	वडा नं ५,६,७,८, २,१४, १६, १८	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा
	स्तरीकरण	***	**		**	**	*	*	*	**
२	उर्लावारी न.पा.	वडा नं. १, २, ३ र ८	सबै वडा	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा १,२ र ३
	स्तरीकरण	***	*		*	*	*	*	**	***
३	बेलवारी न.पा.	वडा न. १,२ ३,४,५ र ८	वडा नं ४,५,६,७,८,९,१०	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	वडा २, ७	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं १, २
३	स्तरीकरण	***	**		*	*	*	*	**	**
४	रंगेली न.पा.	वडा नं १,४,७,८ र ९	सबै वडा	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं १,२,३,४,८,९
	स्तरीकरण	***	**		*	**	*	*	**	
५	पथरी शनिश्चरे न.पा.	वडा न. ३ को बक्राहा खोला नजिकका वस्तीहरू र वडा नं १ को पथरी खोला नजिकका वस्तीहरू	सबै क्षेत्र	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं १, २ र १०
	स्तरीकरण	***	**		*	**	*	*	**	**
६	सुन्दर हरैचा न.पा.	वडा नं. ३,४,५	वडा नं. ३ ४ ५ ६ १० ११ र १२	नभएको	वडा नै ५ फोकलेन टापु	सबै वडा			सबै वडा	वडा नं ५,१०
	स्तरीकरण	***	***		*	*	*	*	**	*
७	लेटाङ्ग न.पा.	वडा नं १,२,३,५,८ ९	वडा नं १ ७ र ८	वडा नं १, ५,	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं २,३,४,

सि नं	स्थानीय तहहरू	बाढी	आगलागी तथा करेन्ट सर्ट	पहिरो	महामारी	शीतलहर	खडेरी	असिना	सर्पदंश	जनावर आतङ्क
				६, ७ र ८						*५, ६ र ९
	स्तरीकरण	***	**	***	*	*	*	सबै वडा	सबै वडा	**
८	सुनबर्षि नगरपालिका	सबै वडा (१-९) सम्म १,३,६,७ मुख्य प्रभावित	सबै वडा (१-९) सम्म १,३,६,७ मुख्य	समस्या नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा वडा
	स्तरीकरण	***	***	-	*	*	*	**	**	**
९	रतुवामाई नगरपालिका	वडा नं. १,३,५,७, ८,९,१०	वडा नं. १, २,३,४,५, ७	समस्या नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा वडा	वडा वडा
	स्तरीकरण	***	***	-	*	*	*	*	**	**
१ ०	जहदा गा. पा.	बुद्धनगर,भाथिगंज मझारे, सिसवनी, लोहन्द्रा खोलाछेउ	बुद्धनगर भाथिगछ मझारे सिसवनी	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	
	स्तरीकरण	***	***		*	**	*	*	**	
१ १	बुढिगंगा गा. पा.	वडा नं. १,२,३,४,५,६ र ७	सबै वडा	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	वडा २, ७	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा
	स्तरीकरण	***	**		*	*	*	*	**	**
१	धनपालथान	वडा नं. ५, ६, ७	सबै वडा	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	
	स्तरीकरण	***	***		*	**	*	*	***	
१	कटहरी गा.पा.	वडा नं १, २, ४ ६ र ७	सबै वडा	नभएको	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा
	स्तरीकरण	***	***		*	**	*	*	**	**
१ ४	केरावारी गा.पा.	वडा नं ६,७,८,९	वडा नं ६. ८. ९ र १०	वडा नं १, २, ३, ४	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं ३ ५ ६,७,८,१०	वडा नं ६,७, ८,१०
	स्तरीकरण	***	***	***	*	*	*	*	**	***
१ ५	मिक्लाजुङ्ग गा.पा.	वडा नं ६, ७, ८ र ९	वडा नं १, २, ४ र ५	वडा नं १, २, ४ र ५	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं २,३,४ र ५	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं १, ४, ५ र ६
	स्तरीकरण	*	***	***	*	*	**	*	**	*
१ ६	कानेपोखरी गा.पा.	वडा नं. १ २ ३ र ५	वडा नं. २,३, ५ र ७	वडा नं ६, ७	वडा नं १,२,३	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	वडा नं ५,६,७	वडा नं ५,६,७
	स्तरीकरण	***	***	*	*	**	*	*	**	**
१	ग्रामथान गा.पा.	वडा नं १,४,५, ६ र ७	सबै वडा		सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा	सबै वडा

सि नं	स्थानीय तहहरु	बाढी	आगलागी तथा करेन्ट सर्ट	पहिरो	महामारी	शीतलहर	खडेरी	असिना	सर्पदंश	जनावर आतङ्क
	स्तरीकरण	***	**		*	**	*	*	**	**

३.५. विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

मोरङ्ग जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहमा रहेका प्रकोपहरूका कारण संभावित जोखिम तथा संकटासन्नताको आँकलन तथा नक्साङ्कनलाई यसै परिच्छेदको ३.३ र ३.४ मा उल्लेख गरीएको छ । यद्यपी प्रकोपका कारण आईपर्न सक्ने मानवीय, आर्थिक तथा भौतिक क्षतिको पूर्व पहिचान गरी अल्पीकरण तथा न्यूनीकरण गतिविधि संचालन गरी अधिक मात्रामा रोकथामका गर्न प्रत्येक स्थानीय तहमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण तथा पुनरावलोकन गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ । जिल्लाका स्थानीय तहमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना लगायतका दस्तावेजहरूको अवस्था परिच्छेद ७.२.१ मा उल्लेख गरिएको छ । निकायगत भौतिक स्रोत साधनको अवस्था एम्बुलेन्स, दमकल लगायतका स्रोत साधनहरूको विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

३.६. प्रकोप घटना पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण

मोरङ्ग जिल्लामा मौसम अनुरूप विपद् हुन सक्ने आँकलन गर्दै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकत्वमा बैठक बसी छलफल गर्ने, कार्ययोजना निर्माण तथा बिषयगत क्षेत्रहरूको पूर्वतयारी क्षमता अभिवृद्धिकालागि साझेदार गैह्रसरकारी संस्थासंगको सहकार्यमा विभिन्न गतिविधि संचालन हुदै आइरहेको छ । साथै स्थानीय पालिकाहरूको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण तथा अद्यावधिक गर्नको लागि सूचना जारी गरीएको छ । जिल्लामा बाढीजन्म प्रकोप तथा डुवानका कारण उत्पन्न संकटासन्नता अवस्थाको क्षति आँकलन गर्नकालागी जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।

उल्लेखित कार्यहरू भईरहेका भएता पनि सूचना व्यवस्थापनलाई अझ चुस्त दुरुस्त राख्न जिल्लामा विपद् व्यवस्थापन श्रोत केन्द्रको आवश्यकता महशुस गरिएको छ । साथै तत्काल विपद्का घटनाको सूचना संकलनमा जिल्ला प्रहरी, स्थानीय तह-गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका शाखा/उपशाखाहरू र यथार्थ/आधिकारिक सूचना अद्यावधिकका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय अन्तर्गत रहेको जिल्ला आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC) लाई जोड्नु आवश्यक देखिन्छ । कार्यान्वयनमा रहेको तर सोचे अनुरूप कार्य सम्पादन नभएको जिल्ला आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्रलाई अझ व्यवस्थित, सक्रिय र थप क्षमतावान बनाउनु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

३.७. सरोकारवाला निकाय, संस्थाहरूको विवरण लेखाजोखा

जिल्लामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण पूर्वतयारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभका कार्यहरूमा संलग्न हुने विषयगत कार्यालयहरू सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थाहरूको विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

३.८ मानवीय विषयगत क्षेत्रहरूको लेखाजोखा:

३.८.१ विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय:

विपद्बाट प्रभावितलाई आधारभूत मानवीय सेवा उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा विशेषज्ञता तथा कार्यक्षेत्रका आधारमा जिम्मेवारीको बाँडफाँड नै विषयगत क्षेत्रको रूप हो । उद्धार तथा राहत, सूचना व्यवस्थापन, खाद्यान्न, आवास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, सुरक्षाजस्ता विषयमा विशेषज्ञता हासिल गरेको समूहले आ-आफ्नो क्षेत्रको जिम्मेवारी लिँदा मानवीय सहयोगको कार्य व्यवस्थित र प्रभावकारी बन्छ । अतः क्षेत्रगत अवधारणालाई विपद्बाट विस्थापित समुदायलाई उपलब्ध गराइने मानवीय सहयोग विशेषज्ञता प्राप्त निकाय तथा संस्थाको नेतृत्वमा उपलब्ध गराउने गरी गरिएको कार्यविभाजन भनेर पनि बुझ्न सकिन्छ । क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख विशेषता देहायअनुसार रहेका छन्

- विपद्को समयमा प्रभावित र प्रभावित समुदायसम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ ।

- प्रतिकार्य (खोज, उद्धार र राहत व्यवस्थापन) प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपयोग हुन्छ ।
- मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवारी र उत्तरदायी बनाउने कार्यलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यसअनुरूप सहयोगको खाका तयार गर्छ ।
- प्रतिकार्यमा देखिएका कमी कमजोरीमा सुधार गरी कार्ययोजनाको समिक्षा गर्दै आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ ।

३.८.२ विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य

विषयगत क्षेत्रका प्रमुख उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्

- क्षेत्रगत रूपमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउनु,
- आपत्कालीन पूर्वतयारीलाई चुस्त र कार्यान्वयन योग्य बनाउनु,
- क्षेत्रगत समस्याको लेखाजोखा र समाधानका उपायको लागि विशेषज्ञ परिचालन गर्नु,
- समन्वय र समझदारी अभिवृद्धि गर्नु,
- क्षेत्रगत ज्ञान, सीप, प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।

३.८.३ विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

यस योजनामा निम्नअनुसार १० वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकायले अन्य सदस्यसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन् ।

१. समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	मदन भुजेल	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५२०५७७७७ ५२८५२५, ५३०३७२
२.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२ ५२७२०७,
३.	सबै स्थानीय तहहरू	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
४.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोष खड्का	प्रहरी उपरीक्षक	५२५४०१ / १०० ९८५२००५५५५
५.	नेपाली सेना	रघुनाथ पौडेल	प्रमुख सेनानी	९८५२०२९९२९
६.	सशस्त्र प्रहरी बल	नेत्र बहादुर कार्की	स प्र उपरीक्षक	९८५१२७२१०२
७.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
८.	गैरसरकारी संस्था महासंघ	प्रभा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४२०४६५७०
९.	नेपाल पत्रकार महासंघ	बन्धु पोखेल	अध्यक्ष	९८५२०२६३९४
१०.	उद्योग संगठन मोरङ	भिम घिमिरे	अध्यक्ष	९८५२०३१९५३
११.	मोरङ व्यापार संघ	प्रकाश मुन्दडा	अध्यक्ष	९८५२०२००४१
१२.	बिराट व्यापार संघ	सुजन थापा	अध्यक्ष	९८५२०२०४७२
१३.	नेपाल टेलिकम	विमलेस झा	कार्यालय प्रमुख	५२४४४४, ५३४४४४ ९८५१०२६९९६
१४.	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	टिका प्रसाद पोखेल	उप अनुसन्धान निर्देशक	९८४२४३५६५४

२. खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	मदन भुजेल	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५२०५७७७७ ५२८५२५, ५३०३७२
२.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोष खड्का	प्रहरी उपरीक्षक	५२५४०९ / ९०० ९८५२००५५५५
३.	नेपाली सेना	रघुनाथ पौडेल	प्रमुख सेनानी	९८५२०२९९२९
४.	सशस्त्र प्रहरी बल	नेत्र बहादुर कार्की	स प्र उपरीक्षक	९८५१२७२९०२
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
६.	सबै स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
७.	नेपाल स्काउट			
८.	नेशनल क्याड्रेट कर्ब (NCC)			

३. अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
२.	सबै स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोष खड्का	प्रहरी उपरीक्षक	५२५४०९ / ९०० ९८५२००५५५५
४.	सशस्त्र प्रहरी बल	नेत्र बहादुर कार्की	स प्र उपरीक्षक	९८५१२७२९०२
५.	नेपाली सेना	रघुनाथ पौडेल	प्रमुख सेनानी	९८५२०२९९२९
६.	पूर्वाधार विकास कार्यालय	सुशिल श्रेष्ठ	कार्यालय प्रमुख	९८५२०७९७४५
७.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	दिर्घध्वज चापागाई	इकाई प्रमुख	९८५२०२७४४७ ४७९२२२
८.	गैसस महासङ्घ	प्रभा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४२०४६५७०
९.	डिभिजन वन कार्यालय	विशाल घिमिरे	डिभिजन वन अधिकृत	९८५२०२६६९४
१०.	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ	रामकृष्ण राई	अध्यक्ष	९८४२५७४३९४
११.	निर्माण व्यवसायी सङ्घ			
१२.	उद्योग संगठन मोरङ	भिम घिमिरे	अध्यक्ष	९८५२०३९९५३
१३.	मोरङ व्यापार संघ	प्रकाश मुन्दडा	अध्यक्ष	९८५२०२००४९
१४.	बिराट व्यापार संघ	सुजन थापा	अध्यक्ष	९८५२०२०४७२
१५.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुको सञ्जाल (AIN)	विनय अमात्य		९८५१९४८३००

४. खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	कृषि ज्ञान केन्द्र			
२.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२ ५२७२०७,
३.	सबै स्थानीय तहहरू	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
४.	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	सुशिल अधिकारी	कार्यालय प्रमुख	४७९३०८, ४७९९५८ ९८५२०३०२३९
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
६.	नेपाल खाद्य संस्थान	देवेन्द्र राई	कार्यालय प्रमुख	४७०२३३ ९८४९१४४४९२
७.	गैसस महासङ्घ	प्रभा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४२०४६५७०
८.	उद्योग संगठन मोरङ	भिम घिमिरे	अध्यक्ष	९८५२०३१९५३
९.	मोरङ ब्यापार संघ	प्रकाश मुन्दडा	अध्यक्ष	९८५२०२००४९
१०.	बिराट व्यापार संघ	सुजन थापा	अध्यक्ष	९८५२०२०४७२
११.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरूको सञ्जाल (AIN)	विनय अमात्य		९८५११४८३००

५. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र (महामारी तथा कोभिड-१९ (कोरोना भाइरस) समेत)

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	स्वास्थ्य कार्यालय मोरङ	ज्ञान बहादुर बस्नेत	कार्यालय प्रमुख	९८५१०७३८७८
२.	सबै स्थानीय तहहरू	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
३.	कोशी अस्पताल	डा चुमनलाल दास	प्र मे सु	९८५२०२९१७४ ५३०१०३, ५३०२८१
४.	जिल्ला अस्पताल रंगेली			५८००४८
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
६.	नेपाल महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवी संघ			
७.	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	डा रविन्द्र निरौला	केन्द्र प्रमुख	९८४२१२७९८४
८.	अल नेपाल होमियोप्याथी एसोसिएसन	डा घनश्याम सुवेदी	प्रदेश अध्यक्ष	९८४२६२१९८१
९.	नोबेल शिक्षण अस्पताल			
१०.	बिराटनगर शिक्षण अस्पताल			
११.	पूर्वाञ्चल मेडिकल कलेज			
१२.	नेपाल परिवार नियोजन संघ	शंकर प्रसाद दाहाल	कार्यालय प्रमुख	५३०३१० ९८४२१५९०४४
१३.	मेरी स्टोप्स सेण्टर			

६. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	जिल्ला समन्वय समिति	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२ ५२७२०७,
२.	संघिय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना	चक्रपाणी शर्मा	कार्यालय प्रमुख	४६०८९४, ४६३८८४ ९८४१७६०७५९
३.	सबै स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
४.	स्वास्थ्य कार्यालय मोरङ	ज्ञान बहादुर बस्नेत	कार्यालय प्रमुख	५२४३५७, ५२२१८० ९८५१०७३८७८
५.	जिल्ला पूर्वाधार कार्यालय			
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
७.	नोबेल शिक्षण अस्पताल			
८.	बिराटनगर शिक्षण अस्पताल			
९.	पूर्वाञ्चल मेडिकल कलेज			
१०.	गैरसरकारी संस्था महासंघ	अविजाल विष्ट	उपाध्यक्ष	९८५२०३२००२
११.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुको सञ्जाल (AIN)	विनय अमात्य		९८५११४८३००

७. आपत्कालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	जिल्ला समन्वय समिति	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२
२.	सबै स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोष खड्का	प्रहरी उपरीक्षक	५२५४०१/ १०० ९८५२००५५५५
४.	प्रदेश स्तरीय अपाङ्ग संघ	बिमल बस्नेत	कार्यक्रम अधिकृत	९८५२०२४९७२
५.	एकल महिला जिल्ला सञ्जाल			
६.	जेष्ठ नागरिक जिल्ला मञ्च			
७.	नेपाल बार एसोसिएसन जिल्ला बार इकाइ			
८.	गैसस महासंघ	अविजाल विष्ट	उपाध्यक्ष	९८५२०३२००२
९.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुको सञ्जाल (AIN)	विनय अमात्य		९८५११४८३००
१०.	अन्तरपार्टी महिला सञ्जाल			
११.	नारी विकास संघ	सिता शर्मा दाहाल	अध्यक्ष	
१२.	माइती नेपाल	विनोद पोखरेल	संयोजक	९८४२०२७१०५
१३.	सिविन	बाशुदेव अधिकारी	संयोजक	०२१४६२७०० ९८५२०२८५५३
१४.	ओरेक नेपाल	दिपक सेन्चुरी	जिल्ला संयोजक	९८५२०२३४२९
१५.	एविसी नेपाल	विष्णु शर्मा	अध्यक्ष	०२१ ५३७१७४
१६.	केयर नेपाल			

१७.	साना हातहरु	विवस श्रेष्ठ	संयोजक	९८४२१२९७३०
१८.	मानव सेवा आश्रम			
१९.	बिराटनगर अनाथालय			
२०.	आफन्त नेपाल	रेणु राना		

८. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	दिर्घध्वज चापागाई	इकाई प्रमुख	९८५२०२७४४७ ४७१२२२
२.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२
३.	स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
४.	गैसस महासंघ	प्रभा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४२०४६५७०
५.	युनिसेफ	सुन्दर लामा		९८५२०२८२२२
६.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुको सञ्जाल	विनय अमात्य		९८५११४८३००
७.	जिल्ला अभिभावक संघ			
८.	हिसान	राजेश कार्की	अध्यक्ष	
९.	प्याव्सन	टिकाराम पुरी	अध्यक्ष	
१०.	एन प्याव्सन	राजन छाराहाङ्ग	अध्यक्ष	९८५२०३३८७६
११.	नेपाल शिक्षक महासंघ	दामोदर सिक्देल	अध्यक्ष	

९. बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	मदन भुजेल	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५२०५७७७७ ५२८५२५, ५३०३७२
२.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोष खड्का	प्रहरी उपरीक्षक	९८५२००५५५५
३.	नेपाली सेना	रघु पौडेल	प्रमुख सेनानी	९८५२०२९९२९
४.	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल	नेत्र बहादुर कार्की	स प्र उ	९८५१२७२१०२
५.	जिल्ला समन्वय समिति	ध्यान कुमार थापा	समन्वय अधिकारी	९८५२०६६२२२
६.	सबै स्थानीय तहहरु	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
७.	निर्माण व्यवसायी संघ विराटनगर			०२१-५२३८३६
८.	उद्योग संगठन मोरङ	भिम घिमिरे	अध्यक्ष	९८५२०३१९५३
९.	मोरङ ब्यापार संघ	प्रकाश मुन्दडा	अध्यक्ष	९८५२०२००४१
१०.	बिराट व्यापार संघ	सुजन थापा	अध्यक्ष	९८५२०२०४७२
११.	गैरसरकारी संस्था महासंघ	प्रभा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४२०४६५७०
१२.	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ	रामकृष्ण राई	अध्यक्ष	९८४२५७४३९४
१३.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुबोध कुमार सिंह	सभापति	९८५२०३३०७२
१४.	अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुको सञ्जाल (AIN)	विनय अमात्य		९८५११४८३००

१०. भौतिक पूर्वाधार विषयगत क्षेत्र

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन/मोबाइल
१.	संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई,	प्रदिप कुमार सिंह	इकाई प्रमुख	५२४५०२, ९८५२०२६०५८
२.	सबै स्थानीय तहहरू	नाम, पद र सम्पर्क नम्बर अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।		
३.	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डि. कार्यालय	दिनेश कुमार घिमिरे	नि डिभिजन प्रमुख	५२८३३८ ९८५२०३१३९७
४.	डिभिजन सडक कार्यालय	पशुपति ज्ञवाली		५२२१७७ ९८५२८३१८६१
५.	पूर्वाधार विकास कार्यालय प्रदेश नं १	सुशिल श्रेष्ठ	कार्यालय प्रमुख	९८५२०७१७४५
६.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण शाखा कार्यालय	राजिव सिंह	कार्यालय प्रमुख	५२४६५१, ५२४३५१ ९८५२०२१७२५
७.	कोशी तथा बक्राहा नदी व्यवस्थापन आयोजना	भिलानन्द यादव	सि डि ई	९८५१०८५१३७ ९८५८०२४६४१
८.	सुनसरी मोरङ सिंचाई योजना	आनन्द प्रकाश धामी	आयोजना निर्देशक	४७१९५६, ४७१५२७ ९८५२०२९१८६

परिच्छेद — ४

सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

यस परिच्छेदमा सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूले आधारभूत रूपमा आफ्नो मातहतमा पूर्वतयारी अवस्था चुस्त दुरुस्त कायम राख्न ध्यान दिन पर्ने तथा सुनिश्चित गर्नपर्ने कार्यहरूलाई समेटिएको छ ।

४.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन

- जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको क्षमता विकास गर्ने र जिल्ला विपद् सूचना केन्द्रको रूपमा समेत विकास गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापनका विविध उद्देश्यका लागि विषयगत क्षेत्रभित्र र बाहिर समन्वयात्मक संयन्त्र स्थापना गर्ने
- जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका प्रत्येक क्षेत्रगत समूहहरूमा पूर्व तयारी र प्रतिकार्य गतिविधिहरूमा संलग्न एक सक्रिय सूचना व्यवस्थापन सुविधा चयन गरिएको सुनिश्चित गर्ने ।
- जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा सूचना व्यवस्थापन संयन्त्र स्थापना गर्ने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको समन्वयमा स्थानीय तहले समुदाय स्तरको जोखिम नक्साङ्कन गर्ने र आवश्यक सूचना संकलन गर्ने (भैसकेको भए अद्यावधिक गर्ने) ।
- आधारभूत तथ्याङ्क प्रक्रिया तथा प्रामाणिक लैंगिक संवेदनशील शीघ्र आवश्यकता लेखाजोखा गर्ने प्रणालीको विकास तथा अनुसरण गर्ने ।

- संयुक्त परिस्थिति प्रतिवेदनका लागि सहज उपलब्ध एक स्तरीय नमुना तयार गर्ने, संयुक्त परिस्थिति बैठकको लागि आधारभूत संरचना र समयावधिमा सहमत हुने ।
- जिल्ला र स्थानीय तहमा तर्जुमा भएको प्रकोप पूर्वतयारी योजनाहरू, आपत्कालिन योजनाहरू तथा सबै सम्बन्धित मार्गदर्शनहरू र एजेन्सी निर्दिष्ट कार्यविधिहरू अद्यावधिक गर्ने ।
- जिल्ला तथा स्थानीय सरकार मातहतमा राहत तथा पुनर्लाभ विकल्पको रूपमा नगद वितरण संयन्त्र सहित कोष व्यवस्थापन निर्देशिका, पूर्वतयारी कोष र पूर्व कार्य रणनीति स्थापित गर्ने ।
- हरेक क्षेत्रगत सरकारी विभागहरू (क्लस्टर प्रमुखहरू) र सहायता संगठनहरूका मुख्य व्यक्तिहरूको अद्यावधिक सूची तयार गर्ने ।
- पूर्वानुमानमा आधारित बाढी पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको लागि स्वयंसेवकहरू र प्रशिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीयस्तरमा सूचना संयोजन र क्लस्टर संयोजकसँग सूचना आदानप्रदान गर्ने ।
- पूर्वसूचना प्रणाली, ट्रिगर स्तर तथा मौसम पूर्वानुमानको बारेमा समुदायलाई सचेत गराउने ।
- पूर्वसूचना प्रणालीले राम्ररी काम गरिरहेको छ भन्ने सुनिश्चित गर्न बाढीको कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।
- जिल्ला पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, आकस्मिक योजना, एजेन्सी निर्दिष्ट कार्यसञ्चालन विधि र पूर्वानुमानमा आधारित लगानीको लागि कार्य सञ्चालन विधिको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने ।
- प्रमुख केन्द्रीय एजेन्सीहरू र सम्बन्धित विभागका कर्मचारीहरूलाई पूर्वानुमान र पूर्वानुमानमा आधारित बाढी पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित लगानी, कार्य सञ्चालन विधिका बारेमा मार्गदर्शन प्रदान गर्ने साथै प्रशिक्षणको प्रबन्ध गर्ने ।
- स्थानीय समुदायलाई पूर्वानुमानका साथै पूर्वसूचना प्रणाली, सुरक्षा तथा उद्धार सामग्री र उपकरणले सबल बनाउने
- प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षण फारम तथा प्रारूप तयार गर्ने ।
- तथ्यांक संकलनका लागि आवश्यक फर्म्याट तयारी गर्ने ।
- पूर्वानुमान सूचना तथा सतर्कता सन्देशहरूका लागि संचारको विविध च्यानलहरूको विस्तृत अभिलेख राख्ने ।
- जल तथा मौसम विज्ञान विभागको वेब इन्टरफेस र पूर्वानुमान सामग्री बारेमा एफएम तथा रेडियो पत्रकारहरूलाई अवगत गराउने ।
- विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी नमूना अभ्यास संचालन गर्ने ।
- स्थानीय तहमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण एवं कार्यान्वयन गर्न निर्देशन गर्ने ।

४.२ खोज तथा उद्धार

- सुरक्षा निकाय तथा रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूलाई खोज तथा उद्धारसम्बन्धी तालिम दिने ।
- जिल्ला र स्थानीयस्तरमा रहेका निकायहरूको संगठनात्मक विश्लेषण/क्षमता तथा आपसी समन्वयमा रहेका कमी कमजोरीहरूको विश्लेषण गर्ने ।
- पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गतिविधिहरूका लागि आवश्यक मानव तथा वित्तीय स्रोतहरू पहिचान गर्ने ।
- आपत्कालमा आवश्यकता लेखाजोखाका लागि प्रशिक्षित गर्न र सजिलै तैनाथ गर्न सम्भावित स्वयंसेवकहरूका नामावली तयार गर्ने ।

- जनसंख्या, संकटासन्न समुदाय, सामाजिक सेवा, क्षमता प्रणाली, सुरक्षा स्थिति, जीविकोपार्जन, बसोबासको अवस्था, खुला खाली ठाउँहरू, यातायात र पूर्वाधार सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने ।
- स्रोत/सुविधाहरू (स्थानीयरूपमा उपलब्ध) को सूची तयार गर्ने र आवश्यकताको लेखाजोखा गर्ने ।
- आपत्कालीन अवस्थामा खोज तथा उद्धारका लागि साधन एवम् उपकरणको भण्डारण गर्न सामरिक स्थलहरू पहिचान गर्ने ।
- स्थानीय जोखिममा रहेका जनतालाई Improvise Rescue Material बारे जानकारी गराउने जस्तै बाँस, केराको थाम, ट्यूब आदि ।
- सुरक्षित मार्गहरू/खोज तथा उद्धार मार्गहरू, संकटासन्न समुदायमा हेलीप्याड, अवतरण र ड्रप जोन पहिचान गर्ने ।
- सामरिक स्थानमा संसाधनको पूर्व व्यवस्थापन (जिल्ला र स्थानीय तह) गर्ने ।
- लाभार्थी प्रतिक्रिया (र उजुरी) व्यवस्थापन विधि संचालन गरी व्यवस्थित गर्ने ।
- सङ्कटासन्न समुदायहरू पहिचान गर्ने र गम्भिर तथा मध्यम रूपमा प्रभावित हुने सम्भावनाका आधारमा ती समुदायहरूलाई वर्गीकरण गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीय तहमा पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने र उनीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने ।

४.३ अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री

- विषयगत क्षेत्रहरूको बैठक बसी पूर्वतयारी गर्ने ।
- अस्थायी आपत्कालिन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैरखाद्य वस्तुहरूका लागि भण्डारण गृह र भण्डारण स्थलको पहिचान गर्ने, स्रोत सामग्रीको आँकलन र नपुग सामग्रीको जोहो गर्ने ।
- सुत्केरी तथा गर्भवती महिला एवं बालबालिकाका लागि पोषण, स्यानेटरी प्याड, न्यानो कपडा, जिन्स वस्त्र, काँइयो, अन्डरवेयर आदि भण्डारण गर्ने ।
- महिला, बालबालिकामैत्री स्थल निर्माण गर्ने ।
- विद्यमान अस्थायी आश्रयस्थलहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, यदि आवश्यक परेमा मर्मत संभार सम्पन्न गर्ने ।
- आपत्कालिन राहतको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैर खाद्य वस्तुहरूको बजार सर्वेक्षण गर्ने ।
- सम्बन्धित विषयका तालिम प्राप्त जनशक्ति नपुग भएमा तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- आश्रय र भूमि निर्धारण सवालहरू सम्बोधन, बहिर्गमन रणनीति साथै मिडिया संलग्नताको लागि दृष्टिकोण/रणनीति बारे छलफल गर्ने ।
- अस्थायी आश्रयस्थल तथा शिविर निर्माणको लागि आवश्यक हरेक कुराहरू तयारी अवस्थामा भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- अस्थायी आश्रयस्थल तथा शिविर निर्माणको लागि आवश्यक हरेक कुराहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
- अस्थायी आवास स्थलको सुनिश्चितता गर्दै तयारी राख्ने ।
- गैर खाद्य सामग्री र खाद्य सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- महिलामैत्री शौचालय निर्माण गर्ने ।
- पानी, बत्ती जस्ता अति आवश्यकीय कुराहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।

४.४ खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन

- जिल्ला र स्थानीय स्तरमा खाद्यान्नको अवस्थाबारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- आपत्कालीन राहतको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैरखाद्य बस्तुहरूको बजार सर्वेक्षण गर्ने ।
- जीविकोपार्जनका साधनहरूको (गाईपालन, बाख्रापालन, सुँगुर र कुखुरा फारमहरू, माछा पोखरी, तरकारी खेती आदि) सुरक्षाका उपायहरूबारे योजना बनाउने ।
- सुख्खा र बलौटे माटो (बाढी प्रभावित कृषि योग्य भूमि) मा हुर्काउन सकिने बालीको बीउ र बिरुवाहरूको मौज्जात पर्याप्त भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- बाढी प्रतिरोधी वैकल्पिक बाली पहिचान गर्ने ।
- बाढीले कम असर पुर्याउने बालीको बारेमा जनसमुदायलाई अवगत गर्ने ।
- बाढी प्रतिरोधी बाली, उत्पादन क्षमता साथै प्रविधि आवश्यकताको सूची बनाउने ।
- आपत्कालीन अवस्थाको लागि चाहिने न्यूनतम खाद्यान्नको भण्डारण गर्ने । (जिल्ला र स्थानीय स्तरमा)
- रासन र नगद, राहत सामग्रीको बन्दोबस्त सहित न्यूनतम सहायता प्याकेजमा सहमत हुने ।

४.५ आपत्कालीन स्वास्थ्य र पोषण

- स्वास्थ्य सुरक्षा योजना तयार गर्ने, अस्थायी स्वास्थ्य केन्द्र पहिचान गर्ने ।
- स्थानीय तहमा प्राथमिक उपचार कार्यदल सहित आवश्यक स्वमसेवकहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
- आवश्यक औषधीहरू तथा प्राथमिक उपचारका लागि चाहिने उपकरणहरूको जिल्ला र स्थानीय जनस्वास्थ्य कार्यालयमा भए नभएको जानकारी लिने र उचित जोहो गर्ने ।
- DRRT / LRRT गठन तथा परिचालन गर्ने ।
- वजेट र आपूर्ति निश्चित गर्ने (जिल्ला र स्थानीय) ।

४.६ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन

- बाढी सम्भावित क्षेत्रहरूमा बाढीको कारण पानी दूषित हुनबाट जोगाउन सार्वजनिक ट्यूबवेल र धाराहरूको उचाई बढाउने ।
- उच्च स्थानहरू तथा सुरक्षित स्थानहरूमा शौचालय निर्माण गर्ने ।
- सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम ।
- पानी शुद्धिकरणको चक्की वा थोपा (प्रयोग गर्ने विधि र मात्रामा ध्यान दिनेगरी) भए नभएको सुनिश्चित गर्ने
- खानेपानी निर्मलीकरण र दूषित हुनबाट रोकथामको बारेमा जनसमुदायलाई जागरुक बनाउने ।
- महिला सरसफाई, खानेपानी निर्मलीकरण गर्ने चक्की आदिको जिल्ला र स्थानीय तहमा जोहो र व्यवस्थापन गर्ने (पियुष, एक्वाट्याव, व्लिचिङ्ग पाउडर, स्यानिटरी प्याड) ।
- सामाग्री व्यवस्थापनको लागि सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूसँग छलफल गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति (Focal person) तोक्ने

४.७ आपत्कालीन संरक्षण

- प्रमुख संरक्षण सवालहरू तथा अति संकटासन्न समुदाय जस्तै महिला, बालबालिका, अपांग र वृद्ध व्यक्तिहरूको पहिचान गर्ने ।

- अति संकटासन्न समुदाय जस्तै महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र वृद्ध व्यक्तिहरूको सुरक्षा योजना बनाउने ।
- मनोविमर्श सेवा सम्बन्धी तालिम आयोजना गर्ने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा आपत्कालीन समयको प्रतिकार्य गर्दा तयार गरीने योजनाहरूमा लैङ्गिक तथा समविकासका सवालहरूको सम्बोधनकालागि पहल गर्ने ।
- संरक्षणका सवाल तथा आवश्यकताहरू लाई राहत तथा पुनर्स्थापनाको चरणमा प्राथमिकता दिने ।
- कोभिड १९ बाट प्रभावित भएका समुदाय र जोखिम अवस्थामा रहेका महिला तथा बालबालिकाको अल्पकालीन संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।

४.८ आपत्कालीन शिक्षा

- विद्यालयहरूको जोखिमको आधारमा वर्गीकरण गर्दै सुरक्षा योजना तयार गर्ने, आकस्मिक योजना बनाउने
- अस्थायी प्रशिक्षण केन्द्रहरू पहिचान गर्ने ।
- बालमैत्री तथा सुरक्षित स्थानकालागि आवश्यक सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- विपद्को समयमा मनोविमर्श सेवा सञ्चालनकालागि आवश्यक जनशक्ति प्रशिक्षण मार्फत तयार गर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयमा प्राथमिक उपचार तालिम आयोजना गरी शिक्षक, अभिभावक तथा स्वयंसेवकको क्षमता विकास गर्ने

४.९ बन्दोवस्ती

- जिल्ला भित्र रहेका साथै पहिचान गरिएका सम्पूर्ण निकायहरूसँग मौज्जात रहेका सहायता सामग्रीहरूको अध्यावधिक विवरण तयार गरी राख्ने ।
- सम्भावित आपत्कालीन अवस्थाको आँकलन गरी सवारी साधन, इन्धन र ड्राइभरको व्यवस्था अग्रिम मिलाउने
- संकटासन्न हुन सक्ने भौतिक संरचनाको पहिचान गर्ने र यसका लागि आवश्यक श्रोत साधनको नक्साङ्कन गरी पूर्वतयार भई बस्ने ।
- विपद्का विभिन्न सवालहरूमा साझेदार संस्था तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्ने ।
- आपत्कालीन अवस्थाको बन्दोवस्ती व्यवस्थापनको लागि सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूसँग छलफल गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति (Focal person) तोक्ने ।

४.१० भौतिक पूर्वाधार

- सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था तथा स्थानहरूमा पर्न सक्ने प्रभावहरूको अनुमान गरी समयमै सुचारु गर्नका लागि रणनीति तथा पूर्वतयारी गर्ने ।
- सम्बन्धित निकायहरूले भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा विपद् मैत्री गर्ने साथै आफू अन्तरगतका निकायहरूलाई सो गर्न अभिप्रेरित गर्ने ।
- आफू मातहतका कर्मचारीहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई विकासका क्रियाकलापहरूमा मूलप्रवाहीकरणका साथै आपत्कालीन अवस्था व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आपत्कालीन अवस्थाको बन्दोवस्ती व्यवस्थापनको लागि सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूसँग छलफल गर्ने र सम्पर्क व्यक्ति (Focal person) तोक्ने ।

परिच्छेद: ५

पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना (पूर्वानुमान सम्भव हुने प्रकोपहरूको लागि)

यस परिच्छेदमा पूर्वानुमानमा आधारित बाढी पूर्वतयारी कार्य संचालन विधिको लागि ट्रिगर संयन्त्रको बारेमा निम्न चरणमा उल्लेख गरिएको छ ।

(क) १० दिने पूर्वानुमानका लागि बाढी पूर्वतयारी कार्यविधि: ट्रिगर संयन्त्र

कोशी नदीको चतरा जलमापन केन्द्रमा विश्व बाढी सतर्कता प्रणाली (GloFAS) को १० दिने जल प्रवाह र कोशी जलाधार क्षेत्रमा १० दिनको समग्र वर्षाको पूर्वानुमानको उपलब्धतामा कार्यविधि २ सक्रिय हुन्छ । सम्भाव्यता स्तर (उच्च, मध्यम र न्युन) को आधारमा भूमिका तथा दायित्व तालिकामा निर्धारण गरे अनुरूप पूर्व तयारी सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनुपर्छ ।

पूर्वानुमान	उच्च सम्भाव्यता	मध्यम सम्भाव्यता	न्यून सम्भाव्यता
विश्व बाढी सतर्कता प्रणाली (GloFAS) १० दिनजल प्रवाह	१० दिनमा खतरास्तर नाघ्ने सम्भाव्यता ९७%	१० दिनमा खतरा स्तर नाघ्ने सम्भाव्यता (५०-७०%)	१० दिनमा खतरा स्तर नाघ्ने सम्भाव्यता (<५०%)
विश्व बाढी सतर्कता प्रणाली (GloFAS) १० दिने समग्र वर्षा (३०० मिलिमिटर भन्दा बढी)	वर्षा हुनेसम्भाव्यता ९७%	वर्षा हुने सम्भाव्यता (५०-७०%)	वर्षा हुने सम्भाव्यता (<५०%)

(ख) ३ दिने पूर्वानुमानका लागि बाढी पूर्वतयारी कार्यविधि: ट्रिगर संयन्त्र

जल तथा मौसम विज्ञान विभाग र क्षेत्रीय एकीकृत बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली (RIMES) को कोशी नदी जलाधारमा ३ दिने गणितीय मौसमपूर्वानुमान र विश्व बाढी सचेतना प्रणाली (GloFAS) तथा कोशी नदीको हाइड्रोलोजिकल मोडेलबाट चतरा जलमापन केन्द्रमा ३ दिने जलप्रवाह पूर्वानुमानको उपलब्धतामा कार्यविधि सक्रिय हुन्छ ।

पूर्वानुमान	उच्च सम्भाव्यता	मध्यम सम्भाव्यता	न्यून सम्भाव्यता
जल तथा मौसम विज्ञान विभागको ३ दिने गणितीय मौसम पूर्वानुमान	३ दिनमा १८० मिलिमिटर भन्दा बढी वर्षा हुने	३ दिनमा (६०-१८०) मिलिमिटर वर्षा हुने	३ दिनमा ६० मिलिमिटर भन्दा कम वर्षा हुने
विश्व बाढी सतर्कता प्रणाली जल तथा मौसम विज्ञान विभागको कोशी नदीको हाइड्रोलोजिकल मोडेल	३ दिनमा खतरास्तर नाघ्ने सम्भाव्यता ७०%	३ दिनमा खतरास्तर नाघ्ने सम्भाव्यता ५०-७०%	३ दिनमा खतरास्तर नाघ्ने सम्भाव्यता <५०%

(ग) १ दिने पूर्वानुमानका लागि बाढी पूर्वतयारी कार्यविधि: ट्रिगर संयन्त्र

जल तथा मौसम विज्ञान विभागको कोशी नदी जलाधारमा १ दिने गणितीय मौसम पूर्वानुमान तथा कोशी नदीको हाइड्रोलोजिकल मोडेलबाट चतरा जलमापन केन्द्रमा १ दिने जलप्रवाह पूर्वानुमान, क्षेत्रीय एकीकृत आपत्कालीन बहु जोखिम पूर्व चेतावनी प्रणाली (RIMES) को २४ घण्टे मौसम पूर्वानुमान, विश्वव्यापी बाढी सचेतना प्रणाली (GloFAS) बाट चतरा जलमापन केन्द्रमा कोशी नदीको २४ घण्टे जलप्रवाह पूर्वानुमानको उपलब्धतामा कार्यविधि सक्रिय हुन्छ ।

पूर्वानुमान	उच्च सम्भाव्यता	मध्यम सम्भाव्यता	न्यून सम्भाव्यता
जल तथा मौसम विज्ञान विभागको २४ घण्टे गणितीय मौसम पूर्वानुमान	२४ घण्टामा १४० मिलिमिटर भन्दा बढी वर्षा हुने	२४ घण्टामा ६०-१४० मिलिमिटर वर्षा हुने	२४ घण्टामा ६० मिलिमिटर भन्दा कम वर्षा हुने
विश्व बाढी सतर्कता प्रणाली (GloFAS), जल तथा मौसम विज्ञान विभागको कोशी नदीको हाइड्रोलोजिकल मोडेल	२४ घण्टामा खतरा स्तर नाघ्ने सम्भाव्यता ९७%	२४ घण्टामा खतरा स्तर नाघ्ने सम्भाव्यता ५०-७०%	२४ घण्टामा खतरा स्तर नाघ्ने सम्भाव्यता <५०%
वर्षा निगरानी	>६० मिलिमिटर १ घण्टामा, >८० मिलिमिटर ३ घण्टामा, >१०० मिलिमिटर ६ घण्टामा, >१२० मिलिमिटर १२ घण्टामा, >१४० मिलिमिटर २४ घण्टामा	३०-६० मिलिमिटर १ घण्टामा, ६०-८० मिलिमिटर ३ घण्टामा, ८०-१०० मिलिमिटर ६ घण्टामा, १००-१२० मिलिमिटर १२ घण्टामा, १२०-१४० मिलिमिटर २४ घण्टामा	<६० मिलिमिटर २४ घण्टामा
नदी निगरानी	पानीको सतह सतर्कता स्तरभन्दा माथि र बढिरहेको	पानीको सतह सतर्कता स्तर नजिक र बढिरहेको	पानीको सतह सामान्य र स्थिर

परिच्छेद: ६

आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

६.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन (Coordination and Information Management)

विषयगत क्षेत्र	:	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, कटान, आगलागी, भूकम्प,
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय

६.१.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको परिचय:

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । सम्बन्धित सबै क्षेत्रबाट सूचना प्राप्त गर्ने, सान्दर्भिक सबै सरोकारवालाहरूबीच समन्वय गर्ने, विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरूको नेतृत्व गर्ने काममा यस क्षेत्रले नेतृत्व गर्ने र विपद् प्रभावितहरूलाई समयमा सही सूचना मार्फत् पूर्व चेतावनी जारी गरी नागरिकको जीउ धनको रक्षा गर्ने काममा यस क्षेत्रको भूमिका महत्वपूर्ण रहन्छ । प्रभावित समुदायलाई एकीकृत रूपमा सबै प्रकारका सहयोग उपलब्ध गराउन समेत यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग अविच्छिन्न सम्बन्ध र समन्वय राखी कार्य गर्नेछ ।

६.१.२ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य:

यस विषयगतक्षेत्रको समग्र उद्देश्य भनेको सम्बन्धित निकायहरूबीच सम्पर्क, समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसम्बन्धी सान्दर्भिक सूचनाहरू सम्बन्धित प्रभावित समुदायसम्म पुर्याउने कार्यको सुनिश्चितता गर्नु हो । यस क्षेत्रले सम्पर्क, समन्वय, सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सम्बन्धित क्षेत्र र सरोकारवालालाई सही सूचना उपलब्ध गराई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई समन्वयात्मक तरिकाले सुनिश्चितता प्रदान गर्न योगदान गर्नेछ ।

यस क्षेत्रका उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

- विपद्को समयमा सरकार, सरकारी कार्यालयहरू, सबै विषयगत क्षेत्र (Cluster), मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरू तथा नागरिक समाजबीच समन्वय गर्नु ।
- निर्धारित समयभित्र नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् लेखाजोखा निर्देशिका अनुसार सूचना संकलन गरी आवश्यक समन्वय गर्नु र सूचना संकलन कार्यदललाई सहयोगको व्यवस्था मिलाउनु ।
- निर्धारित समयभित्र “प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment (IRA))” र “बहुक्षेत्र द्रुत लेखाजोखा विश्लेषण (Multy Cluster Initial Rapid Assesement- MIRA)” गर्न आवश्यक समन्वय गर्नु र लेखाजोखा कार्यदललाई सहयोगको व्यवस्था मिलाउनु ।
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी सूचना प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्नु ।
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण दिनु ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार क्षेत्र र केन्द्रमा सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

समग्रमा मोरङ जिल्लामा बाढी, आगलागी, डुबान जस्ता प्रकोपहरुको सबैभन्दा बढी समस्याहरु रहेका छन् तसर्थ त्यस्तो अवस्था र त्यसपछि स्थिति सामान्य नभएसम्मको लागि मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने प्रक्रियामा समन्वय तथा सूचना क्षेत्रले निम्न अनुसार कार्य गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छः

६.१.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को अवस्था र त्यसपछि स्थिति सामान्य नभएसम्मको लागि मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने प्रक्रियामा सूचना, समन्वय र लेखाजोखा क्षेत्रले देहायअनुसार कार्य गर्नु पर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	सबै स्थानीय तहबाट विपद् सम्बन्धी प्रारम्भिक सूचना संकलन गरी सम्बन्धित निकायहरुमा तत्काल प्रारम्भिक सूचना प्रवाह गर्ने ।	प्रमुख जिल्ला अधिकारी जिविव्यस	स्थानीय तह सुरक्षा निकायहरु रेडक्रस	विपद् पर्नासाथ तत्काल
२.	खतराको संकेत पाएपछि समुदायमा सूचना जारी गर्ने। माइकिङ गर्ने, अनलाइन खबर, मोबाइल म्यासेजमा र भ्वाइस म्यासेजमा खबर गर्ने ।	DEOC	स्थानीय तह सुरक्षा निकायहरु सञ्चार माध्यमहरु	विपद् पर्नु पूर्व र विपद् पर्नासाथ तत्काल
३.	सबै विषयगत क्षेत्रहरुलाई सामग्री तथा उपकरणहरु सहित तयारी रहन सूचना प्रवाह गर्ने ।	DEOC प्रमुख जिल्ला अधिकारी	स्थानीय तह सुरक्षा निकायहरु रेडक्रस	विपद् पर्नासाथ तत्काल
४.	विपद् आउना साथ उपकरणसहित खोज तथा उद्धार कार्यको लागि खोज तथा उद्धार टोली परिचालन गर्ने।	DEOC प्रमुख जिल्ला अधिकारी जिविव्यस	सुरक्षा निकायहरु	विपद् पर्नासाथ तत्काल
५.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आपतकालीन बैठक बोलाउने - जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने - सबै विषयगत क्षेत्र र तिनका सदस्यलाई आपतकालीन मानवीय सहयोगको लागि सक्रिय पार्ने, - परिस्थिति अनुसार पहिले गरिएको कार्यविभाजनको समीक्षा र विश्लेषण गरी पुनरावलोकन गर्ने ।	DEOC प्रमुख जिल्ला अधिकारी जिविव्यस	स्थानीय तह सबै विषयगत क्षेत्र प्रमुखहरु	१) विपद् भएको २ घण्टा भित्र २) पहिलो सात दिन सम्म १ दिन बिराएर ३) त्यसपछि हप्तामा १ पटक
६.	अस्पताल तथा प्रतिकार्यमा संलग्न हुने व्यक्तिहरुलाई तम्तयार, सावधान र सजग रहन अनुरोध गर्ने ।	DEOC जिविव्यस	सम्बन्धित निकाय	विपद् पछि तत्काल
७.	जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई मुख्य समन्वय केन्द्रको रूपमा परिचालन गर्ने ।	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	नियमितरूपमा
८.	फेक न्यूजलाई निरुत्साहित गर्ने र सञ्चारमाध्यमका लागि प्रत्येक दिन आधिकारिक सूचना तथा समाचार	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	सबै क्षेत्र प्रमुखहरु	पहिलो साता हरेक दिन र पछि

	उपलब्ध गराउने ।			आवश्यकतानुसार
९.	विपद् लेखाजोखा विधि सम्बन्धी औजार प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment (IRA) फारामको आधारमा मानवीय सहयोगको लागि सूचना संकलन गर्ने	जिविव्यस समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	रेडक्रस सुरक्षा निकाय स्थानीय तह	विपद् पछि भोलिपल्ट नै
१०.	सबै प्रकृत्यामा प्रशिक्षण प्राप्त स्वयंसेवकहरु परिचालन गर्ने ।	जिविव्यस समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	रेडक्रस सुरक्षा निकाय स्थानीय तह	निरन्तर
११.	प्रारम्भिक जानकारी तथा प्रतिवेदनका आधारमा आपतकालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन निम्न प्रक्रिया गर्ने क. तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्ने मानवीय सहयोगको प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, ख. प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरू (Clusters) लाई सुझाव दिने । ग. सबै कार्यदलहरूसँग समन्वय गरी मानवीय सहयोगमा संलग्न संस्था तथा व्यक्तिलाई सुरक्षा उपलब्ध गराउने तथा अन्य सरोकारवालालाई अध्यावधिक कार्यतालिका उपलब्ध गराउने ।	DEOC समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	जिविव्यस सबै क्षेत्र प्रमुख तथा सदस्य	विपद् आउनासाथ ० घण्टादेखि नै प्राथमिकता निर्धारण गर्ने
१२.	विपद् प्रभावित परिवारको दर्ता गर्ने प्रभावितहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्ने र तथ्याङ्कको उचित व्यवस्था गर्ने ।	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	स्थानीय तह	३ दिन देखि
१३.	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने: • लेखाजोखा कार्यदल परिचालन गरी क्षति तथा प्रभावको सूचना सङ्कलन गर्ने, • लेखाजोखाका लागि फाराम उपलब्ध गराउने	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय रेडक्रस	अवस्थाको अध्ययन गरी सकेसम्म छिटो
१४.	सङ्कलित सूचना तथा तथ्याङ्कको आधारमा प्रतिवेदन तयार पार्ने • प्रभावित परिवारको सङ्ख्या प्रक्षेपण गर्न प्रभावित समुदायसँग तथ्याङ्क प्राप्त गरी तुलनात्मक समीक्षा गर्ने • प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूको अवस्था र स्रोतको समीक्षा गर्ने • जिल्ला र स्थानीय तहमा उपलब्ध उद्धार तथा अन्य प्रतिकार्यसम्बन्धी सेवा, क्षमता र उद्धार सामग्रीको अवस्थाको समीक्षा गर्ने, • नपुग स्रोत तथा साधनको यकिन गर्न	DEOC समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	स्थानीय तह	• पहिलो प्रतिवेदन- ७ दिनभित्र • दोस्रो प्रतिवेदन- १५ दिनभित्र • आवश्यकताअनुसार

	प्रतिवेदनमार्फत सबै क्षेत्रलाई उत्प्रेरित गर्ने			
१५.	तयारी प्रतिवेदन प्रदेश सरकार, केन्द्र सरकार र सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने ।	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	स्थानीय तह	नियमित रूपमा
१६.	सहयोगको कार्यतालिका अध्यावधिक गर्न निम्न कार्य गर्ने: - मीरा (MIRA) बाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्ने - आवश्यकता अभाव क्षमता र उपलब्धताको अवस्था विश्लेषण गर्ने । - कार्यदलहरूको सहयोगको थप कार्यतालिका तयारी गर्ने - कार्यदल, विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालालाई अध्यावधिक कार्यतालिका उपलब्ध गराउने	DEOC समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	स्थाविव्यस क्षेत्र सदस्य	नियमित रूपमा
१७.	मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (Feedback) लिने तथा दिने	जिविव्यस	सबै क्षेत्र प्रमुख/सदस्य	नियमितरूपमा
१८.	मानवीय सहायता वितरणलाई निर्विवाद बनाउन एकद्वार प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने र सरोकारवाला सबैको सहभागिता अनिवार्य गराउने	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	जिविव्यस क्षेत्र प्रमुख/सदस्य	नियमितरूपमा
१९.	क्षेत्रगत कार्यसमूहका कार्य प्रगति विवरण संकलन र समिक्षा गर्ने ।	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	स्थानीय तह	नियमित
२०.	सबै सूचनाहरू निरन्तर अद्यावधिक गर्दै जाने र सरोकारवाला निकाय एवं सञ्चारमाध्यमलाई उपलब्ध गराउने । संकलित क्षति तथा नोक्सानी विवरणमा आधारित रही राहत सहयोगको माग गर्ने ।	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	सुरक्षा निकाय रेडक्रस	(२४ घण्टा भित्र, पहिलो १ हप्तामा दैनिक, दोश्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक र आवश्यकता अनुसार)
२१.	विषयगत क्षेत्रका बैठकहरू आयोजना गर्ने ।	प्रजिअ		आवश्यकतानुसार
२२.	राहत सहयोगको अवस्थाको अनुगमन गर्ने ।	प्रजिअ		निरन्तर
२३.	अस्थायी शिविरहरूमा उजुरी सुन्ने संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	सुरक्षा निकाय रेडक्रस	शिविर स्थापना पछि
२४.	विपद् प्रतिकार्यका लागि गरिएका प्रयास र आगामी दिनमा गर्नुपर्ने पूर्वतयारीका विषयमा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	समन्वय तथा सूचना क्षेत्र	सुरक्षा निकाय रेडक्रस	प्रतिकार्यको अन्त्यमा

६.१.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

समन्वय तथा सूचना क्षेत्रले उल्लिखित प्रतिकार्यका लागि देहायबमोजिम पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय	समयावधि
-------	------------------	------------	--------------	---------

जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७७, मोरङ

			तथा संस्था	
१.	जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको क्षमता विकास गर्ने र जिल्ला विपद् सूचना केन्द्रको रूपमा समेत विकास गर्ने ।	प्रजिअ जिविव्यस	स्थानीय तह गैससहरू	६ महिना भित्र
२.	सबै क्षेत्र प्रमुखको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना: १. मनसुन प्रारम्भ हुनुअघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने २. क्षेत्रगत कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने ३. जिल्ला स्थित सरोकारवालाबीच समन्वय गरी कार्यशाला गर्ने ४. सङ्कटासन्नता तथा स्रोतको पुनरावलोकन गर्ने	DEOC प्रजिअ जिविव्यस	सबै विषयगत क्षेत्र प्रमुख, सरोकारवाला निकायहरू सुरक्षा निकाय गैसस	पहिलो बैठक जेष्ठको पहिलो हप्ताभित्र । क्षेत्रगत समीक्षा र अन्तिम कार्यशाला जेठ मसान्तभित्र
३.	जिल्लाका सबै स्थानीय तहको प्रकोप नक्साङ्कन र क्षमता तथा जोखिम लेखाजोखा गर्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह गैससहरू	बैशाख महिनामा
४.	आपत्कालीन समयको लागि हेलिप्याड खुल्ला क्षेत्र आश्रयस्थल, अग्लो स्थानहरू पहिचान गरी तयारी गरीराख्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह गैससहरू	बैशाख महिनामा
५.	सुरक्षा निकायहरूमा खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।	DEOC सुरक्षा निकायहरू	स्थानीय तह गैससहरू	बैशाख महिना भित्रमा
६.	पूर्व चेतावनी वा सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने र प्रभावकारी सूचना सञ्चार समन्वय र सम्पर्कलाई जोड दिने ।	DEOC सुरक्षा निकायहरू	स्थानीय तह गैससहरू	
७.	सबै स्थानीय तहमा इन्टरनेट कनेक्टिभिटी व्यवस्थित गराउने । सबै स्थानीय तहबाट दैनिक विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी गतिविधि र घटना तथा सूचनाहरू अद्यावधिक गरी जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा जानकारी गराउने पद्धतीको विकास गर्ने ।	जिविव्यस स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्थाहरू	यथासम्भव छिटो
८.	उद्धारकर्मी र सङ्कटासन्न स्थानीय तहका समुदायमा क्षमता अभिवृद्धि तालिम गर्ने: • खोज तथा उद्धार • प्राथमिक उपचार • विपद् जोखिम व्यवस्थापन, • उद्धारका लागि आन्तरिक अभ्यास विषयगत क्षेत्रका सदस्यलाई भूकम्पको समयमा अपनाउनु पर्ने सुरक्षा उपाय र उद्धारसम्बन्धी अभ्यास गराउने	जिविव्यस सुरक्षा निकायहरू	स्थानीय तह गैससहरू	बैशाख महिना अगावै
९.	स्थानीय तहमा गठन भएका विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदलहरूलाई क्रियाशिल बनाउने ।	स्थानीय तह	जिविव्यस DEOC	नियमित
१०.	साझेदार तथा सहयोगी निकायहरूको सूची तयार गर्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह	बैशाख महिनामा
११.	द्रुत लेखाजोखा फर्मेट प्रिन्ट गरी सबै स्थानीय तहमा उपलब्ध गराउने ।	समन्वय तथा सूचना	स्थानीय तह	बैशाख महिनामा

		क्षेत्र		
१२.	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) को तयारी स्वरूप सबै क्षेत्रका एक एक सदस्य रहेको मिरा कार्यदल गठन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	रेडक्रस	जेष्ठको पहिलो साता
१३.	मिरा सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने । मिराको लागि फाराम र निर्देशिका तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस रेडक्रस	जेष्ठको पहिलो साता
१४.	सुरक्षा निकायहरु, स्थानीय तह, रेडक्रस, एम्बुलेन्स तथा सरोकारवाला निकायहरुको सम्पर्क नम्बर संकलन गरी हरेक व्यक्तिको मोवाईलमा र घरघरमा रहने गरी व्यवस्था गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुखको निर्देशनमा	स्थानीय तह रेडक्रस	जेष्ठको पहिलो साता
१५.	प्राथमिक उपचार, आधारभूत खोज तथा उद्धार, अस्थायी आवास व्यवस्थापन, मनोसामाजिक परामर्श तथा शव व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने वा तालिममा कार्यदलका सदस्यहरुलाई सहभागी गराई क्षमता विकास गर्ने ।	जिविव्यस DEOC	स्थानीय तह रेडक्रस सुरक्षा निकाय	बैशाख महिनामा
१६.	सबै स्थानीय तहमा आपत्कालिन कोषको स्थापना गरी कोष सञ्चालन निर्देशिका तयार गर्ने ।	स्थानीय तह	स्थानीय तह वडा समिति	तत्काल र नियमित
१७.	जनचेतना अभिवृद्धिका गतिविधि सञ्चालन गर्ने - विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्प्लेट, पोस्टर, पर्चा तयार गरी विशेषगरी सङ्कटासन्न स्थानीय तहहरुमा वितरण गर्ने । - एफएम रेडियो तथा पत्र पत्रिकामार्फत विपद्सम्बन्धी ज्ञान तथा जानकारी प्रचारप्रसार गराउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह गैससहरु	नियमित रूपमा
१८.	विस्थापितहरुको पहिचानका लागि आवश्यक संख्यामा परिचयपत्र छपाइ गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह	जेष्ठ महिनामा
१९.	विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र जनप्रतिनिधिहरुलाई विपद् तथा आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड सम्बन्धी तालिम दिने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह गैससहरु	बैशाख भन्दा अगावै

६.२ खोज तथा उद्धार (Search and Rescue)

विषयगत क्षेत्र : खोज तथा उद्धार
मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, आगलागी भूकम्प, हावाहुरी, पहिरो
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : जिल्ला प्रशासन कार्यालय

६.२.१ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको परिचय:

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्त व्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरु बाढीले बगाउने, हराउने, पानीमा डुब्न सक्ने अवस्था रहन्छ भने भूकम्पजन्य विपद्को समयमा हराउने, च्यापिने, पुरिने लगायतका विपद्पूर्ण अवस्थामा फसेका हुन सक्छन् । यस अवस्थामा विपद् प्रभावितलाई तालिम प्राप्त

दक्ष जनशक्तिद्वारा खोजी गर्ने, प्राथमिक उपचार गर्ने तथा उद्धार गरी सुरक्षित स्थलसम्म पुर्याउने र सकेसम्म थोरै समयमा धेरै जनाको जीउ, धनको रक्षा गर्न सञ्चालन गरिने समग्र कामहरूलाई यस योजनामा खोज तथा उद्धार भनिएको छ । जिल्लामा सम्भावित बाढीको परिदृष्यअनुरूप खोज तथा उद्धार क्षेत्रले निम्न अनुसारका कार्य गर्ने छ ।

६.२.२ सम्भावित परिदृष्य:

१. विपद्को कारण मानिस प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुनेछन्,
२. रातीको समयमा विपद् भएमा ठूलो मानवीय क्षति हुनेछ भने प्रभावितले उद्धार र राहतको याचना गरिरहेको देखिनेछ ।
३. यातायातको असुविधाका कारण समयमै उद्धारकर्मी पुग्नसक्ने छैनन्।
४. उद्धार र राहत वितरणमा कठिनाई उत्पन्न हुनेछ ।
५. सडक, बाटो, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त हुनेछ,
६. आवागमन अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाई हुनेछ,
७. अग्ला सुरक्षित र खुल्ला स्थानहरू नजिकमा नभएका स्थानहरूमा स्थानान्तरणको समस्या हुने हुँदा सामाजिक जनजीवन अस्तव्यस्त हुने र मानवीय मृत्यु समेत हुनसक्ने,
८. आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति अस्थायी रूपमा क्षति, बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक किसिमले सक्षम (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुनसक्नेछ ।

६.२.३ विषयगत क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

खोज तथा उद्धारका लागि लेखाजोखा गर्ने र विपद् पछिको असामान्य अवस्थामा मानिसको जीवन रक्षा धनसम्पत्तिको सुरक्षा गर्दै स्थितिलाई सामान्य अवस्थामा ल्याउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ । योजनाका समष्टिगत उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

१. आपतकालीन खोज तथा उद्धार गरी मानवीय क्षति न्यून गर्ने,
२. सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी सूचना प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्नु ।
३. नियमित रूपमा अनुगमन गरी मानव जीवनरक्षाको सुनिश्चितता गर्नु ।
४. प्रतिकार्यका सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

६.२.४ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद् भएको अवस्था र त्यसपछि स्थिति सामान्य नभएसम्मको लागि मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने प्रक्रियामा खोज तथा उद्धार कार्यदलले देहायअनुसार कार्य गर्नु पर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आपत्कालिन बैठक बस्ने, सूचना तथा समन्वय क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने । प्राप्त सूचनाको आधारमा समन्वय गरी खोज तथा उद्धारका साथै प्राथमिक उपचार संयुक्त टोली परिचालन गर्ने । अन्य सबै विषयगत क्षेत्रलाई तयारी अवस्थामा राख्ने ।	DEOC जिविव्यस प्रजिअ	सबै विषयगत क्षेत्रका प्रमुखहरु	विपद्को सूचना प्राप्त गर्नासाथ
२.	खोज तथा उद्धार कार्यदलको आपत्कालीन बैठक बस्ने, जसमा: - जानकारी तथा सूचना सङ्कलन गरी परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने, - सदस्यलाई आपत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि सक्रिय पार्ने, परिस्थितिअनुसार पहिले गरिएको कार्यविभाजनको समीक्षा र विश्लेषण गरी पुनरावलोकन गर्ने,	खोज तथा उद्धार कार्यदल	DEOC जिविव्यस स्थानीय तह	१. विपद् शुरुहुनासाथ २. २४ घण्टाभित्र ३. पहिलो सात दिनसम्म एक दिन बिराएर ४. दोस्रो हप्तापछि हप्तामा एक पटक
३.	उपकरणसहित खोज तथा उद्धार कार्यदल परिचालन गर्ने र खोज तथा उद्धारको काम गर्ने । प्रभावितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने	खोज तथा उद्धार क्षेत्र	DEOC जिविव्यस स्थानीय तह	विपद् पश्चात तत्काल
४.	उद्धार र सुरक्षाको विषयमा आवश्यक सूचना संकलन तथा अवस्थाको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	DEOC स्थानीय तह	
५.	वैकल्पिक बाटो नभएको क्षेत्रमा उद्धार गर्न अन्य वैकल्पिक उपाय पहिचान गर्ने तथा यातायातका साधन सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	DEOC स्थानीय तह	
६.	सुरक्षा निकायहरूबीच आपसी समन्वय गर्ने । शान्ति सुरक्षालाई कायम राख्नको लागि आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	सुरक्षा निकायहरु	प्रजिअ	
७.	विपदमा परी घाइते भएका व्यक्तिहरुको प्राथमिक उपचार गर्ने र अस्पताल पुर्याउने प्रबन्ध मिलाउने ।	प्राथमिक उपचार क्षेत्र	अस्पतालहरु	आवश्यकतानुसार
८.	स्थानीय तहमा गठित सबै कार्यदल र सरोकारवाला लाई तत्काल खबर गर्ने र समन्वय गरी उद्धारमा संलग्न गराउने ।	DEOC खोज उद्धार क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	विपद् पछि निरन्तर
९.	घाइतेको उपचारका लागि स्वास्थ्य चौकीको नेतृत्वको प्राथमिक उपचार कार्यदललाई परिचालन गर्ने	प्राउ कार्यदल	अस्पतालहरु स्वास्थ्य चौकी	आवश्यकतानुसार
१०.	बढी प्रभावित स्थलको स्तर पहिचान गरी उद्धारको प्राथमिकता निर्धारण गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	सुरक्षा निकाय वडा समिति	खोज उद्धारको समयमा
११.	उद्धार कार्यमा स्थानीय स्वयंसेवकहरु सहित परिचालन गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य रेडक्रस	खोज उद्धारको समयमा
१२.	विशेषगरी महिला बालबालिका अशक्त जेष्ठनागरिक जस्ता	खोज उद्धार क्षेत्र	वडा समिति रेडक्रस	प्रभावितको उद्धार

	सङ्कटासन्न वर्गलाई खोज तथा उद्धारमा प्राथमिकता दिने ।			नसकिएसम्म
१३.	प्रारम्भिक जानकारी तथा प्रतिवेदनका आधारमा आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन निम्न प्रक्रिया गर्ने: क. तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्ने मानवीय सहयोगको प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, ख. प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूलाई सल्लाह र सुझाव दिने । ग. सुरक्षा क्षेत्रसँग समन्वय गरी मानवीय सहयोगमा संलग्न संस्था तथा व्यक्तिलाई सुरक्षा उपलब्ध गराउने	DEOC जिविव्यस स्थानीय तह	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति कार्यदलहरू	विपद् पछि तत्काल र निरन्तर
१४.	मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (Feedback) लिने तथा दिने ।	DEOC स्थानीय तह	वडा समिति अन्य क्षेत्र	नियमितरूपमा
१५.	डुवेका, बगेका, पुरिएका र भत्किएका घरहरू पहिचान गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	स्थानीय तह रेडक्रस	प्रभावितको उद्धार नसकिएसम्म
१६.	प्रभावित नागरिकहरूका बहुमूल्य सम्पत्ति सुरक्षा गरी निकाल्ने । प्रभावित क्षेत्रका घरपालुवा पशुको उद्धार गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	स्थानीय तह रेडक्रस	प्रभावितको उद्धार नसकिएसम्म
१७.	राहत वितरण कार्यमा आवश्यकता अनुसार खाद्यक्षेत्रलाई सहयोग गर्ने ।	सुरक्षा निकाय	स्वयंसेवक स्थानीय तह	नियमितरूपमा
१८.	- आवश्यकता रहेसम्म खोज तथा उद्धार जारी राख्ने । - प्रभावित क्षेत्रमा, हिंसा, लुटपाट र मानव वेचबिखनका घटना हुन नदिन आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने । - मानव तथा पशुचौपायाहरूको शव व्यवस्थापन गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	सुरक्षा निकाय नेरेसो	आवश्यकतानुसार
१९.	निम्नअनुसार अभिलेख तयार गर्ने - उद्धार गरिएका व्यक्ति - बेपत्ता वा मृत्यु भएका व्यक्ति - नष्ट भएका घर, विद्यालय वा अन्य भौतिक सम्पत्ति - मरेका घरपालुवा पशुपंक्षी - क्षतिग्रस्त भौतिक सम्पत्ति - क्षतिग्रस्त बाली र खेतीयोग्य भूमि - क्षतिग्रस्त भैतिक संरचना र सार्वजनिक सम्पत्तिको विवरण	DEOC स्थानीय तह	जिविव्यस सुरक्षा निकायहरू रेडक्रस स्वयंसेवकहरू	नियमितरूपमा
२०.	उद्धार कार्यको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सरोकारवाला निकायमा पठाउने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस	नियमितरूपमा

६.२.५ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

खोज तथा उद्धार क्षेत्रले उल्लिखित प्रतिकार्यका लागि देहायबमोजिम पूर्वतयारी गर्नेछ ।

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	खोज तथा उद्धार क्षेत्रको बैठक बस्ने: १. मनसुन प्रारम्भ हुनुअघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने २. क्षेत्रको कार्ययोजनाको समीक्षा र पुनरावलोकन गर्ने ३. सङ्कटासन्नता तथा स्रोतको पुनरावलोकन गर्ने	खोज उद्धार क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय	जेठको पहिलो हप्ताभित्र
२.	बाढीको समयका लागि हेलिप्याड आश्रयस्थल, अग्लो स्थानहरू पहिचान गरी तयारी गरीराख्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	जिविव्यस	जेठको पहिलो हप्ताभित्र
३.	सुरक्षा निकायहरूमा आधारभूत खोज तथा उद्धार सामग्री तथा विपद् व्यवस्थापन सामग्रीहरू भण्डारण गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	प्रदेश सरकार स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	जेठको पहिलो हप्ताभित्र
४.	जिल्लामा विपद् व्यवस्थापनका लागि अत्यावश्यक सेवाकेन्द्र स्थापना गरी वार्षिकरूपमा अद्यावधिक गरिराख्ने	जिविव्यस	प्रदेश सरकार	
५.	साझेदार तथा सहयोगी निकायहरूको सूची तयार गर्ने ।	स्थानीय तह	जिविव्यस जिसस	बैशाख सम्ममा
६.	सुरक्षा निकायहरू, स्थानीय तह, रेडक्रस, एम्बुलेन्स आदिको सम्पर्क नम्बर संकलन गरी हरेक व्यक्तिको मोवाइलमा र घरघरमा रहने गरी व्यवस्था गर्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह	जेष्ठ पहिलो हप्ता भित्रै
७.	सबै स्थानीय तहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार कार्यदल गठन गरी सदस्यहरूलाई तालिममा सहभागी गराई क्षमता विकास गरेर क्रियाशिल बनाउने ।	स्थानीय तह	जिविव्यस जिसस	बैशाख सम्ममा
८.	उच्च संकटासन्न क्षेत्रहरूमा पूर्व चेतावनीका लागि माइक साइरन आदि तयारी अवस्थामा राख्ने ।	स्थानीय तह	वडा समिति	बैशाख सम्ममा
९.	खोज तथा उद्धार क्षेत्रलाई कृत्रिम घटना अभ्यास तालिमको आयोजना गर्ने र समय समयमा विद्यालय र समुदायमा कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	सुरक्षा निकायहरू	स्थानीय तह जिविव्यस	बैशाख सम्ममा
१०.	स्थानीय तहहरूमा उद्धारका लागि कार्यदलहरू गठन गर्ने । “विपद्मा युवा” अवधारणा अनुसार सक्रिय युवाहरूको द्रुत प्रतिकार्य टोलीको गठन गर्ने र तालिम दिएर सुरक्षा निकायहरूसंगको समन्वयमा तयारी अवस्थामा राख्ने ।	स्थानीय तह	सुरक्षा निकायहरू युवा क्लब	बैशाख सम्ममा

११.	तत्कालीन उद्धारको लागि स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने जनशक्ति, उद्धारका लागि आवश्यक पर्ने साधनको पहिचान र नक्साङ्कन गर्ने ।	DEOC	जिविव्यस	जेष्ठ पहिलो हप्ता
१२.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको मनसुन पूर्व बैठक गरी स्थानीय तहहरूलाई अध्यावश्यक निर्देशन र समन्वय गर्ने ।	जिविव्यस	क्षेत्रका सदस्यहरू	जेष्ठ पहिलो हप्ता
१३.	एफएम रेडियोहरूमार्फत पूर्वचिन्तावनी तथा पूर्वसूचना प्रसारण गर्ने	जिविव्यस	सञ्चार माध्यम	नियमितरूपमा
१४.	वैकल्पिक बाटो नभएको क्षेत्रमा उद्धार गर्न ढुङ्गा वा अन्य वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने ।	खोज उद्धार क्षेत्र	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	वैशाख सम्ममा
१५.	उद्धारका लागि आवश्यक सवारी साधन, स्वयंसेवक, सुरक्षित स्थानको उपयोगका लागि सरोकारवालाहरूको पहिचान गरी सम्झौता गर्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	जेष्ठ सम्ममा

६.३ अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन (Temporary Shelter and NFI management)

विषयगत क्षेत्र	:	अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी, महामारी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी/स्थानीय तह / सुरक्षा निकायहरू

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरू बसोबासको अभाव तथा भाँडाकुँडा, लुगाफाटा, सरसफाईका सामान लगायत दैनिक आवश्यकताका वस्तुहरूको अभावमा पर्न जाने सम्भावना अधिक रहन्छ । यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई स्थिति सामान्य भएर आफ्नो घर फर्किने अवस्था तयार नभएसम्म आपत्कालीन आश्रय स्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ । यसको लागि अस्थायी रूपमा विद्यालय, मदरसा, मन्दिर, वार्ड कार्यालयको भवनजस्ता सार्वजनिक स्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ भने केही लामो समयको लागि अस्थायी शिविर खडा गरी बसोबास गराउनु पर्ने हुन्छ । त्यसका साथै दैनिक जीवनयापनको लागि भाँडावर्तन, ओढ्ने ओछ्याउने लुगाफाटो वा खाना बनाउने, खाने वर्तन र इन्धनको व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ । आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्रले विस्थापित तथा प्रभावितहरूको लागि उल्लेखित मानवीय सेवा उपलब्ध गराउँछ

६.३.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्बाट अधिकांश गाउँ संकटमा हुनेछन् ।
- मानिसहरू हताहत भएर आफ्नो ज्यान जोगाउन भागाभाग गर्नेछन् ।
- आफ्नो परिवारका सदस्यहरू तथा बालबच्चा खोज्दै, रुँदै कराउँदै खाली हात विस्थापित हुनेछन् ।
- विपद् भएको केही समयपछि उद्धारकर्मीहरू पुगेको, उद्धार कार्यमा जुटेको प्रभावित परिवारहरूलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम भइरहेको अवस्था देखिनेछ ।

- सुरक्षित ठाउँमा ल्याइएको व्यक्ति तथा परिवारहरूको आफूले लगाएको कपडाबाहेक साथमा केही नभएको भोकाएको, थाकेको, परिवारका सबै सदस्य आफ्नै शिविरमा नभएकोले चिन्तित देखिएको हुनसक्ने छ ।
- विशेषगरी बालबालिका, वृद्ध र बिरामी तथा गर्भवती महिलाहरू अरु बढी समस्यामा पर्नेछन् ।
- जीविकोपार्जनका वैकल्पिक उपायको अभाव हुनेछ ।
- बाढीबाट अधिकांश गाउँ प्रताडित भएर मानिस हताहत भई सहयोगको याचना गरिरहेका हुनेछन् ।
- घरबार नष्ट भएर झरी, हिलो र चीसो जमिनमा दिन रात बिताउन बाध्य भइरहेको देखिनेछ ।
- विद्यालयका कक्षाकोठा, प्रहरी चौकी, स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबावको सिर्जना, सामुदायिक तथा संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा चुनौती र समस्या देखा पर्नेछन् ।
- विस्थापित भएका मानिस खाद्यान्नको चर्को समस्यामा पर्नेछन् ।

६.३.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट प्रभावित मानिसलाई जीवनयापनको लागि आवश्यक पर्ने आवास, लताकपडा लगायत अन्य अत्यावश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराएर उनीहरूको जीवन रक्षा गर्नु हुनेछ । यस क्षेत्रका अन्य उद्देश्य देहाय अनुसार रहेका छन्

- सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्ति लागि भौतिक एवं सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- विपद्का कारणले घरबारविहीन बनेका मानिसका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापितलाई मानवअधिकारको उपभोग गर्न सक्षम बनाउनु,
- घरायसी आवश्यकताका भाँडाकुँडा तथा व्यक्तिगत सम्मान र मर्यादासहित दैनिक जीवनयापनका लागि आवश्यक सामग्रीहरूमा विस्थापितको समानुपातिक पहुँच गराउनु ।

६.३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद् भएको समयमा तथा त्यसपछि लगत्तै विस्थापित तथा प्रभावित मानिसलाई विनाभेदभाव आवास तथा गैरखाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको कार्यधिकार हो । यसको लागि अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रले देहाय अनुसार काम गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	क्षति तथा नोक्सानी, खाद्य सुरक्षा र व्यवस्थापनको चुनौतीको अनुमान सहितको विश्लेषण गर्न अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रको आपत्कालीन बैठक आयोजना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	विपद्को संकेत पाउनासाथ

२.	राहत शिविरहरूको स्थापनाका लागि आवश्यक क्षेत्रको द्रुत लेखाजोखा गर्ने र पहिचान गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	विपद् पश्चात तत्काल
३.	मानवीय सहयोग वितरणको प्रकृया र मापदण्ड निर्धारण गरी स्वयंसेवक परिचालन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	विपद् पश्चात तत्काल
४.	विस्थापितहरूको सङ्ख्या र जानकारी लिने । पहिचान भएकालाई अस्थायी आवासमा बसबास गराउने तथा पूर्वनिर्धारित स्थानमा नअटेका विस्थापितलाई त्रिपालको व्यवस्था गरी तत्काल बसाउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू सुरक्षा निकाय	उद्धार कार्य संगसंगै
५.	स्थानीय तहमा भएका सबै प्रकारका संयन्त्रहरूको परिचालन गर्ने । स्थानीय तहमा कमाण्ड पोष्ट तयार गरी कामलाई व्यवस्थित गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय क्षेत्रका सदस्यहरू	उद्धार कार्य संगसंगै
६.	कार्यदललाई परिस्थिति विश्लेषणको लागि प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने र स्थानीय तहबाट आएका जानकारीका आधारमा थप स्रोत साधनहरू जुटाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	कार्यदलहरू	उद्धार कार्य संगसंगै
७.	द्रुत लेखाजोखा (IRA) गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह नेरेसो	दोस्रो दिन
८.	प्राप्त सूचनाको विश्लेषण गरी सहायता परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	दोस्रो दिन
९.	विपद् प्रभावको आधारमा अस्थायी आवासको लागि त्रिपाल, खाना तथा खाना पकाउने भाँडावर्तन, घरायसी सामग्री लगायत न्यूनतम सहयोगको व्यवस्था गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	दोस्रो दिन
१०.	द्रुत लेखाजोखा टोलीले संकलन गरेको विवरण विश्लेषण गरी आपत्कालीन राहतको आवश्यकता विश्लेषण सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने र राहतको व्यवस्थापन गर्ने र अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	तेस्रो दिन देखि
११.	अस्थायी आवासको व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरण कार्यको निरन्तरता गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू	तेस्रो दिन देखि
१२.	विपद्को अवस्था हेरेर अस्थायी आवासको व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरणको निरन्तरता र अनुगमन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	अवस्था सामान्य नभएसम्म
१३.	अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य सामग्री सँग सँगै स्थायी आवास तथा खाद्यान्नको बैकल्पिक व्यवस्थापनतर्फ जोड दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	अवस्था सामान्य नभएसम्म
१४.	अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्र तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको समिक्षा बैठक र अवस्थाको अद्यावधिक ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	अवस्था सामान्य नभएसम्म
१५.	सम्पूर्ण कार्यको अनुभव र सिकाइका आधारमा प्रतिवेदन तयार गर्ने र सरोकारवाला निकायमा पठाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्यहरू सुरक्षा निकाय	अवस्था सामान्य भएपछि

६.३.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यका लागि देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	विषयगत क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने । सम्भावित सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी आवासको लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको सूची तयार गर्ने ।	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	बैशाख महिनामा
२.	पूर्वतयारी समन्वय बैठक आयोजना गर्ने - स्रोत र साधनको नक्साङ्कन गर्ने - जिल्लाको परिस्थितिअनुसार सहयोग उपलब्ध गराइने सामग्रीहरूको मापदण्ड निर्धारण गर्ने, - प्रभावित हुन सक्ने जनसङ्ख्याको आधारमा आवश्यक सामग्रीहरूको परिमाण आँकलन गर्ने । पूर्वतयारीका लागि कार्यदल गठन गर्ने ।	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	जेष्ठको पहिलो साता
३.	अस्थायी बसोबासको लागि नजिकका सुरक्षित सार्वजनिक जग्गा तथा स्थानको पहिचान गर्ने र नीजि जग्गा उपयोग गर्नुपर्ने भएमा समन्वय गरी उपयोग गर्ने सहमति लिने ।	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	जेष्ठको पहिलो साता
४.	आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र बिक्रेताका वैकल्पिक सूची बनाउने, आवश्यकताअनुसार सम्झौता गर्ने	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	जेष्ठको पहिलो साता
५.	विस्थापित परिवारको लागि आश्रयस्थल बनाउन आवश्यक पर्ने बाँस, डोरी र खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन आदि समयमै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने ।	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	जेष्ठको पहिलो साता
६.	आवास तथा गैरखाद्य सामग्री वितरणको पूरा सूची राख्ने र नियमित रूपमा प्रतिवेदन तयार गरी स्थानीय तह र अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने ।	आवास, गैरखाद्य क्षेत्र	जिविव्यस स्थानीय तह	नियमितरूपमा मासिक
७.	गैरखाद्य सामग्रीको भण्डारको लागि जिल्लामा एक भण्डार गृह तयार गर्ने ।	जिविव्यस	प्रदेश सरकार स्थानीय तह	आगामी बर्ष
८.	अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवं अनुगमन सूची तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह	जेष्ठ महिनामा
९.	प्रतिकार्य टोलीमा जानेहरूको दुर्घटना विमा गर्ने	जिविव्यस	स्थानीय तह	विपद् पूर्व
१०.	संभावित विपद् व्यवस्थापनको अभ्यास गर्ने गराउने	जिविव्यस	स्थानीय तह	विपद् पूर्व
११.	प्रतिवेदन तयारीका लागि सदस्य तोक्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	जेष्ठ महिनामा

६.४ खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन क्षेत्र (Food Security, Agriculture and Livelihood)

विषयगत क्षेत्र	:	खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, आगलागी, भूकम्प, खडेरी, हावाहुरी, पहिरो
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	कृषि ज्ञान केन्द्र/स्थानीय तह

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरू दैनिक उपभोगका लागि खाद्यान्न संकटमा पर्न जाने सम्भावना अधिक रहन्छ । यस अवस्थामा विपद् प्रभावितलाई नियमित र प्रर्याप्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउने तथा जीविकोपार्जनका वैकल्पिक स्रोतहरूको समेत पहिचान र परिचालन गरी दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि खरिद तथा उत्पादन, ढुवानी, भण्डारण, वितरण लगायतका समग्र व्यवस्थापकीय कामलाई खाद्य क्षेत्रको रूपमा लिइएको छ ।

विपद्को समयमा उपलब्ध हुनु पर्ने मानवीय सहयोगको महत्वपूर्ण साधन खाद्यान्न हो । खाद्य क्षेत्रले विपद् प्रभावित तथा प्रभावित व्यक्तिलाई न्यूनतम मापदण्डअनुसारको खाद्यान्न उपलब्ध गराउन सहयोग परिचालन गर्नु पर्छ र खाद्यान्नमा सीमान्तीकृत समुदायको समान पहुँच कायम गराउनु यस क्षेत्रको दायित्व हुनेछ ।

६.४.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- विपद्बाट सङ्कटासन्न स्थानीय तहका अधिकांश गाउँ संकटमा हुनेछन् ।
- मानिसहरू हताहत भएर आफ्नो ज्यान जोगाउन भागाभाग गर्नेछन् ।
- आफ्नो परिवारका सदस्यहरू तथा बालबच्चा खोज्दै, रुँदै कराउँदै खाली हात विस्थापित हुनेछन् ।
- विपद् भएको केही समयपछि नै तत्काल उद्धारकर्मीहरू पुगेको, उद्धार कार्यमा जुटेको प्रभावित परिवारहरूलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम भइरहेको अवस्था देखिनेछ ।
- सुरक्षित ठाउँमा ल्याइएको व्यक्ति/परिवारहरूको आफूले लगाएको कपडाबाहेक साथमा केही नभएको र अति भोकाएको, थाकेको, परिवारका सबै सदस्य आफ्नै शिविरमा नभएकोले चिन्तित देखिएको अवस्था हुनसक्ने छ ।
- खाद्यान्न नष्ट हुने सम्भावना भएकोले पूरै जनसङ्ख्या खाद्यान्न अभावको चपेटामा पर्नेछ ।
- विशेषगरी बालबालिका, वृद्ध र विरामी तथा गर्भवती महिलामा खाद्यअल्पताको समस्यामा पर्नेछन् ।
- जीविकोपार्जनका वैकल्पिक उपायको अभाव हुनेछ ।

६.४.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

खाद्य क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट विस्थापित मानिसलाई जीवनयापनको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यसामग्री उपलब्ध गराएर उनीहरूको जीवन रक्षा गर्नु हुनेछ । यस क्षेत्रका अन्य उद्देश्य निम्नअनुसार रहेका छन्

- विपदमा परेर खाद्यान्नको समस्यामा परेका समुदाय तथा व्यक्तिलाई खाद्यान्न सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा खाद्यान्नमा सबैको समानुपातिक पहुँच कायम गराउनु,
- सुत्केरी, आमाको दूध खाने बच्चा, कुपोषणमा परेका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भवती महिलाजस्ता संवेदनशील अवस्थामा रहेका समुदायलाई पोषणयुक्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउने सुनिश्चितता गर्नु ।

६.४.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

कुनै पनि विपद् आएको समयमा तथा त्यसपछि लगत्तै विस्थापित तथा प्रभावित मानिसलाई विनाभेदभाव खाद्यान्न उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको कार्यधिकार हो । यसको लागि खाद्य क्षेत्रले देहायअनुसार काम गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	खाद्य क्षेत्रको आपत्कालीन बैठकको आयोजना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	खाद्य क्षेत्रका सदस्य तथा सहयोगी	विपद् पर्नासाथ तत्काल पहिलो हप्ता एकदिन विराएर र त्यसपछि आवश्यकतानुसार
२.	विपद् प्रभावित क्षेत्र तथा विस्थापित मानिसको जानकारी सङ्कलन गर्ने र खाद्यान्नको आवश्यकता पहिचान गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह खाद्य क्षेत्रका सदस्य तथा सहयोगी	विपद् आएको थाहा पाउनासाथ
३.	प्रभावित क्षेत्रको अनुगमन तथा निरीक्षण र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गर्ने ।	तोकिएको सदस्य	कृषि ज्ञान केन्द्र सुरक्षा निकाय रेडक्रस	२४ घण्टाभित्र
४.	आपत्कालीन समयको लागि तयारी खाना वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	कार्यदलका सदस्य स्थानीय तह	२४ घण्टा देखि १० दिनसम्म
५.	समन्वय क्षेत्रसँग सम्पर्क गरी बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (मीरा-MIRA) को प्रतिवेदन तयार गर्ने	मिरा कार्यदल	जिविव्यस, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	३ देखि ७ दिन भित्र
६.	विस्थापितलाई रासनकार्ड वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	जिविव्यस, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	७ दिन भित्र
७.	भण्डारण गरिएको खाद्यान्नको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने र गुणस्तर भएको सुनिश्चितता गर्ने ।	जिविव्यस	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	नियमित
८.	मापदण्डअनुरूप खाद्यसामग्री वितरणको व्यवस्था मिलाउने	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस सुरक्षा निकाय	नियमित
९.	नपुग हुने खाद्यसामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन र भण्डारण	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस	५ दिन भित्र

	गर्ने			
१०.	वितरण केन्द्रको पहिचान र निर्धारण गर्ने र खाद्यान्न वितरणसम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस सुरक्षा निकाय	नियमित
११.	खाद्यान्नमा सबै विस्थापित समुदायको सहज पहुँचको सुनिश्चितता गर्ने	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय	नियमित
१२.	सुत्केरी तथा बच्चालाई दूध खुवाउने महिला, कुपोषणमा परेका बालबालिका, बिरामी, जेष्ठ नागरिकहरूलाई पोषणयुक्त खाना वितरण गर्ने ।	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस सुरक्षा निकाय	नियमितरूपमा
१३.	नागरिक समाजका विभिन्न क्षेत्रबाट वितरण हुने खाद्यान्नको अभिलेख राख्ने र नपुग वा खाद्यान्न प्राप्त गर्न नसकेका समुदायको पहिचान गरी खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।	खाद्य क्षेत्र	स्थानीय तह जिविव्यस सुरक्षा निकाय	नियमितरूपमा
१४.	खाद्यान्न वितरणसम्बन्धी कार्य, समस्या र समाधानबारे जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालालाई जानकारी गराउने	खाद्य क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य वन्दोवस्ती क्षेत्र	नियमितरूपमा
१५.	खाद्यान्न वितरण प्रक्रियालाई सहज र सरल बनाउन नियमित अनुगमन गर्ने र विवाद हुनबाट जोगिने ।	खाद्य क्षेत्र	क्षेत्रका सदस्य वन्दोवस्ती क्षेत्र	नियमितरूपमा
१६.	खाद्य क्षेत्रको नियमित बैठक तथा प्रतिवेदन तयारी गरी सबै सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सबै सदस्य	हरेक हप्ता

६.३.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यका लागि देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी गतिविधि	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	व्यवस्थापन तथा समन्वयसम्बन्धी बैठकको आयोजना गर्ने र गत वर्षको कार्ययोजनाको पुनरावलोकन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	वैशाख पहिलो साताभित्र
२.	खाद्यान्न वितरण कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	
३.	बहुक्षेत्र द्रुत लेखाजोखाको लागि व्यक्ति तोक्ने र तालिममा सहभागी गराउने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, जिविव्यस,	
४.	तयारी खाद्यान्नको भण्डारण तथा आपत्कालीन आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने	खाद्य क्षेत्र	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, उवासंघ	वैशाख २५ गतेसम्म
५.	तयारी खाद्यान्नको बजार उपलब्धता पहिचान गर्ने	खाद्य क्षेत्र, तोकिएको सदस्य	स्थानीय तह, उवासंघ, जिविव्यस, विश्व खाद्य कार्यक्रम,	वैशाख २७ गतेसम्म
६.	खाद्यान्नको गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुनिश्चितताको लागि गुणस्तर तथा नापतौल विभागसँग वा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी परीक्षण गर्ने वा गराउने	क्षेत्र प्रमुख	गुणस्तर नियन्त्रण कार्यालय, नेरेसो, स्थानीय तह	आवश्यकता अनुसार
७.	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५	क्षेत्र प्रमुख,	स्वास्थ्य तथा पोषण	आवश्यकता

	वर्षमुनिका बालबालिका, बूढाबूढी, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाद्यान्नको आवश्यक परिणाम मौज्जात राख्ने	तोकिएको सदस्य	क्षेत्र, जिविव्यस, गैसस	अनुसार
८.	खाद्यान्न कार्यक्रममा जनचेतना अभिवृद्धिका लागि प्रचारमूलक तथा ज्ञानवर्द्धक सामग्रीको बन्दोवस्त गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	कृषि ज्ञान केन्द्र, भेटेरिनरी अस्पताल, विश्व खाद्य कार्यक्रम, सञ्चारकर्मी	वैशाख मसान्तसम्म
९.	तयारी खाद्यान्नका सहयोगी संस्थाहरू तथा निकायहरूसँग समन्वय गर्ने	क्षेत्रको बैठक	निजी क्षेत्रका संस्थाहरू	वैशाख मसान्तसम्म
१०.	प्रतिवेदन तयारीका लागि सदस्य तोकने	क्षेत्र प्रमुख	-	

६.५ स्वास्थ्य तथा पोषण (Health and Nutrition)

विषयगत क्षेत्र : स्वास्थ्य तथा पोषण

मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, पहिरो तथा महामारीजन्य रोगहरू

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/स्थानीय तह

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्था विग्रने सम्भावना अधिक रहन्छ । सम्भावित यस परिस्थितिलाई संवोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित समुदायमा स्वास्थ्य तथा पोषणसँग सम्बन्धित विषयहरूको व्यवस्था स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रले गर्नेछ ।

विपद्को समयमा प्रभावित तथा विस्थापित मानिसमा स्वास्थ्यसम्बन्धी धेरै प्रकारका समस्या उत्पन्न हुने सम्भावना रहन्छ । त्यसैगरी विपदमा परेका कतिपय मानिसलाई प्राथमिक उपचारको आवश्यकता पर्छ । त्यसैकारण यस कार्ययोजनाले विपद् प्रभावित समुदायको स्वास्थ्य रक्षाका लागि काम गर्छ ।

६.५.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- खाने पानीका मुहान प्रदूषित भएका हुनेछन्,
- चर्पीहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् र फोहोर सर्वत्र फैलिएको अवस्था हुनेछ,
- पिउने पानीका मुहान र स्रोतहरू संरचनात्मक क्षतिका कारण प्रदूषित हुनेछन्,
- सरसफाइको अभावले पानीजन्य सरुवा रोग फैलिएर महामारीजन्य प्रकोप बढेर थप विपद् उत्पन्न हुने सम्भावना प्रबल रहनेछ ।
- विस्थापित परिवारका सदस्यहरूले पानीको आभावका कारण अत्यावश्यक स्वच्छताका लागि कमजोर व्यवहारले गर्दा सरुवारोगहरूको वृद्धिको सम्भावना रहन्छ ।
- स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्ने वा विपद् प्रभावितको पहुँचभन्दा बाहिर हुने, औषधि-उपचारका उपकरणहरू तथा औषधिको हानी नोक्सानी हुनेछ ।

- चोटपटक, घाइतेहरू, हैजा, औलो, आउँ रगत, (dysentery) दादुरा एवं महामारीजन्य रोग, गम्भीर स्वास प्रश्वाससम्बन्धी सङ्क्रमण, ज्वरो, आँखा अथवा छालाका सङ्क्रामक रोगहरूमा वृद्धि हुनेछ ।
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभाव तथा प्रदूषित वातावरणको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, हैजा तथा झाडापखालाजस्ता रोगहरूको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं, सामाजिक सेवाहरूमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (supplementary feeding) मा अवरोध देखा पर्नेछ ।
- बाढीबाट विस्थापित विशेषगरी गर्भवती र सुत्केरी महिला, अशक्त तथा जेष्ठ नागरिक र विरामीको अवस्था दयनीय हुने सम्भावना हुनेछ ।
- लामखुट्टेजस्ता कीटबाट फैलिने औलो, कालाजार डेङ्गु आदिको सङ्क्रमण बढ्ने र सर्पदंश हुने सम्भावना रहन्छ
- बाढीमा परेर वा विभिन्न कारणले घाइते हुनेको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको हुनेछ ।

६.५.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

आपत्कालीन अवस्था उत्पन्न भएको समयमा विशेषगरी अत्यधिक जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी आवश्यकता पूरा गर्ने प्रत्याभूति गर्नु, पानी तथा कीटपतङ्गका माध्यमबाट लाग्ने तथा महामारीजन्य रोगबाट बचाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य रहनेछ । यस क्षेत्रका पुरक उद्देश्य देहायअनुसार हुनेछन्

- झाडापखाला, हैजा तथा औलो र पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको रोकथाम तथा उपचार सुनिश्चित गर्नु,
- रोग फैलिएमा प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्नु,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा प्रभावित तथा विस्थापितको पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन, मानवस्रोत परिचालनजस्ता उपाय अपनाउनु,
- कुपोषणबाट प्रभावित विस्थापित महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक र विरामीलाई पुरक खानाको व्यवस्था गरी उनीहरूको स्वस्थ जीवनको प्रत्याभूति गर्नु ।

६.५.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को अवस्थामा जनस्वास्थ्यको रक्षाका लागि स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रले देहायका कार्यहरू गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	आपत्कालीन बैठक आयोजना गरी • विपद्को अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्ने • सहयोगी संस्थाको क्षमता पहिचान, • कार्य तथा जिम्मेवारी विभाजन गर्ने, • सामग्री आपूर्तिकर्ताको सूची तयार गर्ने, • विद्यमान स्रोत र मागको विश्लेषण गर्ने, • विपद्को जानकारी संकलनको लागि RRT को बैठक संचालन ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्थानीय तह स्थाविच्यस स्वास्थ्य कार्यालय क्षेत्रगत सदस्यहरू	विपद् हुनासाथ

२.	विशिष्ट सेवा दिनु पर्ने जनसङ्ख्याको पहिचान गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् भएकै दिन देखि
३.	घाइतेको उपचारका लागि तत्काल प्राथमिक उपचार कार्यदल खटाउने र थप उपचारका लागि अस्पताल पठाउने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् भएकै दिन देखि
४.	स्वास्थ्य टोलीलाई यथासिघ्र परिचालन गरी विशेषगरी गर्भवती, सुत्केरी, पूर्ण स्तनपान गराई रहेका महिलाहरु साथै नियमितरूपमा औषधी सेवन (प्रेसर, सुगर, टिबी आदी) गर्ने व्यक्तिहरुको विवरण संकलन गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्थाविच्यस स्वास्थ्य कार्यालय क्षेत्रगत सदस्यहरु	विपद् भएकै दिन
५.	स्वास्थ्य सेवा प्रदान, सूचना प्रवाह र समन्वय गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् भएकै दिन देखि
६.	Triage (रातो, पहेँलो, हरियो) को वर्गीकरण गरी उपचार तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् भएकै दिन देखि
७.	५ वर्ष मुनिका बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको पोषण स्थितिको लेखाजोखा तथा परामर्श गर्ने । ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको पोषण अवस्थालाई मध्यनजर गरेर सूक्ष्म पोषक तत्व वितरण गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन देखि
८.	जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि वास्तविक क्षतिको जानकारी प्राप्त भएपछि (Rapid Response Team –RRT) को बैठक बस्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	DEOC स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
९.	भौतिक तथा मानवीय क्षतिको तथ्यगत विवरण, अघिल्लो दिनमा गरिएका कार्यको समिक्षा ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
१०.	स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित विभिन्न अन्तर समूहसँग विपद् व्यवस्थापनमा छलफल गर्ने । मानवीय तथा भौतिक स्रोत साधनको नक्सांकन गर्ने र आवश्यक व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
११.	स्वयम् सेवकहरुको पहिचान गरि महामारी फैलाउन सक्ने सम्भावित स्रोत पहिचान गरि छुट्याउने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	DEOC स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
१२.	किटनासक औषधी आवश्यकता हेरी छिट्काउने । सम्भावित जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न उचित स्थानको पहिचान गरी विस्थापनको व्यवस्था गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
१३.	अपुग भएको औषधी तथा अन्य व्यवस्थापकीय सामग्रीको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन
१४.	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने र निशुल्क औषधीको व्यवस्था मिलाउने	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	DEOC स्वास्थ्य कार्यालय	दोस्रो दिन पछि
१५.	आवश्यकताअनुसार बाह्य अनुसन्धान टोली खटाउने महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीको कार्य निर्धारण र अभिमुखीकरण गर्ने	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	शिविर स्थापना भएपछि
१६.	विपदबाट प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श तथा मनोरञ्जनका गतिविधिमा संलग्न गराउने	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा

१७.	मध्यम तथा कडा शिघ्र कुपोषित बच्चालाई स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गरी विशेष प्रकारले उपचार गराउने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा
१८.	स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रतिकार्य क्रियाकलापको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा
१९.	स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी घुम्ती टोली मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा
२०.	खोप, ओपिडि, पोषण लगायत अन्य स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई सुचारु एवम् निरन्तरता दिने ।	स्वास्थ्य, पोषण क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय	नियमितरूपमा

६.५.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

विपद्को सामना गर्न आपत्कालीन समयमा मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रले देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी सदस्यबीच कार्यविभाजन गर्ने र आपत्कालीन स्वास्थ्य कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्वास्थ्य कार्यालय	जेष्ठ महिनामा
२.	बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (मीरा – MIRA) को लागि क्षेत्रको सदस्य तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रको बैठक	वैशाखमा
३.	जिल्लाका सरकारी, सामुदायिक तथा निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक र उनीहरूसँग भएको स्रोतको सूची तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य गैसस	वैशाखमा
४.	जिल्लास्थित सरोकारवाला वा सहयोगी निकाय वा संस्थाको सूची र सहयोगको खाका तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य गैसस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
५.	आपत्कालीन अवस्थामा आवश्यक पर्ने औषधीहरू ३० दिनको लागि पुग्नेगरी भण्डारण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका जिविव्यस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
६.	स्थानीय तहका प्रत्येक वडामा तीन थानका दरले प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kits) व्यवस्था गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
७.	हरेक सङ्घटनस्थानीय तहमा कम्तीमा पनि ९ जनालाई पोषणसम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम उपलब्ध गराउने	कार्यदल	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
८.	बच्चाहरूलाई दूध खुवाउने आमा, सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना भण्डारण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
९.	आवश्यक सबै सामान खरिद गरेर वा माथिल्लो निकायबाट निकासालिएर भण्डारणको लागि बन्दोवस्ती क्षेत्रलाई आग्रह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो	वैशाख जेष्ठमा
१०.	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका लागि स्वास्थ्यकर्मीको सूची तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	वैशाख जेष्ठमा
११.	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि सूचना प्रचारप्रसार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	वैशाख जेष्ठमा
१२.	एम्बुलेन्सको सहज परिचालनको बन्दोवस्त मिलाउने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	वैशाख जेष्ठमा

६.५ (क) महामारी तथा कोभिड -१९ कोरोना भाइरस

विषयगत क्षेत्र : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र

मुख्य विपद्को किसिम : महामारी

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : स्थानीय तह / जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय

कोरोना भाइरस विश्वव्यापी रूपमा फैलिइरहेको छ । व्यक्ति, समुदाय, क्रियाशील मानवीय निकाय तथा स्थानीय एवं सबै तहका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूले प्रभावित मानिसका अधिकारहरूको रक्षा गर्दै यस महाब्याधीबाट नागरिकहरूको जीवनरक्षा गर्नका लागि सर्वोत्कृष्ट किसिमबाट कसरी प्रतिकार्य गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा यो विषयगत क्षेत्रले कार्य गर्दछ ।

६.५ (क).१ हालको विश्वव्यापी परिदृश्य

- कोभिड - १९ का कारण विश्व आतङ्कित बनिरहेको छ ।
- छिमेकी मुलुक चीनको वुहान शहरमा ३० डिसेम्बर, २०१९ मा देखिएको कोरोना भाइरस कोभिड-१९ अहिले विश्वका विभिन्न २१५ भन्दा बढी मुलुकहरूमा फैलिसकेको अवस्था छ ।
- संसारमा स्वास्थ्य विज्ञान तथा प्रविधिमा अब्बल मानिएका विकसित मुलुकहरू पनि संकटमा परिरहेका छन् । छिमेकी मुलुक भारतमा पनि यसको प्रभाव दिनप्रतिदिन बढिरहेको छ भने नेपालमा पनि यो महामारीबाट संक्रमित हुने र मर्नेहरूको संख्या दिनानुदिन बढिरहेको छ ।
- व्यापकरूपमा अनुसन्धान भइरहेको छ तर हालसम्म खोप र औषधीको आविष्कार भएको छैन ।
- विश्व स्वास्थ्य संगठन र विज्ञहरूका अनुसार यो महाब्याधी चाँडै नियन्त्रणमा आउन नसक्ने र केही वर्षसम्म रहनसक्ने सम्भावना छ ।
- यो महाब्याधीबाट बच्न अहिलेको जस्तो सधैं लकडाउन गरेर सधैं सम्भव पनि छैन ।
- लाखौंको संख्यामा विदेशमा भएका नेपालीहरू धमाधम स्वदेश फर्किरहेका छन् र उनीहरूमध्ये केही मानिसहरू संक्रमित भएर आइरहेका छन् ।
- यस्ता संक्रमितहरूले अरुलाई संक्रमित बनाएर महामारीको रूप धारण गर्नसक्ने भएकोले सबै तहमा योजनावद्धरूपमा पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गर्न जरुरी भएको छ ।
- यसबाट सुरक्षित रहन केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म व्यवस्थित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ ।

६.५ (क).२ आपत्कालीन समयमा गरिने प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप

स्वास्थ्य तथा महामारी नियन्त्रण क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा निम्नअनुसार कार्य गर्नेछ

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	बाहिरबाट आउने मानिसको अभिलेख राख्ने	स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
२.	यातायात व्यवस्थापन गर्ने		क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
३.	बाहिरबाट आएका मानिसहरूलाई अनिवार्य क्वारेन्टिनमा राख्ने व्यवस्था गर्ने ।	जिस्वाका स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
४.	बाहिरबाट आउनेहरूको लागि तापक्रम मापन गर्ने ।	स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
५.	आर.डि.टि. परिक्षण गर्ने ।	स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
६.	स्वाव संकलन तथा परीक्षणको लागि पठाउने	स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
७.	लकडाउन प्रभावित विपन्न मानिसहरू, रोजगारी गुमाएका मानिसहरू, विपन्न गर्भवती, सुत्केरी तथा एकल महिलाहरू तथा किसानहरूको लगत संकलन	स्थानीय तह जिस्वाका	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
८.	लकडाउन प्रभावितको लागि राहत व्यवस्थापन गर्ने ।	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार	आवश्यकतानुसार
९.	कोभिड – १९ बाट भएको मानवीय क्षति (कुनै परिवारको कमाउने सदस्यको मृत्यु), जिविकोपार्जनमा क्षति (पेशा व्यवसाय), सामाजिक क्षति (मनोसामाजिक दुरावस्था, अन्याय, भेदभाव) आदीलाई न्यूनीकरण गर्ने योजना	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
१०.	दैनिक ज्यालादारीमा काम गर्ने मानिसहरूलाई रोजगार तथा स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत जीवीकोपार्जन सुनिश्चित गर्ने	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
११.	किसानहरूले उत्पादन गरेका सामग्रीहरूको बजार व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने ।	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
१२.	साना तथा मझौला ब्यापारी व्यवसायीहरूलाई स्थानीय सरकारले लिँदै आएको कर मिनाहा तथा कर छुट गर्ने	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
१३.	कोभिड – १९ को विपद्बाट आहत भएका र मनोसामाजिक समस्या भएको परिवार र व्यक्तिलाई मनोसामाजिक परामर्श गर्ने र सामान्यीकरण गर्ने	स्थानीय तह	क्षेत्रका सदस्यहरू	नियमितरूपमा
१४.	स्वदेशका अन्य स्थान र विदेशबाट आएका र यतै पेशा व्यवसाय गर्न चाहनेलाई व्यवसायिक योजनाको आधारमा नगरपालिकाले सीप विकास तालिम दिई स्थानीय तहमा भएको बैंक संग समन्वय गरी सरकारबाट दिईने सहूलियत ऋण प्रवाह गर्नको लागि सहजीकरण गर्ने	स्थानीय तह	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	नियमितरूपमा
१५.	नियमित मिचिमिचि हात धुने, मास्क प्रयोग गर्ने र स्यानीटाईजरको प्रयोग गर्ने, सामाजिक दुरी कायम गर्ने, भिडभाड कम गर्ने आदी जस्ता कुरालाई अझ प्रोत्साहन गर्ने । भेटघाट हुँदा हात	स्थानीय तह जिस्वाका	प्रदेश सरकार क्षेत्रका सदस्यहरू सरोकारवालाहरू	नियमितरूपमा

	मिलाउने, अंकमाल गर्ने आदी जस्ता कुरालाई निरुत्साहित वा न्यूनीकरण गर्ने । यस्ता सुरक्षात्मक कुराहरूलाई संस्कारको रूपमा विकास गर्दै दिर्घकालमा समेत हुनसक्ने भाईरल प्रकोपबाट जोगिन सक्ने वातावरण बनाउने		गैससहर	
१६.	विद्यालयहरूमा अब निर्माण हुने फर्निचर तथा पुर्वाधारहरू सामाजिक दुरी कायम हुने तरिकाले निर्माण गर्ने । विद्यालय हाता भित्र नियमित हात धुने साबुन पानी र स्यानीटाइजरको व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्ने	स्थानीय तह विद्यालय तथा क्याम्पसहरू	शिक्षा क्षेत्र गैससहर	नियमितरूपमा

६. ५ (क).३ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

स्वास्थ्य तथा महामारी नियन्त्रण विषयगत क्षेत्रले प्रतिकार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गर्नु पर्नेछ

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका लागि जिल्ला स्तरीय Covid-19 Crisis Management Center (CCMC) गठन गर्ने । (प्रदेश सरकारले तयार गरेको कार्ययोजना अनुसार)	जिविव्यस	जिस्वाका	तत्काल
२.	Rapid Response Team (RRT) गठन (स्वास्थ्य, सुरक्षा, व्यवस्थापन, जनचेतना अभिवृद्धि, स्वयंसेवक परिचालन आदी क्षेत्रलाई नेतृत्व गर्ने निकाय प्रमुखहरूको कार्यमुलक टिम)	जिविव्यस	जिस्वाका	तत्काल
३.	Rapid Response Team (RRT) मा आवद्ध व्यक्तिहरूलाई अभिमुखीकरण ।	स्वास्थ्य क्षेत्र	जिस्वाका	
४.	क्वारेन्टाइनको निर्माण तथा व्यवस्थापन (अबको हकमा विद्यालय भन्दा बाहिर) गर्ने	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	
५.	जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै जाने ।	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	
६.	पर्याप्त टेष्ट किट, मास्क, स्यानीटाइजर आदिको खरीद तथा व्यवस्थापन	जिस्वाका स्थानीय तह	प्रदेश सरकार जिविव्यस	
७.	स्वास्थ्यकर्मीहरूका लागि आवश्यक मात्रामा पिपिड, मास्क, चस्मा, पञ्जा आदिको व्यवस्थापन	जिस्वाका स्थानीय तह	प्रदेश सरकार जिविव्यस	
८.	बजार, बैंक, पसल, होटल आदी क्षेत्रमा सामाजिक दुरी कायम गर्न डिस्टेन्स सर्कल निर्माण	जिविव्यस	जिस्वाका व्यापार संघहरू	
९.	स्वयंसेवक तयारी र अभिमुखीकरण ।	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	
१०.	यातायातको साधन तथा व्यक्तिलाई डिस इन्फेक्सन गर्ने व्यवस्था ।	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	
११.	सार्वजनिक क्षेत्र जस्तै बैंक, कार्यालय, सार्वजनिक सौचालय आदीमा नियमित डिसइन्फेक्सन स्प्रे	सम्बन्धित कार्यालय	सरोकारवालाहरू	
१२.	बाहिरबाट आउने मानिसहरूको अभिलेख राख्नको लागि फर्मेट तयारी	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	
१३.	4T (Tracing, Tracking, Testing & Treatment) का लागि आवश्यक तयारी गर्ने ।	स्थानीय तह	जिस्वाका सरोकारवालाहरू	
१४.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आइसोलेशन बेडहरूको व्यवस्था गर्ने ।	स्थानीय तह	सरोकारवालाहरू	

६.६ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन (Water, Sanitation and Hygiene -WASH)

विषयगत क्षेत्र : खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन

मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, आगलागी, भूकम्प, खडेरी, महामारी

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : संघिय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना / स्थानीय तह

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा खानेपानी, सरसफाईको संरचना भङ्ग भई खानेपानीको अभाव हुने, सरसफाईको अवस्था खराब हुन गई महामारी रोग निम्तिन सक्ने सम्भावना अधिक रहन्छ । सम्भावित यस परिस्थितिलाई संबोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्तिहरूलाई समुदाय र आश्रयस्थलमा खानेपानी र सरसफाईको व्यवस्था गर्ने खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन क्षेत्रको कार्य पर्दछ ।

६.६.१ विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य

- खानेपानीका मुहान प्रदूषित भएका हुनेछन्,
- चर्पीहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् र फोहोर सर्वत्र फैलिएको अवस्था हुनेछ,
- पिउने पानीका मुहान र स्रोतहरू र संरचनात्मक क्षतिका कारण प्रदूषित हुनेछन्,
- सरसफाइको अभावले पानीजन्य सुरुवा रोग फैलिएर महामारीजन्य प्रकोप बढेर थप विपद् उत्पन्न हुने सम्भावना प्रबल रहनेछ ।
- विस्थापित परिवारका सदस्यहरूले पानीको आभावका कारण अत्यावश्यक स्वच्छताका लागि कमजोर व्यवहारले गर्दा सुरुवारोगहरूको वृद्धिको सम्भावना रहन्छ ।

६.६.२ क्षेत्रगत उद्देश्य:

विपद् प्रभावित तथा विस्थापित समुदायलाई पानी तथा कीटपतङ्गका माध्यमबाट लाग्ने तथा महामारीजन्य रोगबाट बचाउनु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ ।

६.६.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रबर्द्धन क्षेत्रको लागि देहायअनुसार कार्ययोजना तय गरिएको छः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	वास क्षेत्र एजेन्सी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी हुने र कार्यक्षेत्रमा सक्रिय हुने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	जेष्ठ महिनामा
२.	क्षेत्रगत सदस्य पहिचान गरी कार्य विवरण तयार गर्ने र पहिलो बैठक बस्ने । बैठकका विषयहरूः • सहयोगी संस्थाको क्षमता पहिचान, • कार्य तथा जिम्मेवारी विभाजन गर्ने, • सामग्री आपूर्तिकर्ताको सूची तयार गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेपाल प्रहरी गैसस स्थानीय क्लब	

	- विद्यमान स्रोत र मागको विश्लेषण गर्ने, - स्थानीय तहमा स्वच्छता प्रदूधन समिति परिचालन गर्ने			
३.	वास (Wash) क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य निकाय वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको पुनरावलोकन गर्ने - क्षेत्रमा रहन इच्छुक संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन गरी सूचीकरण गर्ने, - मस्यौदा कार्यविवरण तयार गर्ने, यस क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस नीजिक्षेत्रसंग समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख र सदस्यहरू	स्थानीय तह जिविव्यस गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
४.	क्षेत्रका प्रत्येक सदस्यले आ-आफ्नो निकायको माथिल्लो तहमा आवश्यकताको जानकारी गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख र सदस्यहरू	स्थानीय तह गैससहरू	
५.	स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका साधनहरूको निमार्ण तथा मर्मत कार्य गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह	
६.	सरसफाइका सामग्री वितरण गर्ने ० फिनेल १ बोतल/चर्पी ० स्यानीटाइजर ० ब्रस १ थान/चर्पी ० साबुन र तौलिया १ सेट ० बाल्टी ५ लि. १ थान र १ मग/परिवार	जिजस्वाका	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो गैससहरू स्थानीय क्लव	
७.	क्षेत्रका सदस्यबीच मीरा (MIRA) को बारे अभिमुखीकरण गरी सोअनुरूप कार्य सम्पादन गर्ने व्यवस्था मिलाउने र क्षेत्रका सदस्यहरूबीच कार्य समन्वय गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस गैससहरू	
८.	मीराको प्रतिवेदनको विश्लेषण र माग र आपूर्तिबीचको अवस्था विश्लेषण गरी कार्य गर्ने		स्थानीय तह जिविव्यस	
९.	खानेपानी शुद्धीकरणका समान वितरण (बाल्टीन २ वटा १० र १५ लि., मग १, पियुष पहिलो १ हप्ता र बाँकी दिनका लागि वाटरगार्ड वा पियुष १ प्रति परिवार)	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेपाल प्रहरी गैसस क्लवहरू	
१०.	अनुगमन सुचक पहिचान गरी अनुगमन संयन्त्र परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	
११.	सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्य गर्ने गराउने - फोहरमैला व्यवस्थापन/फोहरपानी व्यवस्थापन - शिविर क्षेत्रको सरसफाइ र निर्मलीकरण - स्थानीय भाषामा जनचेतनामूलक क्रियाकलाप - सरसफाइ समिति गठन र अभिमुखीकरण - माइकिङ् - सडक नाटक - सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने - जानकारीमूलक, शिक्षाप्रद प्रचार सामग्री तयार गरी वितरण गर्ने - स्वयंसेवक परिचालन	क्षेत्र प्रमुख र सदस्यहरू	स्थानीय तह जिविव्यस नेपाल प्रहरी गैसस स्थानीय क्लव	

	- सञ्चार क्षेत्रको परिचालन - बाल/युवा क्लबको परिचालन			
१२.	समुदायबाट र अन्य क्षेत्रबाट पृष्ठपोषण सङ्कलन र पुनरावलोकन गरी सुधारका क्षेत्र पहिचान गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	
१३.	शिविर रहेको क्षेत्रको पूर्ण सरसफाइ र सरसफाइसम्बन्धी संरचनाको सुरक्षित विस्थापन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	
१४.	शिविर रहेका विद्यालयका शौचालयको मर्मतसम्भार गरी पूर्ववत अवस्थामा सञ्चालन गर्न सकिने बनाउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	
१५.	स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी पानीजन्य सरुवा रोगको प्रकृति पहिचान गर्ने र त्यसअनुसार स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र सचेतना अभिवृद्धि गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	
१६.	अन्तिम मूल्याङ्कन गर्ने, अभिलेख तयार गर्ने र वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस	

६.६.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

विपद्को सामना गर्न आपत्कालीन समयमा मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन क्षेत्रले देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी सदस्यबीच कार्यविभाजन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका, स्वास्थ्य क्षेत्र	चैत्रको दोस्रो हप्ता
२.	वास (Wash) क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य निकाय वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको पुनरावलोकन गर्ने - क्षेत्रमा रहन इच्छुक संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन गरी सूचीकरण गर्ने, - मस्यौदा कार्यविवरण तयार गर्ने, यस क्षेत्रमा काम गर्ने गैसस नीजिक्षेत्रसंग समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस रेडक्रस गैससहरू	चैत्रको दोस्रो हप्ता
३.	समुदाय स्थानान्तरण भएको स्थान वा शिविर तथा प्रभावित स्थानीय तहमा स्वच्छता प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित खानेपानी, शौचालयजस्ता संरचना तथा सरसफाइको अवस्थाको अध्ययन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रमा रहेका कार्यालयहरू	आवश्यकता अनुसार
४.	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको सरसफाइ सामग्रीहरूको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह जिविव्यस नेरेसो	आवश्यकता अनुसार
५.	मीराको तालिममा सहभागी हुन सदस्य तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	आवश्यकता अनुसार
६.	पानी शुद्धीकरण र हाइजीन कीट, साबुन पानीले हात धुने सम्बन्धमा सरसफाइको लागि घरदैलो अभियान सञ्चालन गर्न	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका स्थानीय तह	बैशाख मसान्त भित्र

	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई अभिमुखीकरण गर्ने			
७.	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि विभिन्न सङ्घ संस्थासँग भएका सूचना तथा सञ्चारका सामग्री सङ्कलन गरेर अभिलेख राखी वा आफैले तयार गरी प्रकाशन गरी वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिजस्वाका स्थानीय तह	रेडियोबाट जेष्ठ देखि भाद्रसम्म
८.	खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरूको (चर्पी, हात धुने ठाउँ, स्नान घर आदि) र तालिमका नमूनाहरू तयार गरी लागत निकाल्ने र क्षेत्रको बैठकबाट अनुमोदन गराई प्राविधिकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका स्थानीय तह	जेष्ठ मसान्तसम्म
९.	अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय स्तरका वास क्षेत्रबाट तयार भएका अनुगमन सूचकहरू, फारमहरू स्थानीय स्तरमा सुहाउने बनाई सदस्यहरूबीच अभिमुखीकरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका स्थानीय तह	वैशाख मसान्तसम्म
१०.	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका स्थानीय तह	वैशाख मसान्तसम्म
११.	आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम दिने	क्षेत्र प्रमुख	जिजस्वाका स्थानीय तह	जेष्ठ मसान्तसम्म
१२.	जिल्ला तथा गाउँमा स्थापित नाट्य समूहहरूलाई आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी प्रशिक्षण दिने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका स्थानीय तह	चैत्र मसान्तसम्म
१३.	विद्यालयमा स्थापित बालसमूहहरूबीच सरसफाइसम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिस्वाका विद्यालय	चैत्र मसान्तसम्म

६.७ आपत्कालीन संरक्षण (Emergency Protection)

विषयगत क्षेत्र : आपत्कालीन संरक्षण

मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, आगलागी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, महामारी

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : जिल्ला समन्वय समिति / स्थानीय तह

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा सुत्केरी, महिला, वृद्धवृद्धा, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू दलितलगायतका प्राथमिकतापूर्ण वर्गहरूमाथि यौन, शारीरिक लगायतका विभिन्न शोषणहरू हुनसक्ने भएकोले संरक्षणको खाँचो रहन्छ । यस्ता वर्गहरूलाई विपद्को समयमा संरक्षण दिने व्यवस्थापकीय कार्य नै संरक्षण हो ।

साथै आपत्कालीन अवस्थामा आधारभुत आवश्यकताका सुविधाहरू निर्माण गर्दा सबैको सरल पहुँच र चापलाई आधार मानेर तयार गरिनु पर्ने छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकताको संबोधन, शिविर तथा क्याम्पको वातावरण महिला, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक र बाल मैत्री हुनु पर्ने आदि कुराहरू समेत यस क्षेत्रमा पर्दछ । साँकेतिक भाषामा सूचना प्रसारणमा समेत ध्यान दिनुपर्नेछ ।

६.७.१ विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य

- विपदको समयमा धेरै भन्दा धेरै मानिस प्रभावित हुने अवस्था देखिन्छ ।
- विद्यालय क्षतिग्रस्त हुनाले विद्यार्थी नियमित शिक्षा अर्जन गर्ने अवसरबाट बञ्चित हुने सम्भावना सँगै उनीहरूमा असुरक्षाको भावना जाग्नेछ । साथै शैक्षिक सामग्रीहरू समेत नष्ट हुनेछन् ।
- विपदमा परी मानिस घाइते हुने र मृत्यु हुने हुँदा उनीहरूमा मानसिक पीडा बढ्नेछ ।
- बालबालिका, वृद्धवृद्धा, रोगी, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सुत्केरी, गर्भवती महिला र बालबालिका आपसमा भेट नहुँदा असुरक्षाको भावना जाग्नेछ ।
- किशोरीहरू, महिला तथा बालिकाहरूमा यौनजन्य दुर्व्यवहार र हिंसाका घटनाहरू बढ्ने सम्भावना हुनेछ ।
- विद्यालय छाड्ने बालबालिकाको संख्या बढ्ने र बालमजदुरी वृद्धि हुने सम्भावना बढ्छ ।
- चोरी, हिंसाजन्य गतिविधिका साथै मानव बेचबिखनजस्ता घटना बढ्न सक्छन् ।
- जोखिमपूर्ण अवस्थाको सामना गरिरहेका महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, जेठ नागरिकको सङ्ख्या धेरै हुनेछ ।
- संरक्षण गर्नुपर्ने जनसङ्ख्याको ३५% घाइते हुन सक्ने, विस्थापित, हराउन, अलपत्र र भेदभावमा पर्न सक्नेछन् ।
- सञ्चार सम्पर्क विच्छेद भएका हुनेछन् ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका सहायक सामग्रीहरू समेत नष्ट भएका हुनेछन् ।

६.७.२ क्षेत्रगत उद्देश्य

महिला तथा बालबालिकालगायत जोखिममा परेका समूहलाई हिंसा, मानसिक तनाव, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभावबाट मुक्त राखी सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनु यस क्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ ।

६.७.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपदको समयमा प्रभावितहरूको संरक्षणका लागि यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी देहायअनुसार कार्य गर्नेछः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	सुरक्षा तथा संरक्षण समूहको समन्वय बैठक गर्ने । सुरक्षा र संरक्षणका लागि भूमिका निर्धारण गरी जिम्मेवारी तोक्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	गाउँपालिका सुरक्षा निकाय युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
२.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, खोज तथा उद्धार समितिसँग समन्वय गरी संरक्षणमा आवश्यक पर्ने व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
३.	लेखाजोखा, जनसङ्ख्याको सर्भेक्षण, अभिमुखीकरण, स्वयंसेवक परिचालन, सूचना विश्लेषण आदि गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
४.	हराएका र विछोडिएका परिवारको खोजी गरी पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने ।	संरक्षण क्षेत्र	सुरक्षा निकाय युवा क्लव	विपद् पश्चात तत्काल
५.	मानसिक रूपमा कमजोर देखिएका प्रभावितलाई मनोसामाजिक सहयोग दिने ।	संरक्षण क्षेत्र	मनोविमर्शकर्ता युवा क्लव	उद्धार कार्य सकिएपछि
६.	गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरूका लागि सुरक्षित स्थानको प्रबन्ध तथा उनीहरूको स्याहार तथा सरसफाइ र पोषणको व्यवस्थापन	संरक्षण क्षेत्र	स्वास्थ्य क्षेत्र सुरक्षा निकाय युवा क्लव	उद्धार कार्य सकिएपछि

७.	- घाइते बालबालिका तथा विशेष आवश्यकता भएका समूहका लागि स्वास्थ्य सहयोग गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने, - उपचार शिविर स्थापनाको लागि समन्वय गर्ने, ३ वर्षसम्मका बालबालिकाको लागि सुरक्षित स्थान तयार गर्ने,	संरक्षण क्षेत्र	स्वास्थ्य क्षेत्र सुरक्षा निकाय युवा क्लब	उद्धार कार्य सकिएपछि
८.	- भेदभाव, दुर्यवहार, हिंसा र शोषणका घटना अनुगमन पहिचान, अभिलेखीकरण तथा सहयोग गरी निगरानी समूह गठन गर्ने, - समस्यामा परेकालाई कानुनी सहयोग तथा परामर्श सेवा दिने, - प्रभावित व्यक्तिहरूलाई अधिकार र कर्तव्यबारे सचेतना दिने, - सहयोगी निकाय तथा सुरक्षाकर्मीलाई आचार संहिताबारे सचेतना गराउने, - गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा वितरण गर्ने,	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय युवा क्लब रेडक्रस	उद्धार कार्य सकिएपछि
९.	मानवीय सेवाको आवश्यकता देखिएको प्रभावित समुदायमा सेवा उपलब्धताको लागि पैरवी गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय रेडक्रस	उद्धारको समयमा
१०.	विपद्को अवस्थामा गर्भवती / सुत्केरी महिला, बालबालिकाको सम्भावित जोखिमको बारेमा योजना बनाउने ।	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय रेडक्रस	उद्धारको समयमा
११.	तत्काल उपलब्ध गरिएको मानवीय सेवाहरूमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहुँच भए नभएको सुनिश्चितता गर्ने	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय रेडक्रस गैससहरु	उद्धारको समयमा
१२.	- अपाङ्गता तथा जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू वितरण गर्ने जस्तै हिल चेरर, बैशाखी, सेतो छडी, चस्मा, इयर फोन, लौरो छाता, डिग्नीटी किट, ट्राइसाइकल, वाकर, प्रयोसिस, अथोसिस, एल्वो आदि वितरण गर्ने - जोखिममा रहेका महिला बालबाबालबालिका, अपाङ्ग र जेष्ठ नागरिकलाई सेफ हाउसमा राख्ने - घाइतेहरूको उपचारको लागि समन्वय गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय युवा क्लब रेडक्रस गैससहरु अपाङ्गताका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निकाय	आवश्यकतानुसार
१३.	औषधी उपचार रोगको संक्रमण फैलिन नदिन स्वास्थ्य कार्यालय संग सहकार्य गर्ने	संरक्षण क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था रेडक्रस	विपद्को समयमा
१४.	प्रभावित क्षेत्रको सुरक्षाका लागि वडासंग समन्वय गरी सुरक्षा समिति गठन गर्ने र परिचालन गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस वडा समिति	आवश्यकतानुसार
१५.	प्रभावित क्षेत्रमा हिंसा लुटपाटका घटना हुन नदिन आवश्यक	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस	आवश्यकतानुसार

	सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	क्षेत्र	सुरक्षा निकाय वडा समिति	
१६.	प्रतिवेदन तयार गरी अन्य क्षेत्रसँग सिकाइ आदानप्रदान गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र	जिविव्यस सुरक्षा निकाय रेडक्रस	नियमितरूपमा

६.७.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

यस क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोगका सन्दर्भमा उपलब्ध गराउने संरक्षणसम्बन्धी कार्यका लागि देहायको तयारी गर्नेछ

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	जेष्ठ महिनामा
२.	लेखाजोखा तथा जिम्मेवारी बाँडफाँड र संरक्षणसम्बन्धी आधाररेखा तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस सुरक्षा निकाय	जेष्ठ महिनामा
३.	मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूको रेकर्ड तथा सूचनाहरू अध्यावधिक गर्ने र मनोसामाजिक सेवाको लागि कार्यदल तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
४.	गर्भवती तथा सुत्केरी आमा र बालबालिकाको लागि सुरक्षित स्थानको व्यवस्थापन गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू स्वयंसेविका	जेष्ठ महिनामा
५.	सञ्चालित कार्यक्रममा बाल संरक्षणको विषय समावेश गर्न समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस बालक्लव सञ्जाल	जेष्ठ महिनामा
६.	स्थानीय भाषामा आचारसंहिता मुद्रण गर्ने र क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू	जेष्ठ महिनामा
७.	सरोकारवाला एवं सुरक्षाकर्मीहरूलाई आचार संहिता सहित संरक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू सुरक्षा निकाय	जेष्ठ महिनामा
८.	मनोसामाजिक सेवा संयन्त्र स्थापनामा समन्वय, पुनःस्थापना केन्द्र, कानुनी उपचार सेवा, स्वास्थ्य उपचार सेवाबारे आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू सुरक्षा निकाय	बैशाख महिनामा
९.	प्रतिकार्यमा संलग्न हुने जन प्रतिनिधि, स्वयंसेवक तथा कर्मचारीलाई विपद् र आपत्कालीन मानवीय सहयोगबारे पूर्व जानकारी दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस गैससहरू सुरक्षा निकाय	बैशाख महिनामा

६.८ आपत्कालिन शिक्षा (Education in Emergency)

विषयगत क्षेत्र : आपत्कालीन शिक्षा

मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, आगलागी, भूकम्प, महामारी, कोभिड-१९, चट्याङ्ग

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ / स्थानीय तह

शिक्षा मानिसको मौलिक अधिकार हो । द्वन्द्व र विपद्बाट प्रभावित बालबालिका तथा युवाहरूका लागि त शिक्षा अझ विशेष महत्वपूर्ण छ । आपत्कालीन अवस्थामा समग्र शिक्षाका गतिविधि खलबलिन गई शिक्षाले गर्ने रूपान्तरणमा बाधा उत्पन्न हुन्छ । आपत्कालमा उपलब्ध गराइने शिक्षामा सबै उमेरका मानिसहरूका लागि सिकाइ अवसरहरू समेटिएको हुन्छ । यसको क्षेत्रभित्र प्रारम्भिक बाल विकास, प्राथमिक, माध्यमिक अनौपचारिक, प्राविधिक, व्यावसायिक, उच्च र प्रौढ शिक्षा आदि पर्छन् । आपत्कालीन अवस्थामा दिइने गुणस्तरीय शिक्षाले शारीरिक, मनोवैज्ञानिक र बौद्धिक संरक्षण प्रदान गर्दछ ।

विशेषगरी विपद्को समयमा शिक्षा क्षेत्रको आवश्यकता पहिचान र सम्बन्धित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लगायत तयारी अवस्था, जोखिम न्यूनीकरण र प्रतिकार्य योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा सुधार गर्न यो क्षेत्रले निम्न गतिविधिहरू संचालन गर्ने छ ।

६.८.१ विपद् पछिको परिदृश्य (Post Disaster Scenerio)

- धेरै विद्यार्थी विस्थापित तथा प्रभावित हुने छन्,
- प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थीहरूमा मानसिक तनाव हुने, मनोसामाजिक समस्या हुनसक्ने देखिन्छ,
- विद्यार्थी विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित हुने, पाठ्यपुस्तक र स्टेशनरी आदि नष्ट हुने भएकाले शिक्षा आर्जनको माध्यम अवरुद्ध हुनेछ,
- विद्यालय नष्ट हुने र शिक्षक र विद्यार्थीको मृत्यु हुन सक्ने सम्भावना रहनेछ ।

६.८.२ आपत्कालीन शिक्षाको क्षेत्रगत उद्देश्य

विपद् प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थी र अस्थायी आवासको रूपमा उपयोग भएका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको नियमित अध्ययन वा पठनपाठन गर्न पाउने अधिकारको प्रत्याभूति गर्दै आपत्कालीन समयको लागि शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु तथा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको उद्देश्य हुनेछ ।

६.८.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

विपद्को समयमा आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रले देहायअनुसार आपत्कालीन कार्य गर्ने निर्धारण गरिएको छः

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	कार्यदलको बैठक गरी प्रभावित स्थानीय तहका शैक्षिक क्षेत्रको लेखाजोखा र जिम्मेवारी पुनरावलोकन गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह	विपद् पछि तत्कालै
२.	शिक्षासम्बन्धी द्रुत लेखा जोखा (Initial Rapid Assessment) गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह	विपद् पछि तत्कालै
३.	तथ्याङ्क सङ्कलन, समायोजन विश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी र आदान-प्रदान गर्ने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह	विपद् पछि तत्कालै
४.	शिक्षा क्षेत्रको बैठकबाट क्रियाकलाप नं. ३ को प्रतिवेदनमाथि छलफल गर्ने र निष्कर्ष निकाल्ने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह	तीनदिन भित्र
५.	शैक्षिक गतिविधि सञ्चालन गर्न सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह	तीनदिन पछि
६.	मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह मनोविमर्शकर्ता	आवश्यकतानुसार
७.	आवश्यकता अनुसार अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) निर्माण गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	बाढी रोकिएको तीनदिन पछि
८.	बाढी प्रभावित विद्यालयहरूलाई विद्यालय कीटको (school kit) व्यवस्थापन गर्ने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु गैससहरु युनिसेफ	विद्यालय खुलेपछि
९.	- शिक्षक तालिम - विद्यार्थीहरूलाई पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउने - शैक्षिक सामग्री र विद्यालय पोषाक वितरण गर्ने - फर्निचरको प्रबन्ध गर्ने - विद्यालय शैक्षिक सामग्री व्यवस्था गर्ने - खेलकुद सामग्रीको व्यवस्था गर्ने - खाने पानी र लैङ्गिक तथा अपाङ्गता मैत्री शौचालयको व्यवस्था गर्ने	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु प्रदेश सरकार संघीय सरकार शिक्षा तालिम केन्द्र	विपद् पश्चात आवश्यकतानुसार
१०.	- प्रभावित भएका विद्यार्थीको तथ्याङ्क सङ्कलन - आश्रित विद्यालयलाई सहयोग गर्ने - विद्यार्थीलाई स्टेशनरी र पोषाकको वितरण गर्ने - पाठ्यपुस्तक वितरण गर्ने - सबै विद्यार्थीको लागि विशेष कक्षाको व्यवस्था - विद्यालयलाई फर्निचर को व्यवस्थापन र थप आवश्यक शिक्षकको परिचालन	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु शिविसइ	विपद् पश्चात आवश्यकतानुसार

६.८.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रले आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गरी देहायअनुसार पूर्वतयारी गर्नेछु:

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	- शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी शैक्षिक क्षेत्रको विश्लेषण गर्ने । - आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	वैशाख महिनामा
२.	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, मदरसा, इसिडी तथा विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	जेष्ठ महिनामा
३.	अस्थायी विद्यालयको लागि त्रिपालको र कक्षा सञ्चालको लागि आवश्यक पर्ने चकटीको प्राप्तिस्थानको सूचीकरण गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	जिविव्यस उवासंघ	जेष्ठ महिनामा
४.	प्रभावित विद्यार्थीको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्रीको पूर्वतयारी गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	जेष्ठ महिनामा
५.	आपत्कालीन समयमा शिक्षाका विषयमा शिक्षकहरुलाई तालिम दिने,	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह शिविसइ	वैशाख महिनामा
६.	अस्थायी प्रशिक्षण केन्द्र (Temporary Learning Center) बनाउन आवश्यक सामग्रीहरुको पूर्वतयारी गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	जेष्ठ महिनामा
७.	समयसमयमा विद्यालय तथा शिक्षण संस्थाहरुमा कृत्रिम घटना अभ्यास (Mock Drill Simulation) सञ्चालन गर्ने ।	सुरक्षा निकाय	स्थानीय तह विद्यालयहरु	वर्षमा कम्तिमा ३ पटक
८.	विद्यालय र इसिडीको अवस्थाको अनुगमन गरी आपत्कालीन अवस्थामा गर्ने कार्य निर्धारण गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु	जेष्ठ महिनामा
९.	पूर्वतयारी सम्बन्धमा विद्यालय स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरी विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई सचेत गराइ तयारी अवस्थामा राख्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु शिविसइ	जेष्ठ महिनामा
१०.	सबै विद्यालय तथा शिक्षण संस्थाहरुमा बृहत विद्यालय सुरक्षा कार्ययोजना निर्माण गर्न निर्देशन गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु शिविसइ	नियमितरूपमा
११.	संघीय र प्रदेश सरकारको निर्देशन अनुसार पूर्वतयारीका कार्यहरु गर्ने ।	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	स्थानीय तह विद्यालयहरु शिविसइ	नियमितरूपमा

६.१ बन्दोबस्ती क्षेत्र (Logistic Management)

विषयगत क्षेत्र	:	बन्दोबस्ती क्षेत्र
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, महामारी पहिरो
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय

विपद्को अवस्थामा जन जीवन अस्त व्यस्त भएको हुन्छ साथै व्यक्तिगत, सामुदायिक तथा सार्वजनिक संरचनाहरू बिग्रने, भत्कने, टुट्ने जस्ता कार्यहरू हुन्छन् र बन्दोबस्तीका सामग्रीहरू अपुग भै प्रभावित समुदायमा तत्काल खोज तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि समेत विभिन्न खालका अवरोधहरू सिर्जना हुनसक्ने भएकोले तत्काल त्यस्ता कार्यहरूमा नियमितता प्रदान गर्नको लागि यो विषयगत क्षेत्रको आवश्यकता पर्दछ । विपद्को समयमा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र तथा वर्गहरूलाई सुविधा दिनको लागि गरिने सम्पूर्ण कार्य नै आपत्कालीन बन्दोबस्ती हो ।

६.१.१ विपद् पछिको सम्भावित परिदृश्य

- जिल्लाका स्थानीय तहका धेरै घरहरू क्षतिग्रस्त भई मानिस प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुनेछन् ।
- धेरै मानिस घाइते भएका हुनेछन् । बालबालिका, महिला अपाङ्गता भएका मानिस र वृद्धवृद्धा बढी प्रताडित हुने सम्भावना रहनेछ ।
- सडक, पुल, विजुली आपूर्ति, दूरसञ्चार, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था क्षतिग्रस्त भएर सेवा प्रवाहमा कठिनाई उत्पन्न हुनेछ ।
- अन्य विषयगत क्षेत्रले सामग्री प्रबन्ध, ढुवानी र राहत वितरणमा कठिनाई भोग्नु पर्नेछ ।

६.१.२ क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य

विपद्बाट प्रभावित र विस्थापित भएका मानिसलाई आवश्यक मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन सबै विषयगत क्षेत्रलाई आवश्यक पर्ने वस्तु समयमा आपूर्ति गर्ने, भण्डारण गर्ने र सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रलाई आपूर्ति गर्ने व्यवस्था मिलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु यस क्षेत्रको उद्देश्य हुनेछ ।

६.१.३ आपत्कालीन समयमा गरिने प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप

आपत्कालीन बन्दोबस्ती क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा निम्नअनुसार कार्य गर्नेछ

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	आपत्कालीन बैठक बस्ने	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्यहरू	विपद् पछि तत्कालै
२.	नियमितरूपमा समीक्षा बैठकहरू गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्यहरू	सातदिनसम्म हरेक दिन त्यसपछि १ दिन बिराएर
३.	सबै विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।	प्रजिअ	विषयगत क्षेत्रहरू	आवश्यकता अनुसार

४.	जनशक्ति परिचालन गर्ने (गोदाम व्यवस्थापन, ढुवानी र अन्य आवश्यक विषय अनुसार) ।	क्षेत्र प्रमुख	तोकिएको सदस्य	२ घण्टाभित्र र नियमित
५.	विषयगत क्षेत्रको माग अनुसार सामग्री आपूर्तिमा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	विषयगत क्षेत्रहरू	नियमित रूपमा माग अनुसार
६.	सामग्री आपूर्तिकर्ताको अवस्था लेखाजोखा गरी अन्य विषयगत क्षेत्रको सम्पर्क गराउने ।		तोकिएको अधिकारी	आवश्यकता अनुसार
७.	सामग्रीको ढुवानी तथा यातायातको साधनको बन्दोबस्तको लागि निजी तथा सार्वजनिक क्षेत्रसँग समन्वय र सम्पर्क गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख तोकिएको सदस्य	सरोकारवालाहरू	१ दिनभित्र र नियमित
८.	विपदबाट क्षतिग्रस्त संरचना हटाउने व्यवस्थाका लागि सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सदस्यहरू	आवश्यकतानुसार
९.	सामान आएको र गएको रेकर्ड राख्ने	तोकिएको अधिकारी	विषयगत क्षेत्र	नियमितरूपमा
१०.	यातायातका साधनहरूको परिचालन गर्न वैकल्पिक मार्गको पहिचानको लागि स्थानीय तह र सडक डिभिजन कार्यालयसँग समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सडक डिभिजन कार्यालय सुरक्षा निकायहरू नेरेसो	१ दिन भित्र आवश्यकता अनुसार
११.	नियमित प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउने । अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	सरोकारवाला सबै	नियमितरूपमा

६.९.४ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

आपत्कालीन बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रले प्रतिकार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गर्नु पर्नेछ

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	क्षेत्रको बैठक आयोजना गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	वर्षमा ३ पटक
२.	कलेजका विद्यार्थी, स्थानीय युवा क्लबका सदस्य, ढुवानी र यातायात व्यवसायीका प्रतिनिधि सम्मिलित स्वयंसेवक समूह गठन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह क्षेत्रका सदस्य रेडक्रस	नियमित
३.	स्वयंसेवकलाई बन्दोबस्तीका लागि ३ दिनको क्षमता अभिवृद्धि प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह विश्व खाद्य कार्यक्रम	वर्षमा १ पटक
४.	आवश्यक पूर्वतयारीको लागि विषयगत क्षेत्र सँग समन्वय सामान आपूर्तिकर्ताको सूची तयार तथा सम्झौताको नमूना तयारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	वर्षमा ३ पटक
५.	सामग्रीको मुल्य सूची लिने र अद्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	हरेक वर्ष वैशाख र कार्तिक
६.	आपूर्तिकर्ताहरूको सूची तयार गरी आपत्कालीन समयमा सामग्री आपूर्तिका लागि सम्झौता गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	हरेक वर्ष १ वण र कार्तिक

	(सम्झौतापूर्व न्यूनतम परिमाणमा सामान उपलब्ध हुने सुनिश्चितताका लागि भण्डार निरीक्षण गर्ने)			
७.	भाण्डारण गरेका सामग्रीहरूको अध्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	वर्षमा २ पटक
८.	सबै स्थानीय तहमा भण्डारण व्यवस्थागोदाम निर्माण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	सबै सदस्य र विषयगत क्षेत्र	२०७८ भित्र

६.१० भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र (Physical Infrastructure)

विषयगत क्षेत्र : भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र

मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, भूकम्प, आगलागी, पहिरो

क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/स्थानीय तह

विपद्को अवस्थामा जन, धनको क्षतिका अलावा व्यक्तिगत वा सामुदायिक तथा सार्वजनिक संरचनाहरू बिग्रने, भत्कने, टुट्ने साथै वन्दोवस्तीका सामग्रीहरू अपुग भै प्रभावित समुदायमा तत्काल खोज तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि समेत विभिन्न खालका अवरोधहरू सिर्जना हुनसक्ने भएकोले तत्काल त्यस्ता कार्यहरूमा नियमितता प्रदान गर्नको लागि यो विषयगत क्षेत्रले कार्य गर्दछ ।

६.१०.१ आपत्कालीन समयमा गरिने प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप

भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा निम्नअनुसार कार्य गर्नेछ

क्रसं	प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	घटनाको विस्तृत विवरणको जानकारी लिने दिने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	विपद् पछि तत्कालै
२.	सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई सूचना सङ्कलनका लागि निर्देशन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	विपद् पछि तत्कालै
३.	DDMC को बैठकमा सहभागी भई आवश्यक सूचनाहरूको आदान प्रदान गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	विपद् पछि तत्कालै
४.	तत्काल अत्यावश्यक सेवाहरू अवरुध भए सुचारु गर्न सम्बन्धित आफु मातहतका निकायहरूलाई परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सम्बन्धित कार्यालय	विपद् पछि तत्कालै
५.	प्राविधिक टोलीलाई स्थलगत अध्ययनका लागि प्रभावित स्थानमा परिचालन ।	क्षेत्र प्रमुख	प्राविधिक विज्ञ	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
६.	स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) र समन्वय, स्रोत पहिचान र शिघ्र पुनर्लाभको कार्य योजना बनाउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
७.	सहज पहुँचका लागि अस्थायी रूपमा पुल, सडक तथा वाटो	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह	विपद् पछि दोस्रो

	निर्माण गर्ने, डेब्रिस सफा गर्ने । प्रकोपजन्य फोहोरको उचित प्रबन्ध मिलाउने वा नष्ट गर्ने ।		सबै सदस्यहरु	दिन देखि
८.	अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्र, आन्तरिक रूपमा विस्थापितको शिविर, विद्यालय जस्ता आधारभूत क्षेत्रमा विद्युतीय सेवा उपलब्ध गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु स्वास्थ्य कार्यालय	विपद् पछि दोस्रो दिन देखि
९.	विस्तृत सर्वेक्षण पश्चात प्रभावितहरुको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
१०.	विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरि कार्य गर्ने)	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
११.	मौजुदा अवस्थामा अस्पताल, विद्यालय, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका साथै सडक, पुल र अन्य संरचनाको क्षतिको लेखाजोखा प्रारम्भ गर्ने । आवासको लागी सहूलियत वा निशुल्क काठहरु उपलब्ध गराउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु स्वास्थ्य कार्यालय शिविसई	पहिलो हप्ता
१२.	सार्वजनिक सेवाहरु सुचारु गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
१३.	अस्थायी शिविरको स्थापना गर्ने र विस्थापितलाई व्यवस्थित बनाउन सुरक्षित र खुला ठाउँमा लैजाने प्रबन्ध मिलाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
१४.	क्षति भएका पूर्वाधारहरुको विस्तृत विवरण तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
१५.	शिघ्र पुनर्लाभको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो हप्ता
१६.	पूर्वाधारहरु शिघ्र पुनर्लाभ तथा पुनः निर्माण गर्न आवश्यक विस्तृत प्राविधिक इष्टिमेन्ट गर्ने र सम्बन्धीत कार्यालयमा प्रतिवेदन पठाउने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	पहिलो महिना
१७.	उपलब्ध बजेटको आधारमा पूर्वाधारहरु निर्माण प्रक्रियालाई प्रारम्भ गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	दोस्रो महिना देखि
१८.	विपद् पश्चात भत्किएका अस्पताल, विद्यालय, सडक, खानेपानी, बिजुली, टेलिफोन लगायतका सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था लगायतका अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु सरोकारवाला हरू	दोस्रो महिना देखि
१९.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत आकस्मिक योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	दोस्रो महिना देखि
२०.	विपद् जोखिम न्यूनीकरणको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	दोस्रो महिना देखि
२१.	दिगो विकासमा पुनःनिर्माणका क्रियाकलापहरुलाई लिंक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह	दोस्रो महिना देखि
२२.	सबै प्रमुख परियोजनाहरुमा वातावरणीय प्रभाव लेखाजोखा (Initial Environmental and Impact Assessment) तथा विपद् प्रभावको लेखाजोखा (Disaster Impact Assessment) गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरु	दोस्रो महिना देखि

६.१०.२ प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी

भौतिक पूर्वाधार विषयगत क्षेत्रले प्रतिकार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गर्नु पर्नेछः

क्रसं	पूर्वतयारी कार्य	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समयावधि
१.	विपद्का विभिन्न सवालहरूमा साझेदार संस्था तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
२.	क्षतिको तथ्याङ्क तथा लेखाजोखा गर्नका लागि तथ्यांक संकलन, सूचना व्यवस्थापनका लागि क्लष्टरका सदस्यहरूलाई तालिम दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
३.	संकटासन्न भौतिक संरचनाको पहिचान र यसका लागि आवश्यक स्रोत साधनको नक्सांकन गरी पूर्वतयारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
४.	स्थानीय तहका स्रोत साधनको पहुँच तथा स्थानीय तहमा गठन भएका विपद् व्यवस्थापनका समितिहरू तथा कार्य दलहरूको परिचालन र उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
५.	सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था तथा स्थानहरूमा पर्न सक्ने प्रभावहरूको अनुमान गरि समयमै सुचारु गर्नका लागि रणनीतिक पूर्वतयारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
६.	प्रत्येक वडा, गाउँपालिका र नपाहरूमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
७.	प्रत्येक वडा, गाउँपालिका र नपामा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
८.	विस्तृत सर्वेक्षणका लागि जिम्मेवारी सहित टोली गठन गरी उनिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र संकलित तथ्यांकहरूको रिपोर्टिङ संयन्त्र विकास गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
९.	घर क्षति भएकाहरूको लागि उपलब्ध राहतको मापदण्डवारे स्पष्ट हुने र सबैलाई जानकारी गराउने र विपद् पुर्व नै सामुदायिक वनहरूसंग अग्रिम समझदारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
१०.	संभावित विपद्बाट विस्थापित हुन सक्ने परिवार आंकलन गरी अस्थायी आश्रयस्थलको पहिचान गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
११.	पूर्वाधारको विस्तृत विवरण तयार गर्न जिल्ला प्राविधिक कार्यालयको सहयोगमा प्राविधिकहरूको सम्पर्क सूची तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
१२.	विस्तृत प्राविधिक इस्टिमेटका लागि विज्ञटोली गठन र जिम्मेवारी दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
१३.	भवन आचार संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन र उत्थानशीलता (Resilience) को मापदण्डको निर्धारण निर्माण गरी सबै सरोकारवालालाई लागू गर्नका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिससले आवश्यक कार्य गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिसस	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
१४.	EIA / DIA कार्य समावेश गर्न आवश्यक संस्थागत संयन्त्रको विकास गर्ने र वातावरणीय तथा प्राकृतिक स्रोतको व्यवस्थापनमा	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा

	विपद् सम्बन्धी विषयमाथि पनि अनिवार्य रूपमा ध्यान दिने कुरा समावेश गर्ने ।			
१५.	आवश्यक नीति, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूको विकास गरिएको गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा
१६.	आर्थिक साधनहरू (साना लगानी, लघु ऋण, बीमा आदि) को प्रयोग गर्नका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा निजी क्षेत्रको संलग्नतालाई अभिवृद्धि गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	स्थानीय तह सबै सदस्यहरू बित्तिय संस्थाहरू	जेष्ठ महिनाभित्र र नियमितरूपमा

परिच्छेद: ७

आवश्यकताको लेखाजोखा

७.१. विषयगत स्रोत साधनको आँकलन

यस खण्डमा विपद् प्रतिकार्यका समयमा आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धता र थप आवश्यकताको विवरण उल्लेख गरिएको छ ।

७.१.१ समन्वय तथा सूचना क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान श्रोत तथा क्षमताको विवरण

क्र सं	कार्यालय/ संस्था	मानवीय श्रोत	हालको मौज्दात	हाल उपलब्ध सामग्रीहरू
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय/ जि.आ.का.स.के	आवश्यक परेको समयमा २० मिनेट भित्र जिल्लाको जुनसुकै क्षेत्रमा पनि उद्धार कर्मी परिचालन गर्न सकिने ।	जिविव्यसका	सुरक्षा निकायलाई आपत्कालीन खोज तथा उद्धारकार्यका लागि हस्तान्तरण गरिएको
२.	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	गा.पा./न.पा. निर्वाचित पदाधिकारीहरूको नामावली तथा सम्पर्क नम्बर अनुसूची ९ मा उल्लेख गरीएको छ ।		
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सूचना संजाल, इलाका प्रहरी कार्यालय तथा प्रहरी पोष्टहरूको सम्पर्क व्यक्तिहरूको नामावली र टेलीफोन नं.अनुसूची ११ मा उल्लेख गरिएको छ		सञ्चार सेट
४.	सशस्त्र प्रहरी बल	सूचना संजाल, सं.प्र.ब नेपालको कार्यालय र सम्पर्क विवरण अनुसूची १३ मा उल्लेख गरिएको छ ।		सञ्चार सेट
५.	नेपाली सेना	नेपाली सेनाको सम्बन्धित कार्यालय र सम्पर्क विवरण अनुसूची १० मा उल्लेख गरिएको छ		सञ्चार सेट
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बक्राहा खोलामा मिक्लाजुड देखि उर्लावारीसम्म पूर्व चेतावनी प्रणालीको सञ्जाल तयार र तालिम		साइरन

७.१.२ खोज तथा उद्धार क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको विवरणः

क्रसं	कार्यालय/ संस्था	मानवीय स्रोत	हाल उपलब्ध सामग्री	थप आवश्यक सामग्री
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीको नेतृत्वमा खोज तथा उद्धार टोली	लाईफ ज्याकेट १५, बेल्ट १५, कोदालो ५, प्लास्टिक डोरी १० पोका, कम्बल ८०० पिस, म्याट्रेस १५, प्लास्टिक बाल्टिन १० थान, सेफ्टी हेल्मेट १५ थान, त्रिपाल ५० थान	रबर बोट २ थान आवश्यक सेट सहित, फोमयुक्त दमकल, आल्मुनियमको फोल्डीङ्ग भ्याङ्ग २ वटा, आगलागीका लागि विशेष फायर सुट १० सेट लगायतका अत्यावस्यकीय सामग्रीहरू ।
२.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	५०० जना नेपाल प्रहरीहरू आपत्कालीन अवस्थामा परिचालन गर्न सकिने साथै विभिन्न क्षेत्रमा अवस्थित कार्यालय र सम्पर्क व्यक्तिको नामावली अनुसूची मा उल्लेख छ ।	लाईफ ज्याकेट ३१९, स्टेचर ३६, पिक ८७, साबेल १००, गल ४५, फरुवा १०५, डोरी थान ७६०० मी., रबर ट्यूब १५१, ड्रिल मेसिन ९,	वाटर प्रुफ लाईफ ज्याकेट ५० थान, हेल्मेट ५० थान, क्याराबिना ५० वटा, हार्नेस ५० वटा, स्टेचर १० थान, प्राथमिक उपचार बक्स १५ थान, पिक २० थान, साबेल २० वटा, ट्युब ३० थान, ३००० मिटर डोरी, बेल्ट ५० थान, बाल्टीन ५० थान, कोदालो २० थान ।
३.	सशस्त्र प्रहरी कार्यालय सिमा सुरक्षा कार्यालय	आकस्मिक खोज तथा उद्धार कार्यका लागि तालिम प्राप्त १७ जना सहित ३५ जनाको टोली	लाईफ ज्याकेट १८४, स्टेचर १७, फस्ट एड बक्स १४, पिक ३९, साबेल ६६, गल ३२, फरुवा ४२, घन ९, बाल्टिन ३३, बन्चरो २३, क्याराबिना ४, डोरी थान १०१५ मिटर, रबर ट्यूब ३६, सेफ्टी हेल्मेट २३, हेडलाइट ८, रबर बोट १ थान	वाटरप्रुफ लाईफ ज्याकेट १०० थान, हेल्मेट ५० थान, क्याराबिना ५० वटा, हार्नेस ५० वटा, स्टेचर १० थान, प्राथमिक उपचार बक्स १५ थान, पिक ५० थान, साबेल ५० वटा, ट्युब ५० थान, ३००० मिटर डोरी, बेल्ट ५० थान, बाल्टीन ५० थान, कोदालो ५० थान, रेस्क्यु ज्याफ्ट बोट ३ थान ।
४.	नेपाली सेना	आकस्मिक खोज तथा उद्धार कार्यका लागि तालिम प्राप्त ३० जना सहित २०० जनाको टोली	स्ट्रेचर ४, पिक २०, साबेल २०, डोरी थान ५०० मी., सेफ्टी हेल्मेट ३०, मेगा फोन १, हेडलाइट २, रबर बोट १ थान, प्याडल (बहनाहरू) ८ गोटा, थ्रो ब्याग १ गोटा	क्यारेबिना १० थान, क्यारेबियन रोप ५००० मिटर, रबर बोट १, ट्युब पम्प सहित १०, हार्नेस फिता ३० थान, लाईफ ज्याकेट ३० थान, सेफ्टी हेल्मेट १५ थान, सर्च लाईट १०, हेड लाईट १०, स्टेचर ५, फष्ट एड बक्स १०, साबेल ३०, पिक ३०, वाटर प्रुफ ज्याकेट ३०, फरुवा

क्रसं	कार्यालय/ संस्था	मानवीय श्रोत	हाल उपलब्ध सामग्री	थप आवश्यक सामग्री
				१० थान,ह्यामर १०, टिनको बाल्टी १०, घन १०, प्लाष्टिक डोरी ५०००, पिकेट ५० थान, पुल्ली १० थान, लाईफप ज्याकेट १० थान, मेगाफोन ३ थान
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	WASH DDRT - २ जना Communication @ SAR DDRT - ५ जना आपत्कालीन अवस्थामा परिचालन गर्न प्राथमिक उपचार स्वयंसेवक २६ जना अनुसूची ७ मा उल्लेख गरिएको छ ।	बाल्टिन २, फस्ट एड १०, पिक २०, सावेल १० खोज तथा उद्धार सामग्रीहरु देहायअनुसारः धनपालथान ३ मा २ सेट कानेपोखरी २ मा २ सेट मिक्लाजुड ६ मा २ सेट उर्लावारी १ मा १ सेट	
६.	प्रदेश प्रहरी तालिम केन्द्र, १ नं. प्रदेश		लाईफ ज्याकेट २०, गैती ६, स्टेचर २, बेल्ट ५, फरुवा ४, बाल्टी ४, नाईलनको डोरी २ रोल, झम्पल ४, खुकुरी २, आरा १ थान	
७.	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल १ नं, बराह बाहिनी मुख्यालय सुनसरी, पकली	स.प्र.नि. सूर्य धमलाको नेतृत्वमा ८० जना	Inflatable rescue boat with out boat moter-1 Deep diving equipment - 3 Resccue Raft - 3 Heavy equipment - 2	
८.	१ नं. प्र.स.प्र.गण मु का रानी विराटनगर		लाईफ ज्याकेट ४०, ट्यूब १०, डोरी ४००, मिटर भन्याड २ थान, अग्नि नियन्त्रण ग्याँस २, सेफ्टी वेल्ड ५, हुप्स ५, गैती ७, बेल्ट १२, कोदालो ७, लेदर ग्लोव ६, स्टेचर ६ थान	
९.	सडक डिभिजन कार्यालय, ईटहरी		Backhoe loader-2 Excavator tack - 6 Transport, Iveco-1 Mobilecrane TADANOTS100I-1 Truck flatbed/Isuzu-1 Truck Tipper - 4 Crane mounntain track -1	

७.१.३ खाद्य क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्रसं	कार्यालय/ संस्था	खाद्य सामग्रीको उपलब्धता	आकस्मिक कोष	बन्दोवस्ती	मानवीय श्रोत	कैफियत
१.	विश्व खाद्य कार्यक्रम	नेपाल सरकार र स्थानीय सरकारको अपिल अनुरूप पोषण सम्बन्धी खाद्यान्न वितरण	आवश्यकता र नेपाल सरकारको अपिल अनुरूप आकस्मिक नगद सहयोग गर्न सक्ने	आवश्यकता र नेपाल सरकारको अपिल अनुरूप आकस्मिक नगद सहयोग गर्न सक्ने		प्रादेशिक स्तरमा Humanitarian Staging Area निर्माण गर्न सहयोग, खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्न (NFI) भण्डारण गर्न सहयोग
२.	मोरङ्ग ब्यापार संघ विराट व्यापार संघ उद्योग संगठन मोरङ	अत्यावश्यक समयकालागि खाद्य सामग्री बिक्रीका लागि उपलब्ध । राहत स्वरूप तयारी खाद्य सामग्री ।	समन्वय भए अनुसार	आवश्यकता र नेपाल सरकारको अपिल अनुरूप आकस्मिक बन्दोवस्ती सामग्रीहरू आपूर्ति गर्न सकिने	आवश्यकता अनुसार	

७.१.४ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको सूची

क्र सं	साझेदारको नाम	औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्री	जनशक्ति	कैफियत
१.	स्वास्थ्य कार्यालय	- नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालयले स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाबाट निशुल्क बितरण गरीने औषधीहरू - जिल्ला भित्र विराटनगर र अन्य पालिकामा गरी ४०० बेड सरकारी अस्पताल र २१८५ निजी अस्पतालमा उपलब्ध रहेकाछन् । - सर्पदंश उपचार सेवा कोशी अस्पताल र रंगेली अस्पतालमा उपलब्ध छ ।	- स्वास्थ्य चौकी ७२९, प्रा स्वा के ६०, - स्वास्थ्य कार्यालय १५ - स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरूको नाम र सम्पर्क अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ	
२.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	जिल्ला भरीमा भएका एम्बुलेन्सको विवरण अनुसूची १४ मा समावेश छ	प्राथमिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक २६ जना	

७.१.५ खानेपानी तथा सरसफाई

क्र सं	कार्यालयहरू	हाल उपलब्ध हुनसक्ने क्षमता			थप आवश्यक सामग्री आँकलन		
		मानवीय स्रोत	बजेट रु	सामग्री	मानवीय स्रोत	बजेट रु	सामग्री
	संघिय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना			पानी परिक्षण तथा प्रशोधन गर्ने सहित मोबाईल गाडिको व्यवस्था			
	एक्सन एड नेपाल			• हाईजिन किट २०० परिवार • वाटर फिल्टर २०० परिवार • वाटर सेफ्टी किट २०० परिवार			
	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी			• Kit-5 छ पानी सुद्धिकरण गर्ने मेसिन (१२ घण्टामा ५००० जनसंख्यालाई प्रयाप्त हुने खानेपानी सुद्धिकरण गर्न सक्ने यन्त्र)			

७.१.६ संरक्षण क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान श्रोत तथा क्षमताको सूची

क्र सं	कार्यालयहरू	हाल उपलब्ध हुनसक्ने क्षमता			थप आवश्यक सामग्री आँकलन		
		मानवीय स्रोत	बजेट रु	सामग्री	मानवीय स्रोत	बजेट रु	सामग्री
	एक्सन एड नेपाल	५ जना	तत्काल नगद रु २ लाख निकास गरी सहयोग गर्न सक्ने साथै आवश्यकता र स्थानीय सरकारको अपिल अनुरूप सहयोग गर्न सक्ने	• २०० थान डिग्नीटि किट • ४०० थान उलन ब्लाकेट • ४०० थान बेबी किट प्याक			
	सिबिन नेपाल	५ जना	तत्काल आवश्यकता भएमा बढिमा १० जना सम्म बालबालिकाको आपतकालिन संरक्षणमा सहयोग गरिने ।				
	माइती नेपाल	७ जना	तत्काल आवश्यकता भएमा बढीमा १० जना सम्म महिलाहरूको आपतकालिन संरक्षणमा सहयोग गरिने				
	ओरेक नेपाल	५ जना	तत्काल आवश्यकता भएमा बढिमा १५ जनासम्म हिंसा पिडित महिलाहरूको आपतकालिन संरक्षणमा सहयोग गरिने				

७.१.७ शिक्षा क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको सूची:

क्रसं	साझेदारको नाम	सामग्री	जनशक्ति	आकस्मिक कोष	कैफियत
१.	स्थानीय तह	आवश्यकता अनुसार खरिद हुने			
२.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	नभएको			

७.१.८ आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्रसँग रहेको विद्यमान क्षमता तथा स्रोतहरू:

क्रसं	संस्था	मानव स्रोत	आवास सामग्री								कैफियत
			टारपोलिन सिट त्रिपाल	सेल्टर किट	उनीको ब्लॉक कम्बल	भाँडा वर्तन सेट	डसना म्याट्रेस	कपडा	प्लास्टिक बकेट र पानी जग	५ वर्ष मुनीको बेबी सेट	
१.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	WASH DDRT - २ जना Communication @ SAR DDRT - ५ जना आपत्कालीन अवस्थामा स्वयंसेवक १५० जना	१०० थान	०	१००	१०	०	१००	०	०	Kit- 5 छ पानी शुद्धिकरण गर्ने मेसिन (१२ घण्टामा ५००० जनसंख्यालाई प्रर्याप्त हुने खानेपानी शुद्धिकरण गर्न सक्ने यन्त्र)
२.	वर्ल्डभिजन इन्टरनेशनल	५ जना		१५० सेट	५०० पिस						२०० सेट NFI सेल्टर किट वर्ल्ड भिजनको कार्य क्षेत्रका लागि ।
३.	एक्सनएड नेपाल		४०० थान	२०० थान	४०० थान		४०० थान				जिविव्यसको अनुरोध अनुसार विपदमा परिचालन गर्न सकिने गरी रु १ लाख सम्म आकस्मिक कोष तयारी अवस्थामा रहेको ।

७.२. पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यकालागि स्थानीय तहको क्षमता तथा अन्तरसम्बन्धित विषय र सवालहरू

विपदबाट महिला/पुरुष, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अशक्त वा विभिन्न कारणले भिन्न शारीरिक तथा मानसिक अवस्था भएका व्यक्तिहरूमा फरक-फरक प्रभाव पर्दछ। उनीहरूले फरक-फरक क्षमतामा जोखिमको सामना गर्दछन् र फरक ढंगबाट प्रताडित हुन्छन् । तसर्थ यी सवाललाई विशेष ध्यान पुर्याईने छ । विभिन्न मानिसहरूको फरक आवश्यकता, योगदान र क्षमतालाई सम्बोधन तथा सम्बन्धित वर्गको मुल प्रवाहीकरणलाई सबै विषयगत क्षेत्रले प्राथमिकतामा राखेका हुनेछन ।

प्रकोपको आधारभूत कारणको विश्लेषण गर्दा, संकटासन्नता लेखाजोखा गर्दा, क्षमता विकास गर्दा र स्रोत परिचालन गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आवश्यकता र क्षमतालाई मध्यनजर राख्नुपर्दछ । विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमनका हरेक चरणमा मानवीय सहायतामा संलग्न निकाय तथा विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाहरूले महिला/पुरुष, बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति सहित सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा पिछ्छडिएका समुदायको पहुँच, प्रतिनिधित्व र अर्थपूर्ण सहभागिताको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ ।

७.२.१ जिल्लाका स्थानीय तहमा विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता सम्बन्धी विवरणः

सि नं	स्थानीय तहहरू	LDCRP छ/छैन	खुल्ला स्थानहरूको निर्धारण	विपद् सम्बन्धी अन्य दस्तावेज	गत वर्षको विपद व्यवस्थापन कोषमा विनियोजित रु	जेष्ठ मसान्त सम्म भएको खर्च रु	आगामी आर्थिक वर्षको प्रस्तावित बजेट रु	यस वर्षको विव्यसको बैठक	सुचनाको आधार
१.	बिराटनगर म.न.पा	बनेको छ २०७६ मा	छ	ऐन र नीति DPRP बनेको छ	५४,५०,०००।	३,३३,००,०००।	१,४२,५०,०००।	८	सम्बन्धित स्थानीय तहबाट प्राप्त विवरण
२.	उर्लावारी न.पा.	छैन	छ	ऐन र कोष सञ्चालन कार्यविधि	१,२७,२०,१७४।	१,००,३६,९५६।	५०,००,०००।	७	
३.	बेलवारी न.पा.	छ (२०७५)	छ	ऐन नीतिहरू बनेका छन्	८५,०००।	१,२४,०३,३४८।	५०,००,०००।	७	
४.	रंगेली न.पा.	छैन	छैन	नीति रणनीति LDCRP	२३,९७,८४१।	१,८१,१९,९८३।	१,००,००,०००।	४	
५.	पथरी शनिश्चरे न.पा.	छ	छैन	ऐन र नीति DPRP छैन	२०,००,०००।	१,१८,८२,०६९।	६०,००,०००।	३	
६.	सुन्दर हरैँचा न.पा.	वडानं १ को छ	छ	ऐन नीतिहरू बनेका छन्	३,७०,००,०००।	३,४९,५२,८९५।	२,००,००,०००।	२	
७.	लेटाङ्ग न.पा.	छैन	छ	ऐन कोष सञ्चालन कार्यविधि	१,२५,००,०००।	८९,२४,८०४।	१,००,००,०००।	८	
८.	सुनबर्षि नगरपालिका	छैन	छैन	ऐन मात्र छ	१०,००,०००।	४३,०००।	७०,००,०००।	३	
९.	रतुवामाई नगरपालिका	छैन	छैन	कोष संचालन कार्यविधि मात्र	१,४३,२१,१८४।	१,०९,९८,६०३।	१,००,००,०००।	१२	
१०.	जहदा गा. पा.	छैन	छ	ऐन र नीति छ	२,०७,१६,०००।	८२,७३,१६१।	१५,००,०००।	५	
११.	बुढिगंगा गा. पा.	वडाहरूको छ	छ	ऐन र DPRP छ	२०,००,०००।	१,५९,२४,३७७।	५०,००,०००।		
१२.	धनपालथान गा.पा.	छैन	छ	ऐन नीति कोष सञ्चालन कार्यविधि र DPRP बनेको	६५,९०,३१६।	६५,५४,३५४।	१,००,००,०००।	१०	
१३.	कटहरी गा.पा.	वडाहरूको छ	छ	ऐन कोष सञ्चालन कार्यविधि DPRP	१,८१,६१,१९२।	९२,५९,८३६।	३०,००,०००।	५	

सि नं	स्थानीय तहहरू	LDCRP छ/छैन	खुल्ला स्थानहरूको निर्धारण	विपद् सम्बन्धी अन्य दस्तावेज	गत वर्षको विपद् व्यवस्थापन कोषमा विनियोजित रु	जेष्ठ मसान्त सम्म भएको खर्च रु	आगामी आर्थिक वर्षको प्रस्तावित बजेट रु	यस वर्षको विव्यसको बैठक	सुचनाको आधार
				र वडा तहको LDCRP बनेको छ					
१४.	केरावारी गा.पा.	छैन	छ	ऐन नीति बनेको	२,००,०००।	५१,७४,०००।	९०,००,०००।	३	
१५.	मिक्लाजुङ्ग गा.पा.	छैन		ऐन लगायत कुनै दस्तावेज छैन	३०,००,०००।	१३,००,०००।	३०,००,०००।	१५	
१६.	कानेपोखरी गा.पा.	छैन	छ	ऐन मात्र बनेको	४०,००,०००।	४२,९८,८९५।		१९	
१७.	ग्रामथान गा.पा.	वडाहरूको योजना छ	छ	ऐन नीति कोष कार्यविधि DPRP छ	२३,९७,८४१।	२३,९७,८४१।	८०,००,०००।		
	जम्मा				१४,४५,३९,५८४।	१९,३८,४४,१२२।	१७,०७,५०,०००।		

स्रोत: सम्बन्धित स्थानीय तहबाट प्राप्त विवरण २०७७

७.३ अनुमानित लागत

अघिल्लो आ व को अन्त्यमा रहेको मौज्दात रकम	१,९३,४३,७३३।	चालु आ व मा खर्च भएको रकम	२०,१४,७५०।
चालु आ व मा निकाशा भइ थप भएको रकम		हाल कोषमा मौज्दात भएको रकम	१,७३,२८,९८३।
जम्मा	१,९३,४३,७३३।	जम्मा	१,९३,४३,७३३।
यस आ व का लागि आवश्यक पर्नसक्ने अनुमानित रकम	५,००,००,०००।	थप आवश्यक पर्ने रकम	३,००,००,०००।

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ

७.४. आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र

विपदको समयमा विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरु बैठक मार्फत आकस्मिक उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्य संचालन गर्ने छन् । सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरुले यस योजना उल्लेख भए बमोजिमका वा बावश्यक परे थप श्रोत साधनको व्यवस्था गर्न प्रदेश सरकार तथा सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।

क्र सं	विषयगत क्षेत्र (Clusters)	जिल्ला तहमा क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय	विषयगत क्षेत्र प्रमुखको नाम र पद	सम्पर्क नम्बर मोवाइल र फोन
१.	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (जिल्ला आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र)	प्र जि अ श्री मदन भुजेल	९८५२०५७७७७
२.	खोज तथा उद्धार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र जि अ श्री मदन भुजेल	९८५२०५७७७७
३.	अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी/स्थानीय तह	सभापति श्री सुबोध कुमार सिंह	९८५२०३३०७२
४.	खाद्य सुरक्षा, कृषि तथा जीविकोपार्जन	कृषि ज्ञानकेन्द्र / स्थानीय तह	सम्पर्क प्रमुख श्री रामदेव सिंह	९८५२०२८१७८
५.	आपत्कालीन स्वास्थ्य तथा पोषण	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय / स्थानीय तह	कार्यालय प्रमुख श्री ज्ञान बहादुर बस्नेत	९८५१०७३८७८
६.	खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता व्यवस्थापन	जिल्ला समन्वय समिति/स्थानीय तह	समन्वय प्रमुख श्री ध्यान कुमार थापा	९८५२०६६२२२
७.	आपत्कालीन संरक्षण	जिल्ला समन्वय समिति / स्थानीय तह	समन्वय प्रमुख श्री ध्यान कुमार थापा	९८५२०६६२२२
८.	आपत्कालीन शिक्षा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई/स्थानीय तह	इकाई प्रमुख श्री दिर्घध्वज चापागाई	९८५२०२७४४७
९.	बन्दोबस्ती	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र जि अ श्री मदन भुजेल	९८५२०५७७७७
१०.	भौतिक पुर्वाधार	संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई	इकाई प्रमुख श्री प्रदिप कुमार सिंह	९८५२०२६०५८

७.५ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

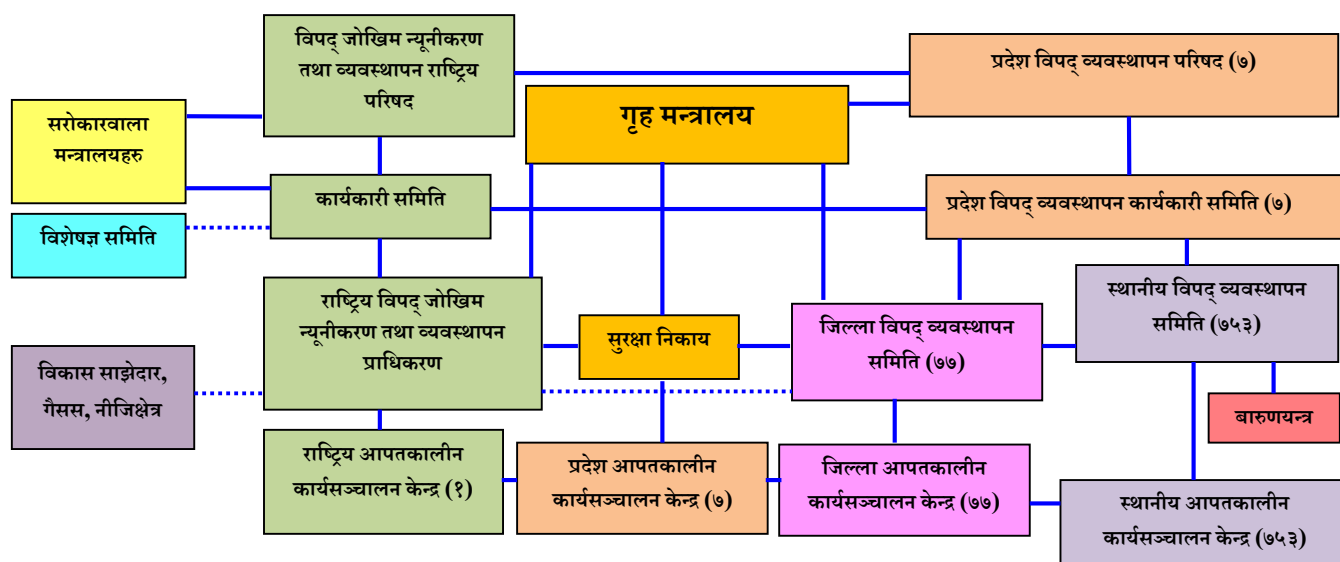
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा “राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण” को व्यवस्था गर्नुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य एवं जिम्मेवारीलाई स्पष्ट गरेको छ । उक्त ऐनले देहाय बमोजिमका संरचनाको व्यवस्था गरेको छ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यसका साथै उक्त ऐनले राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र र स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको समेत व्यवस्था गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना तल चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसका आधारमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको संस्थागत समन्वय र सहकार्य ढाँचा निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

**विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम नेपालमा
विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना**

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमाको संस्थागत समन्वय र सहकार्य ढाँचा

७.४.२ जिल्लामा रहेका निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छः

क्र सं	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	• समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने • जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको क्षमता विकास गर्ने । • खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय समन्वयमा परिचालन गर्ने • आवश्यकता अनुसार प्रदेश तथा केन्द्रीय स्तरमा मानवीय, आर्थिक, भौतिक सहयोगको लागि समन्वय गर्ने ।

			• विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरूसँग समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने • नजिकको सुरक्षा निकायहरूसँग समन्वय गरी खोज तथा उद्धार कार्यमा संलग्न हुने । • सुरक्षा निकायलाई आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार सामग्रीको व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने । • स्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानवीय स्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने
२.	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	• समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने • आर्थिक भौतिक मानवीय स्रोत परिचालन तथा समन्वय गर्ने । • बन्दोबस्ती क्षेत्रका आवश्यकता परिपूर्ति गर्न स्थानीय तहलाई परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
३.	सुरक्षा निकाय नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरीबल	प्रमुख वा प्रतिनिधि	• मुख्यतः खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व लिइ उद्धार कार्य गर्ने • सुरक्षा व्यवस्था गर्ने • विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने । • संरक्षण क्षेत्रलाई आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने ।
४.	राजनैतिक दलहरू (जिल्लास्थित सम्पूर्ण राजनैतिक दलहरू)	दलका प्रमुखहरू	• समन्वय • स्रोत संकलनमा सहयोग • जनपरिचालन गर्ने । • राहत वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन सहयोग गर्ने ।
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	• प्रबन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने • खाद्य/गैरखाद्य सामग्री तथा अस्थायी आवासको व्यवस्थापन • सूचना सङ्कलन तथा सर्वेक्षणमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने • विपद्को समयमा आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
६.	उद्योग संगठन मोरङ मोरङ व्यापार संघ विराट व्यापार संघ	अध्यक्ष	• सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तै: चिउरा, भुजा, बिस्कुट आदि, खाद्य सामग्री तथा लत्ता कपडा जस्ता गैरखाद्य सामग्री संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने ।
७.	संचार माध्यम	नेपाल पत्रकार महासंघ एफएम र सञ्चारकर्मीहरू	• तथ्यपरक सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण • पृष्ठपोषण संकलन गरी सम्बन्धित क्षेत्रलाई सुझाव प्रदान गर्ने • महिला, बालबालिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिने । • महामारी रोकथाम तथा पूर्वतयारीका सन्देशहरू सर्वसाधारण सम्म पुर्याउन सूचना सम्प्रेषण गर्ने
८.	पेशागत व्यवसायी - निर्माण व्यवसायी, कृषक तथा जल उपभोक्ता,	अध्यक्ष	• राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग • पुनर्स्थापनाको चरणमा प्रभावित परिवारलाई आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने ।
९.	गै.स.स. महासंघ, राष्ट्रिय तथा	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• मानवस्रोत परिचालन गर्ने • स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने

	अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स.		• गै.स.स.हरु बीच समन्वय गर्ने • क्षमता विकास तथा सहजीकरण कार्य गर्ने । • क्षेत्रगत निकायबीच समन्वय गर्दै जिम्मेवारी बाँडफाँड तथा प्रभावकारीता समिक्षा गर्ने
१०.	विषयगत सरकारी कार्यालयहरु	कार्यालय प्रमुखहरु	• विषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका निर्वाह गर्ने • सम्बन्धित कार्यालयको आपत्कालीन योजना निर्माण गर्ने ।
११.	गैसस महासंघ जिल्लामा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरु	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने • प्रभावकारी प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका बारेमा समन्वय गर्ने • विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका क्रममा कार्यदलमा रहेर सहयोग गर्ने • विपद्को समयमा प्रतिकार्यमा सहयोग गर्ने ।
१२.	जिल्ला अगुवाई सहयोगी संस्था-वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल)	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	• सबै निकायहरुको सहकार्यमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने • प्रभावकारी प्रतिकार्य पूर्वतयारीका लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका बारेमा समन्वय गर्ने • विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सबै विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्था लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने • जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा कार्यरत निकायहरुमा सूचना प्रवाह गर्ने ।

परिच्छेद: ८

अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

८.१. लक्ष्य र सूचकहरू

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले निर्दिष्ट गरेका कार्यहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न लक्ष्य र सूचकहरू परिभाषित गरी अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना तयार गर्नुपर्दछ । प्रकोप आउनु पूर्व र विपद् पश्चात् (जस्तै: मनसुन पूर्व र मनसुन पश्चात्) गोष्ठीहरूको आयोजना गरी विपद् पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।

यस बाहेक, प्रत्येक विषयगत क्षेत्रले पूर्वतयारी अवस्था र प्रतिकार्यको मूल्यांकनको लागि आ-आफ्नो योजना बनाउनु पर्छ । प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment), बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi-sector Initial Rapid Assessment), विषयगतक्षेत्र विशिष्टिकृत लेखाजोखा (Cluster Specific Assessment), क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता साझा मूल्याङ्कनका विधिमा समेत सहमति निर्माण गर्नुपर्दछ । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले उपलब्ध तथ्याङ्क विवरणका आधारमा वा प्राथमिक तथ्याङ्क विश्लेषणका विधिद्वारा विषयगत कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी लक्ष्य र सुचक निर्धारण गर्न सक्ने छ ।

जिल्ला तहमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको वर्तमान अवस्था र आधार रेखाको विश्लेषण

सिनं	सूचक	सूचना प्रदायक	आब २०७४	आब २०७५	आब २०७६	आधार रेखा ७४+७५+७६= जम्मा /३	लक्ष्य २०७७	लक्ष्य २०७८	लक्ष्य २०७९
१	प्रदेश/जिल्ला/गा.पा./न.पा. स्तरमा विपद्बाट हुने मृत्यु दर उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने								
१.१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या (सडक दुर्घटना बाहेक)	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	४६	४६	२८	४०	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने		
१.२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	१०४	१०९	१०५	१०६	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने		
२	जिल्ला स्तरमा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने								
२.१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	४१८०२	११८१	५०१९	१६०००	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने		

२.२	विपदबाट घाईते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	५०	४२	३६	४३	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाईते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	सा. ५१० ग. ३१८	सा. ५५४ ग. ३०८	म ४३ पु १४८	३०६	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने
३	जिल्ला स्तरमा कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति	हजारमा DEOC / DPO	२१२१७ ९ हजार	९३३९२ हजार	९५६४७ हजार	१३३७३९ हजार	बर्षेनी १० प्रतिशत कम गर्ने
४	स्थानीय तहहरू र सरोकारवालाहरू बीच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धि गर्न संयन्त्र विकास गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले नियमितरूपमा गर्दै आएको छ ।					
५	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलब्धता र पहुँचमा उल्लेख्य बृद्धि गर्ने						
५.१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र संचालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बक्राहा खोलाको सिरान मिक्लाजुङ्गमा पानी बहाव मापन केन्द्र जडानकार्य गरेकोमा हाल चालु अवस्थामा नरहेको अवस्था छ ।				
५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स्थानीय एफएम रेडियो र छापा मार्फत केन्द्रीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्रसंगको समन्वय जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङको फेसबुक पेज मार्फत				
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागु भएका स्थानीय तहहरूको संख्या	स्थानीय तह	सबै १७ वटै स्थानीय तहमा लागु भएको छ ।				
५.४	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवं आंकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने स्थानीय तहहरूको संख्या	स्थानीय तह (सञ्चार मोवाइल सूचना संयन्त्रको कभरेज)	१७	१७	१७	१७	१७

नोट: सम्बन्धित विषयगत कार्यालयको बैठक तथा अभिमुखीकरण आयोजना गरी हालको आधाररेखाको तुलनामा आगामी आर्थिक वर्षहरूका लागि न्यूनीकरण लक्ष्य निर्धारण गर्न सकिने छ ।

८.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई

यस खण्डमा समयमा जिल्लामा आईपरेका विपद् तथा प्रकोप प्रभावहरूमा प्रतिकार्य संचालन गर्ने क्रममा आवद्ध बिषयगत संघ संस्था वा समिति सदस्यहरूले हासिल गरेको सिकाई, पृष्ठ पोषण लाई निम्न ढाचामा राख्न सकिन्छ । प्रत्येक वर्षको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना छलफल चरणमा अघिल्लो वर्ष वा हालसालैको अनुभवबाट सिकेको विषयहरूलाई यहाँ उल्लेख गरिन्छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको समग्र प्रभावकारिता र कमजोरी पहिचान तथा सिकेका कुराहरू मूल्याङ्कन गर्न एक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति समेत गठन गर्न सकिनेछ । यस समितिले सम्बन्धित तहको विपद् व्यवस्थापन समितिसँग प्रत्यक्ष समन्वय गर्नेछ र उक्त समितिलाई प्रतिवेदन तयार गर्नेछ । आवश्यकता अनुसार, गाउँपालिका तथा नगरपालिका र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिका प्रतिनिधिहरू, स्थानीय समुदायका सदस्यहरू पनि अनुगमन र मूल्याङ्कन समितिमा समावेश गरिनेछन् ।

अनुगमन र मूल्याङ्कन समितिका सदस्यहरूले विपद्को अवधि र विपद् पश्चात् धेरै पटक फिल्ड भ्रमण गर्नेछन् । आपत्कालीन प्रतिकार्य र विपद् प्रभावितहरूलाई राहत वितरण, प्रभावकारी तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कमजोरी र सुधार पहिचान गर्नेछन् । अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाईको नमूना फाराम यसप्रकार रहेको छ ।

अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई नमूना फाराम

सिनं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयनको अवस्था	कमी कमजोरी	सुझाव

साथै यस चरणमा प्रकोपको प्रभाव देखिनु अघि नै लक्षित क्षेत्रहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरू पुगेर कृत्रिम घटना अभ्यास गरी राय सल्लाह र अनुभव आदान प्रदान गर्दै पूर्वतयारीलाई थप सघन र बलियो बनाउन सकिन्छ ।

अनुसूचीहरुः

अनुसूची: १ मोरङ जिल्ला स्थित कार्यालय प्रमुखहरुको विवरणः

सि नं	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालयको टेलिफोन नं.	मोबाईल नं.
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मोरङ	श्री मदन भुजेल	५७६९०८, ५९५२५९	९८५२०५७७७७
२.	आन्तरिक राजस्व कार्यालय	श्री विमल सापकोटा	५३०९६६, ५२२७९७	९८५२०३२२९०
३.	औषधी व्यवस्था विभाग शाखा कार्यालय	श्री संजिव शर्मा कट्टेल (निमित्त)	४२०८४९	९८४३२४८९६३
४.	ईलाका प्रशासन का., उर्लावारी	श्री झरेन्द्र प्रसाद चापागाई	४९००९९, ४९०९९९	९८५२०४२५५६
५.	ईलाका प्रशासन का., रंगेली	श्री राजु अधिकारी	५८००५६	९८५२०३०२५०
६.	राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड, विराटनगर	श्री डम्बर कुमार वतास	४६२०३५, ४६०६३५	९८५२०२२९९७
७.	को.ले.नि.का., विराटनगर	श्री पशुराम नेपाल	४७०९९०, ४७०७८०	९८५२०३२७८० ९८४५०७४९३८
८.	कारागार कार्यालय	श्री सुवास कुमार लामिछाने	५२८८३०	९८५२०७४७७७
९.	कोशी अस्पताल	डा. चुमन लाल दास	५३०९०३, ५३०२८९	९८४९५२९६९६
१०.	संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आ.	श्री चक्रपाणी शर्मा	४६३८८४	९८४९७६०७५९
११.	गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालय	श्री शम्भु कुमार झा	५३०८९०	९८५६०३९२९५
१२.	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय	श्री गोकुल केसी	४६२७९४	९८४२०९८३०८
१३.	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, मोरङ	श्री महेश कुमार ठाकुर	४७२९९०, ४७९०८४	९८६२००३५५५
१४.	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	श्री मनोज आचार्य	५२६९२८, ४४०९९०	९८५२०३९३९०
१५.	डिभिजन वन कार्यालय, विराटनगर	श्री विशाल घिमिरे	४६९९३५, ४६०४०४	९८५२०२६६९४
१६.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई,	श्री दिर्घध्वज चापागाई	४७९२२२	९८५२०२७४४७
१७.	स्वास्थ्य कार्यालय, विराटनगर	श्री ज्ञान बहादुर वस्नेत	५२४३५७, ५२२९८० dpho.morang@gmail.com	९८५९०७३८७८
१८.	जिल्ला समन्वय समिति, मोरङ	श्री ध्यान कुमार थापा	५२७२०७, ५२३३७९	९८५२०६६२२२
१९.	जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डि.का.	श्री दिनेश कुमार घिमिरे	५२८३३८	९८५२०३९३९७
२०.	डिभिजन सहकारी कार्यालय	श्री	५२८९५०	
२१.	नापी कार्यालय, विराटनगर	श्री दामोदर बाग्ले	५२२९०४, ५२९५९३	९८५२०३२२८५
२२.	नापी कार्यालय, बेलवारी	श्री हरेराम यादव	४३४२५२	९८५२०३९३९६
२३.	पशुक्वारेन्टाईन चेक पोष्ट	श्री डा. कमल गिरी	४३५५०९	९८६२२८३२३२
२४.	डिभिजन सडक कार्यालय	श्री पशुपति ज्ञवाली	५२२९७७	९८५२८३९८६९
२५.	उच्च सरकारी वकिल का.	श्री भरत लाल शर्मा	५३८३३५, ५२५२५७	९८४९२०८९५८
२६.	उच्च अदालत, विराटनगर	श्री नारायण प्रसाद	५२७९९७, ५२२८०२	
२७.	विराटनगर भन्सार कार्यालय	श्री शिव प्रसाद भण्डारी	४३६२९७, ४३५८४३	९८५२०३७३४५
२८.	वाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालय	श्री हिमालय बराल (निमित्त)	४७९४५४	९८४२९०९८८५
२९.	विराटनगर महानगरपालिका	श्री ईन्द्रमणी पोखरेल	५२३३०८, ५२४५७९,	९८५२०६९९९९
३०.	विराटनगर नागरिक उड्यान का.	श्री टेकनाथ सिटौला	४६२०६०, ४६९४२४,	९८५२०२०८५९

३१.	भूमिगत जल सिंचाई विकास डिभिजन	श्री सुरेन्द्र शाह	४६१८४३	९८५२०३२२०३
३२.	मालपोत कार्यालय, विराटनगर	श्री नरेन्द्र पौडेल	५२७२०२	९८४१२५७२९०
३३.	मालपोत कार्यालय, वेलवारी	श्री योगेन्द्र दुलाल	४३४२४९	९८५२०३१९४४
३४.	मोरङ जिल्ला अदालत	श्री राजकुमार खतिवडा	५२१२३९, ५३०२०१	
३५.	सिंचाई यान्त्रीक डि.नं.१	श्री ओम प्रकाश वर्मा	४७१७७८, ४७१०९५	९८५२०७१०९५
३६.	रंगेली अस्पताल	श्री डा.रोहेन्द्र पाण्डे	५८००४८	९८५११२२२२२
३७.	शैक्षिक तालिम केन्द्र	श्री गोविन्द प्र.दाहाल (नि)		९८६२१७००८७
३८.	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, विराटनगर	श्री प्रेम प्रसाद संजेल	४६३०२०, ४६३०२४ (biratnagar@leo.gov.np)	९८५२०३५०२०, ९८४९०९४१८२
३९.	सुनसरी मोरङ सिंचाई योजना	श्री आनन्द प्रकाश धामी	४७१९५६, ४७१५२७	९८५२०२९१८६
४०.	तथ्याङ्क कार्यालय, विराटनगर	श्री अशोक भट्टराई	५१४३६२	९८५२०३२४८०
४१.	संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई,	श्री प्रदिप कुमार सिंह	५२४५०२, ५२४५६१	९८५२०२६०५८
४२.	शहरी विकास तथा भवन डि.का, प्र १	श्री डिगम्बर ठाकुर		९८४५१६७३८०
४३.	हुलाक निर्देशनालय, विराटनगर	श्री सोम प्रसाद भट्टराई	५२४७९०	९८४१४१०७७५
४४.	मेडिकल स्टोर, विराटनगर	श्री भोगेन्द्र राज डोटेल	५२३४३८	९८५११९७६१७
४५.	वाली सं.प्रयोगशाला, विराटनगर	श्री दुर्गा प्रसाद पोखरेल	४७०७३२	९८५२०२९५५९
४६.	खाद्य प्रविधी तथा गुण नि.का.,	श्री राज कुमार रिजाल	४७०२२१	९८५२०७०२१८
४७.	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाला	श्री डा.संजय कु.यादव	४७०२०८	९८४५०२५११४
४८.	क्षे.संचार श्रोत केन्द्र	श्री विरेन्द्र शर्मा	५३३७६८	९८४२०२०७०४
४९.	सूर्यदल गण, थलाहा व्यापक, मोरङ	श्री रघुनाथ पौडेल		९८५२०२९९२९
५०.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	श्री सन्तोष खड्का	९८५२०३७९०२	९८५२००५५५५
५१.	स.प्र.वल नेपाल नं.३ गण हे.क्वा.कंकालिनी, मोरङ	श्री नेत्र वहादुर कार्की	४२०७०२, ४३६१७७	९८५१२७२१०२
५२.	राष्ट्रिय अनुसन्धान (जि.का.)	श्री टिका प्रसाद पोखरेल	५२६००४	९८४२४३५६५४
५३.	१ नं. प्रदेश प्रहरी कार्यालय,	श्री कृष्णबाबु कार्की	९८५२०९०१९९(संचार)	९८५२०८४४४४
५४.	कर्मचारी सञ्चयकोष, विराटनगर	श्री तेज प्रसाद खनाल	४७२७८५, ४७२७८७	९८५१२२८९५८
५५.	कृषि सामाग्री क.लि., क्षे.का.,	श्री राजेन्द्र वहादुर कार्की	५२५४२८	९८४१४७०७६३
५६.	कृषि विकास बैंक, क्षे.का., विराटनगर	श्री सुन्दर प्रसाद खतिवडा	५२७०८६	९८४१८१४१४१
५७.	कृषि विकास बैंक, मुख्य शाखा	श्री गुरु प्रसाद	५२६०२१, ५२२४३८	
५८.	गोरखापत्र संस्थान	श्री भैगिरथ वस्नेत	४७१७४६	९८५१२३६५८१
५९.	ग्रामिण विकास बैंक	श्री श्यामदेव योगी	५२३३९६, ५२८७२९	९८५२०२३२१४
६०.	जनक शिक्षा सामाग्री केन्द्र लि.	श्री ज्ञान नाथ सिमरिया	४७२३६६	९८५१११५०८७
६१.	जिल्ला खेलकुद विकास समिति	श्री देवराज कटुवाल	५२४५०१	९८५२८३१०१७
६२.	नेपाल टेलिकम, क्षे.का.	श्री अमर नाथ झा	५२४४४४, ५३४४४४	९८५१०२४७२९
६३.	नेपाल टेलिकम, शाखा कार्यालय	श्री विमलेश झा	५२८४४४, ५२७७५५	९८५१०२६९१६
६४.	नेपाल राष्ट्र बैंक विराटनगर	श्री रोशन कुमार सिग्देल	५२६५२२, ५२६५१९	९८५१२०५५५४
६५.	नेपाल विधुत प्राधिकरण, क्षे.का.	श्री श्रीरामराज पाण्डे	४३६११२, ४३६१५३	९८५२०७९६६६
६६.	नेपाल विधुत प्रा., शाखा कार्यालय	श्री राजिव सिंह	५२४६५१, ५२४३५१	९८५२०२१७२५

६७.	नेशनल ट्रेडिङ लिमिटेड	श्री पुरुषोत्तम कुमार कर्ण	५३०४२८, ४७०५१२	९८४२०३३९८०
६८.	नेपाल परिवार नियोजन संघ	श्री शंकर प्रसाद दाहाल	५३०३१०	९८४२१५९०४४
६९.	ने.औ.विकास निगम	श्री शैलेस पौडेल	५२४६३४, ५२५३०४	९८४१५५५३९०
७०.	नेपाल खाद्य संस्थान, अं.का.	श्री देवेन्द्र राई	४७०२३३	९८४११४४४९२
७१.	नेपाल आयल निगम, विराटनगर	श्री अशोक साह	४६१२३१, ४६०००८९	९८५२०६७९२५
७२.	नेपाल खानेपानी संस्थान, शाखा,	श्री शैलेन्द्र साह	५२४००४	९८५२०२८६४०
७३.	नेपाल बैंक लि., क्षेत्रीय कार्यालय,	श्री उज्ज्वल राज गौतम		९८५१२१२६२६
७४.	नेपाल बैंक लि., सिटी अफिस	श्री प्रकाश पहारी	५२५४४२, ५२३५४०	९८५२०६७९२५
७५.	विराटनगर दुग्ध वितरण आयोजना	श्री निलकण्ठ गौतम	४२०१०५(०)	९८५२०२८६४०
७६.	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	श्री कृष्ण प्रसाद रेग्मी	५२२०५४	९८४२०४५६४५
७७.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, शाखा, मेनरोड	श्री मनोज कुमार वर्मा	५२२४३१, ५२६५८२	९८५२०२२०४९
७८.	रा. विमा संस्थान, विराटनगर	श्री कुन्दन खतिवडा	५३०१७१	९८६१५१२३३९
७९.	राष्ट्रिय विमा कं. लि., संसारीमाई	श्री सुदर्शन वस्नेत	५९००००, ५९००८८	९८४२११११०९
८०.	रा.स.स., प्रदेश नं.१, विराटनगर	श्री मोहम्मद सदरुल	५२६८५९	९८४२०३०९०८
८१.	साझा प्रकाशन	श्री गंगा प्रसाद भट्टराई	५२५३६७	९८४२३७१४०१
८२.	साझा स्वास्थ्य सेवा	श्री पशुपति सापकोटा	५२६४६४	९८४८०६१७३५
८३.	साल्ट ट्रेडिङ कम्पनी	श्री राधेश्याम चौधरी	५२६६०९, ४७२६०९	९८५२०२१९८१
८४.	क्षे.खेलकुद विकास समिति	श्री लवभक्त श्रेष्ठ	५३०८१८	९८५२०२३७२३
८५.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, क्षे.का.	श्री राजेन्द्र कुमार कट्टेल	४३५५६१	९८५२०२१८३०
८६.	कोशी बेनिस का., विराटनगर	श्री गोविन्द झा	५२४७४१	९८५२०३४७४१
८७.	नेपाल वन निगम (टिम्बर कर्पोरेशन)	श्री महेन्द्र प्रसाद घिमिरे	४६१६४३	९८४२०३०१२९
८८.	प्लान्ट क्वारेन्टिन कार्यालय,	श्री नन्दकिशोर सिंह	४३५३०९	९८६२९१९७३२
८९.	व्याव.कृषि विकास तथा व्या.आयोजना	श्री भानुभक्त मैनाली	४७०१०७	९८५२०२९७८५
९०.	यातायात व्यवस्था सेवा कार्यालय	श्री रविन कार्की	४२०४१२	९८६१५६३८२६
९१.	मालपोत कार्यालय, रंगेली, मोरङ	श्री उत्तम श्रेष्ठ	५८०६८०	९८५२०३४६८०
९२.	नापी कार्यालय, रंगेली, मोरङ	श्री आनन्द कुमार देव	५८०५८८	९८४१४५६३८४
९३.	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र,	श्री डा. रविन्द्र निरौला		९८४२१२७९८४
९४.	नागरिक लगानी कोष, शाखा,	श्री जनक राज कंडेल	४७२९९६, ४७२९९७	९८४१३७९०९९
९५.	सम्पर्क सह भू-आर्जन कार्यालय	श्री सन्तोष कुमार चोडवाड	४७१२९८, ४७२३०९९	
९६.	रानी-विराटनगर-इटहरी-धरान सडक योजना, साइट कार्यालय, विराटनगर	श्री वद्री प्रसाद शर्मा	४६३८६१ (फ्याक्स+फोन)	९८५११३७६९७
९७.	जिल्ला युवा समिति, मोरङ	श्री रुद्र प्रसाद दुलाल	४६०२७६	९८४२०२०१२५
९८.	सप्तकोशी उच्च बाँध	श्री प्रदिप कुमार साह	४१६०५१, ४१६२८३,	९८४१७२७३६०
९९.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिक परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, मोरङ	श्री विनोद कुमार मण्डल	४४२०२४	९८४२०४६५५०
१००.	कृषि ज्ञान केन्द्र, सम्पर्क कार्यालय, प्रदेश नं.१, विराटनगर	श्री रामदेव सिंह (सम्पर्क प्रमुख)		९८५२०२८१७८
१०१.	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	श्री राकेश कुमार पोदार	५३५३९९,	९८५२०९११०२

१०२.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, बेलवारी वितरण केन्द्र	श्री धिरेन्द्र वजगाई	५४६०८६	९८५२०४५०८६
१०३.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, रंगेली वितरण केन्द्र	श्री अवधेश गुप्ता		९८५२०८०६५०
१०४.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, उर्लावारी वितरण केन्द्र	श्री शिवराम यादव		९८५२०४४१४०
१०५.	कोशी तथा बक्राहा नदी व्यवस्थापन आयोजना	श्री भिलानन्द यादव		९८५८०२४६४१
१०६.	नेपाल लाइभस्टक सेक्टर इनोभेसन आयोजना, विकेन्द्रित आयोजना सहयोग इकाई, विराटनगर	श्री डा.रामकुमार मण्डल	४७१३०८, ४७१९५८	९८५१२४०२११
१०७.	खाद्य आयात निर्यात गुणस्तर प्रमाणिकरण कार्यालय, विराटनगर	श्री अनुप हलवाई	४३५०८८	९८५२०३७२९५
१०८.	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, प्रदेश नं. १, विराटनगर	श्री डा.शुशिल कुमार अधिकारी	४७१३०८, ४७१९५८	९८५२०३०२३९
१०९.	वन विउं प्रयोगशाला तथा भण्डार केन्द्र, विराटनगर	श्री दिप नारायण यादव		९८५२०३३१४७
११०.	अध्यागमन कार्यालय, विराटनगर	श्री प्रयास भट्टराई		९८५२०३८३६२
१११.	पूर्वाधार विकास कार्यालय, प्रदेश नं. १,	श्री शुशिल श्रेष्ठ		९८५२०७१७४५
११२.	करदाता सेवा कार्यालय, विराटचोक,	श्री लक्ष्मण कार्की	४४५९७९	९८५२०४५९७९
११३.	राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, सलकपुर, मोरङ	श्री भिम बहादुर कालिकोटे		९८५२०७७९३६

अनुसूची २ : जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू

सि नं	नामथर	पद	स्थानीय तह	मोवाइल नम्बर
१.	नरेश प्रसाद पोखेल	प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८५२०२४०११
२.	प्रकाश कुमार साह	उपप्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८०७३६७११४
३.	बबिता कुमारी चौधरी	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८००९३९१०७
४.	पुलिस विद्वांस	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८०४३७६५०४
५.	विश्वेश्वर ढकाल	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८४२०८४३६०
६.	लक्ष्मी देवी ऋषिदेव	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८०४३०६९४४
७.	सितादेवी राजवंशी	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८१९३६८३६७
८.	सुमित्रा देवी ऋषिदेव	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८२५३२१४६५
९.	कार्तिक मण्डल गनगाई	सदस्य	जिल्ला समन्वय समिति मोरङ	९८११०१२८२

अनुसूची ३ : मोरङ जिल्लाका निर्वाचित स्थानीय पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बरहरू

क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह	क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह
१.	भीम पराजुली	नगरप्रमुख	९८५२०२२६४६	बिराटनगर	१	रविन राई	प्रमुख	९८४२०९१५०४	रतुवामाई
२.	इन्दिरा कार्की	उप-प्रमुख	९८४२०२७७९४	बिराटनगर	२	दयन्तदेवी चुडाल	उप प्रमुख	९८५२०३७०३८	रतुवामाई
३.	उद्धव अर्याल	वडा नं १	९८५२०३४४९४	बिराटनगर	३	हरि प्रसाद गिरी	वडा नं १	९८००९०९७८१	रतुवामाई
४.	कुमार पोखरेल	वडा नं २	९८५२०२८९५१	बिराटनगर	४	किरण लालसिंह गनगाई	वडा नं २	९८१२३८८७९१	रतुवामाई
५.	बिनोद कुमार बस्नेत	वडा नं ३	९८५२०२७६०६	बिराटनगर	५	बुलनदेवप्रसाद सिंह गनगाई	वडा नं ३	९८१९३१९३७८	रतुवामाई
६.	देवेन्द्रराज पोखरेल	वडा नं ४	९८५२०५४३६७	बिराटनगर	६	देवराज राजवंशी	वडा नं ४	९८१६३५५४२१	रतुवामाई
७.	मिनकुमार आचार्य	वडा नं ५	९८५२०२७१२२	बिराटनगर	७	कन्हैयालाल राजवंशी	वडा नं ५	९८४२१३२१६९	रतुवामाई
८.	विजय कामत	वडा नं ६	९८५२०३२९२२	बिराटनगर	८	तुलाराम लुईटेल	वडा नं ६	९८५२०२८५५९	रतुवामाई
९.	मधुबाबु तिवारी	वडा नं ७	९८५२०२०६७७	बिराटनगर	९	दानालाल राजवंशी	वडा नं ७	९८११०३९४२२	रतुवामाई
१०.	निश्चल अर्याल	वडा नं ८	९८४२२४४३०७	बिराटनगर	१०	नन्द कुमार चापागाई	वडा नं ८	९८५२०७५५१८	रतुवामाई
११.	विश्वनाथ प्रसाद भगत	वडा नं ९	९८५२०२८१४८	बिराटनगर	११	इन्द्रबहादुर लिम्बु	वडा नं ९	९८१३४९१२६५	रतुवामाई
१२.	माधवराज बाग्ले	वडा नं १०	९८६२०७५६५९	बिराटनगर	१२	टंक ढकाल	वडा नं १०	९८५२०३०५८१	रतुवामाई
१३.	तिर्थेन्द्र न्यौपाने	वडा नं ११	९८५२०२९९७७	बिराटनगर	१	कैलाशप्रसाद मण्डल	प्रमुख	९८०५३०८१०९	जहदागा.पा
१४.	हिरालाल कामत	वडा नं १२	९८४२२५०६१५	बिराटनगर	२	शालो शाह	उप प्रमुख	९८११०७३७०५	जहदागा.पा
१५.	झरिलाल महतो नूनिया	वडा नं १३	९८४२०८५६६१	बिराटनगर	३	लिलादेवी सरवरिया	वडा नं १	९८२४८०३१६३	जहदागा.पा
१६.	महिचन्द्र यादव (का बा)	वडा नं १४	९८४२०४५३१८	बिराटनगर	४	राजेश कुमार श्रेष्ठ	वडा नं २	९८०७३२२६१९	जहदागा.पा
१७.	असलम आलम	वडा नं १५	९८०२७०७१७०	बिराटनगर	५	अनिल कुमार ठाकुर	वडा नं ३	९८११३५०१९७	जहदागा.पा
१८.	मनोज सुब्बा	वडा नं १६	९८५२०२८२९९	बिराटनगर	६	जयनाथ गिरी	वडा नं ४	९८११०१०००६	जहदागा.पा
१९.	समिर कमर	वडा नं १७	९८०४००९९२३	बिराटनगर	७	जगदिश सिंह	वडा नं ५	९८०४०३५६९२	जहदागा.पा
२०.	राजदेव यादव (का बा)	वडा नं १८	९८०४३९२१८३	बिराटनगर	८	शिवनारायण मण्डल	वडा नं ६	९८१६३३९१७२	जहदागा.पा
२१.	बद्रीनारायण सरदार	वडा नं १९	९८४२२५१९७६	बिराटनगर	९	भगवानलाल वेत्रा	वडा नं ७	९८०४३४५३३४	जहदागा.पा
१.	खड्ग बहादुर फागो	प्रमुख	८५२०३०१८१	उर्लाबारी	१.	बालचन्द्र माझी	प्रमुख	९८५२०३७३१३	बुढीगंगागा.पा
२.	लक्ष्मीदेवी भण्डारी	उप प्रमुख	८४२०८९३५०	उर्लाबारी	२.	अमृताकुमारी गच्छादार	उप प्रमुख	९८५२०३७३१२	बुढीगंगागा.पा
३.	मचिन्द्रकुमार कार्की	वडा नं १	८५२०६०१२२	उर्लाबारी	३.	युवराज पौडेल	वडा नं १	९८५२०३०३३१	बुढीगंगागा.पा
४.	कुमार कंडेल	वडा नं २	८५२०४४८३१	उर्लाबारी	४.	रेवतीनारायण चौधरी	वडा नं २	९८५२०३१६४१	बुढीगंगागा.पा
५.	गंज बहादुर कार्की	वडा नं ३	८४२०८३००१	उर्लाबारी	५.	तिलकनारायण मण्डल राजवंशी	वडा नं ३	९८४२२९६७१०	बुढीगंगा गा.पा

क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह	क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह
६.	लक्ष्मीनारायण धिमाल	वडा नं ४	८४२०९८५८४	उर्लाबारी	६.	कसीम मिया	वडा नं ४	९८४२०२१८८०	बुढीगंगा गा.पा
७.	भानुभक्त शर्मा	वडा नं ५	८४२०३०८९९	उर्लाबारी	७.	रमेश खनाल	वडा नं ५	९८४२०९६६६७	बुढीगंगा गा.पा
८.	चिन्तामणि पौडेल	वडा नं ६	८४२०३४०२२	उर्लाबारी	८.	दिलिपकुमार चौधरी	वडा नं ६	९८०२०१७१०१	बुढीगंगा गा.पा
९.	बिरबल थापा	वडा नं ७	८५२०२३१२६	उर्लाबारी	९.	मुरारी लाल विश्वास थारु	वडा नं ७	९८१९३४३८९६	बुढीगंगा गा.पा
१०.	कुल बहादुर कार्की	वडा नं ८	८४२१८८२७७	उर्लाबारी	१.	हरिलाल सिंह	प्रमुख	९८५२०७७००४	धनपालथान गा.पा
११.	बमबहादुर फ्याक लिम्बु	वडा नं ९	८०७३३१०१०	उर्लाबारी	२.	नसिमा बानु	उप प्रमुख	९८५२०७७००३	धनपालथान गा.पा
१.	ज्ञानेन्द्र सुवेदी	प्रमुख	९८५२०४५६०२	बेलबारी	३.	जनक लाल चौधरी	वडा नं १	९८४२०९७१५१	धनपालथान गा.पा
२.	ढाकाकुमारी पराजुली	उप प्रमुख	९८५२०४५६०३	बेलबारी	४.	नारायण प्रसाद साह	वडा नं २	९८११३७०३१९	धनपालथान गा.पा
३.	चक्रबहादुर खुलाल	वडा नं १	९८५२०७४५७४	बेलबारी	५.	गुलाबचन्द मण्डल	वडा नं ३	९८४२१२८४५३	धनपालथान गा.पा
४.	घन श्याम गौतम	वडा नं २	९८४२०६१२९८	बेलबारी	६.	रोशन राजवशी	वडा नं ४	९८४२०४४३३५	धनपालथान गा.पा
५.	योगेन्द्र प्रसाद सुवेदी	वडा नं ३	९८५२०५६२१७	बेलबारी	७.	गयानन्द सरदार	वडा नं ५	९८०८०३९०३६	धनपालथान गा.पा
६.	राम कुमार राई	वडा नं ४	९८४२०३४६१७	बेलबारी	८.	महमद हुसेन	वडा नं ६	९८१७३६५९७२	धनपालथान गा.पा
७.	विश्वबन्धु बस्नेत	वडा नं ५	९८११०८४३९०	बेलबारी	९.	हारि प्रसाद यादव	वडा नं ७	९८०४३८२०२४	धनपालथान गा.पा
८.	उदय बहादुर राई	वडा नं ६	९८०२७२१७९७	बेलबारी	१.	राम कुमार कामत	अध्यक्ष	९८५२०२३३५३	कटहरी गा.पा
९.	चेत बहादुर बस्नेत	वडा नं ७	९८४२१५५६९२	बेलबारी	२.	मंजिताकुमारी सरदार	उपाध्यक्ष	९८५२०२३३५४	कटहरी गा.पा
१०.	धनपति गौतम	वडा नं ८	९८१२३२२०४६	बेलबारी	३.	कपुरलाल माझी थारु	वडा नं १	९८६२१६८९०१	कटहरी गा.पा
११.	नरेन्द्र खड्का	वडा नं ९	९८४२०८३६०६	बेलबारी	४.	किशोरकुमार पाण्डे	वडा नं २	९८५२०२०४२४	कटहरी गा.पा
१२.	गंगा याख्खा	वडा नं १०	९८४२०४५२१६	बेलबारी	५.	जदुलाल कामत	वडा नं ३	९८६२८८७२१७	कटहरी गा.पा
१३.	यम बहादुर पोखेल	वडा नं ११	९८४२०२७९२३	बेलबारी	६.	मन्टु सेख	वडा नं ४	९८१४३७८८३३	कटहरी गा.पा
१	दिलिपकुमार अग्रवाल	प्रमुख	९८०१०२०१०५	रंगेली	७.	घनश्याम सिंह	वडा नं ५	९८१०४५८५१५	कटहरी गा.पा
२	केशवकुमारी खरेल	उप प्रमुख	९८०२७७७६०४	रंगेली	८.	पृथ्वीलाल सरदार वांतर	वडा नं ६	९८०७०२०४६९	कटहरी गा.पा
३	महेश कुमार खनाल	वडा नं १	९८१७३८८६००	रंगेली	९.	प्रतापकुमार श्रेष्ठ	वडा नं ७	९८०७०७०१११	कटहरी गा.पा
४	जित नारायण खवास	वडा नं २	९८१४३६००६०	रंगेली	१.	रोहित बहादुर कार्की	अध्यक्ष	९८५२०४६२४८	केराबारी गा.पा
५	घनश्याम पनेरु	वडा नं ३	९८१२३३०९९५	रंगेली	२.	शान्ती कुमारी लिम्बू भुजेल	उपाध्यक्ष	९८५२०५४७१०	केराबारी गा.पा
६	भुपेन्द्रप्रसाद मण्डल	वडा नं ४	९८४२२६५४६३	रंगेली	३.	चन्द्र सि लिम्बू	वडा नं १	९८५२०८०२०१	केराबारी गा.पा
७	महानन्द केवरात	वडा नं ५	९८४२०२६६२४	रंगेली	४.	प्रेम बहादुर लिम्बू	वडा नं २	९८५२०३११०४	केराबारी गा.पा
८	रुपेशकुमार मण्डल	वडा नं ६	९८४२०४७६२७	रंगेली	५.	भक्तबहादुर लिम्बू	वडा नं ३	९८५२०८०२०३	केराबारी गा.पा
९	रामचन्द्र मण्डल	वडा नं ७	९८१४३०८४६५	रंगेली	६.	ईन्द्र बहादुर याम्फु राई	वडा नं ४	९८५२०८०२०४	केराबारी गा.पा

क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह	क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह
१०	ढक प्रसाद आचार्य	वडा नं ८	९८४२०५०६३७	रंगेली	७.	राम राई	वडा नं ५	९८४२०५२३८७	केराबारी गा.पा
११	केदारप्रसाद राजवंशी	वडा नं ९	९८४२०९१९०३	रंगेली	८.	उपेन्द्र लुंगेली मगर	वडा नं ६	९८५२०८०२०६	केराबारी गा.पा
१.	दिलिप कुमार राई	प्रमुख	९८५२०८६२२२	पथरी शनिश्चरे	९.	नारायण कुमार लिम्बू	वडा नं ७	९८५२०८०२०७	केराबारी गा.पा
२.	यमुना बिस्ट बास्तोला	उप प्रमुख	९८५२०८७२२२	पथरीशनिश्चरे	१०.	मनोज कुमार खड्का	वडा नं ८	९८५२०८०२०८	केराबारी गा.पा
३.	बाबुराम ऐङ्गदेम	वडा नं १	९८४२०२१४०५	पथरीशनिश्चरे	११.	भुपतिन्द्र प्रताप मल्ल	वडा नं ९	९८५२०८०२०९	केराबारी गा.पा
४.	याम प्रसाद गुरागाई	वडा नं २	९८४२१७८६५१	पथरीशनिश्चरे	१२.	जंगराज खवास	वडा नं १०	९७४२०३३२८६	केराबारी गा.पा
५.	डम्बर ब. चेम्जोग	वडा नं ३	९८१९३३८९१९	पथरीशनिश्चरे	१.	देवी प्रसाद आचार्य	अध्यक्ष	९८५२०४२२०२	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
६.	गोबिन्द ब. भण्डारी	वडा नं ४	९८४२३६७४१२	पथरीशनिश्चरे	२.	सरला राई	उपाध्यक्ष	९८५२०४२२०३	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
७.	जोग बहादुर धिमाल	वडा नं ५	९८१६३३७१८१	पथरीशनिश्चरे	३.	नर बहादुर राई	वार्ड नं.१.	९८५२०३४६०१	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
८.	जय बहादुर तामांग	वडा नं ६	९८५२०२६९६०	पथरीशनिश्चरे	४.	गौरी प्रसाद राई	वार्ड नं.२.	९८५२०३४६०२	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
९.	कपिल मणि ढकाल	वडा नं ७	९८४२०८५९३६	पथरीशनिश्चरे	५.	खगेन्द्र मादेन लिम्बु	वार्ड नं.३.	९८५२०३४६०३	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
१०.	बाबुराम दाहाल	वडा नं ८	९८४२१४२६६५	पथरीशनिश्चरे	६.	बुद्धिमान लिम्बु	वार्ड नं.४.	९८५२०३४६०४	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
११.	भानु भक्त राई	वडा नं ९	९८४२१३५६३०	पथरीशनिश्चरे	७.	रुद्र लिङ्गेन	वार्ड नं.५.	९८५२०३४६०५	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
१२.	सागर राई	वडा नं १०	९८१९०५१९८८	पथरीशनिश्चरे	८.	बुद्धिलाल निरौला	वार्ड नं.६.	९८५२०३४६०६	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
१.	शिव प्रसाद ढकाल	प्रमुख	९८५२०२१७१९	सुन्दर हरैचा	९.	सुशीलराज चौहान	वार्ड नं.७.	९८५२६७८२९९	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
२.	धन माया तामाङ	उप प्रमुख	९८६२०१४७३८	सुन्दरहरैचा	१०.	नागिन्द्र कार्की	वार्ड नं.८.	९८५२०३४६०८	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
३.	विनोदबहादुर बस्नेत	वडा नं १	९८४२०२८५०५	सुन्दरहरैचा	११.	सोमनाथ अधिकारी	वार्ड नं.९.	९८५२०३०८८२	मिक्लाजुङ्ग गा.पा
४.	डोरीलाल चौधरी	वडा नं २	९८०७२०२२५९	सुन्दरहरैचा	१.	तारा बहादुर काफ्ले	अध्यक्ष	९८५२०३४८०७	कानेपोखरी गा.पा
५.	जिवनप्रसाद दुङ्गाना	वडा नं ३	९८५२०२१२४६	सुन्दरहरैचा	२.	राजमती इंगनाम	उपाध्यक्ष	९८४२४३६३०४	कानेपोखरी गा.पा
६.	शैलेन्द्र श्रेष्ठ	वडा नं ४	९८४२०८९२२६	सुन्दरहरैचा	३.	दिपेश कार्की	वार्ड नं.१	९८५२०२१३७५	कानेपोखरी गा.पा
७.	रामप्रसाद रीजाल	वडा नं ५	९८४२०३६९९७	सुन्दरहरैचा	४.	शुशिल बुढाथोकी	वार्ड नं.२	९८४२०६७८४०	कानेपोखरी गा.पा
८.	जीवनकुमार राई	वडा नं ६	९८४२११२१४४	सुन्दरहरैचा	५.	कृतिमान लिम्बु	वार्ड नं.३	९८६२०२५४२३	कानेपोखरी गा.पा
९.	चैतन्यप्रसाद सिटौला	वडा नं ७	९८२०५०९६३	सुन्दरहरैचा	६.	धन बहादुर राई	वार्ड नं.४	९८४२३४८६६०	कानेपोखरी गा.पा
१०.	खेमप्रसाद न्यौपाने	वडा नं ८	९८४२१९५८४१	सुन्दरहरैचा	७.	चरण गुरुङ	वार्ड नं.५	९८५२०५६३९२	कानेपोखरी गा.पा
११.	राजकुमार कार्की	वडा नं ९	९८४२०५६६६९	सुन्दरहरैचा	८.	खड्ग बहादुर बस्नेत	वार्ड नं.६	९८४२०६५११५	कानेपोखरी गा.पा
१२.	राजेन्द्रबहादुर थापा	वडा नं १०	९८५२०४१६५२	सुन्दरहरैचा	९.	मोहन प्रसाद अधिकारी	वार्ड नं.७	९८४२०३६०४७	कानेपोखरी गा.पा
१३.	विशनलाल चौधरी, माझी	वडा नं ११	९८४२०७५१४६	सुन्दरहरैचा	१.	शिव नारायण माझी थारु	अध्यक्ष	९८५२०३००२५	ग्रामथान गा.पा
१४.	रोशनप्रसाद ढकाल	वडा नं १२	९८५२०५७७९२	सुन्दरहरैचा	२.	फुल कुमारी चौधरी	उपाध्यक्ष	९८५२०२००२४	ग्रामथान गा.पा

क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह	क्र सं	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर	स्थानीय तह
१.	शंकर राई	प्रमुख	९८५२०७५३११	लेटांग	३.	नमोनारायण चौधरी	वडा नं १	९८२४३२९९२६	ग्रामथान गा.पा
२.	कृष्णकुमारी पोखरेल	उप प्रमुख	९८५२०७५३१०	लेटांग	४.	कृष्णकुमार माझी	वडा नं २	९८४२२४६५०	ग्रामथान गा.पा
३.	बिष्णुकुमार मगर	वडा नं १	९८५२०७५३०१	लेटांग	५.	ओमनारायण खाँ	वडा नं ३	९८०२७४३४१५	ग्रामथान गा.पा
४.	तेज प्रसाद तिमिसिना	वडा नं २	९८५२०७५३०२	लेटांग	६.	बैजनाथ बिश्वास	वडा नं ४	९८५२०२७०३७	ग्रामथान गा.पा
५.	देवराज चामलिंग	वडा नं ३	९८५२०५५५६०	लेटांग	७.	खड्गनारायण खाँ थारु	वडा नं ५	९८१०४६६०३१	ग्रामथान गा.पा
६.	सन्तोष कार्की	वडा नं ४	९८५२०७५३०४	लेटांग	८.	सवदनारायण चौधरी	वडा नं ६	९८६२०२३६०८	ग्रामथान गा.पा
७.	भुम बहादुर सुर्य सागर	वडा नं ५	९८५२०७५३०५	लेटांग	९.	रमेशकुमार माझी थारु	वडा नं ७	९८१९३६१२३७	ग्रामथान गा.पा
८.	जगविर तामांग	वडा नं ६	९८५२०७५३०६	लेटांग	१.	कालीप्रसाद दास	प्रमुख	९८५२०३३०२५	सुनवर्षी
९.	नरेन्द्रकुमार लिम्बु	वडा नं ७	९८११०९४०९१	लेटांग	२.	मंजुकुमारी राई	उपप्रमुख	९८०७०७८९२७	सुनवर्षी
१०.	भिम प्रसाद पोखरेल	वडा नं ८	९८५२०७५३०८	लेटांग	३.	टेकबहादुर भट्टराई	वडा नं १	९८५२०३०७८४	सुनवर्षी
११.	कृष्णप्रसाद लुइँटेल	वडा नं ९	९८५२०७५३०९	लेटांग	४.	प्रताप तामांग	वडा नं २	९८५२०३२३७४	सुनवर्षी
					५.	टेकबहादुर बिस्ट	वडा नं ३	९८५२०२५४४६	सुनवर्षी
					६.	श्रवणकुमार राजवंशी	वडा नं ४	९८४२०३३१०२	सुनवर्षी
					७.	राजेन्द्रकुमार दास	वडा नं ५	९८२३३४१२५२	सुनवर्षी
					८.	तेजनारायण ताजपुरिया	वडा नं ६	९८४२०४१७६७	सुनवर्षी
					९.	प्रकाश यादव	वडा नं ७	९८०२७९९५३२	सुनवर्षी
					१०.	नुरुल मियाँ	वडा नं ८	९८४२००९७६६	सुनवर्षी
					११.	कमलकिशोर सिंह	वडा नं ९	९८४२०४८३४५	सुनवर्षी

अनुसूची ४ : नेपाली सेनाको विभिन्न स्थानमा रहेका युनिटका प्रमुखहरुको विवरणः

सि.नं.	युनिटको नाम	प्रमुखको नामथर	सम्पर्क नं.	कार्यालयको नं.
१	सूर्यदल गण थलाहा	प्रमुख सेनानी श्री रघुनाथ पौडेल	९८५२०२९९२९	०२१-४१९००९
२	कालीशक्ति गण (ई) याङ्गशिला	प्रमुख सेनानी श्री प्रशान्त बज्राचार्य	९८६३२८८१७	०२५-५५२१२५
३	पूर्वी पृतना तालिम शिक्षालय लेटाङ्ग	प्रमुख सेनानी श्री ज्ञानुराज गुरुङ्ग	९८४१६९९८५०	०२१-५६०२३९
४	सूर्यदल (ख) गुल्म टाँडी	सेनानी श्री प्रवेश दाहाल	९८४१६२२५५१	०२१-४१९००९
५	नेपाल राष्ट्र बैंक सुरक्षार्थ विराटनगर	सह सेनानी श्री खड्ग बहादुर निरौला	९८५२०४१८४५	०२१-४१९००९
६	विराटनगर विमानस्थल सुरक्षार्थ विराटनगर	सेनानी श्री देव गुरुङ्ग	९८४३१३७९१०	०२१-४१९००९

अनुसूची ५ : मोरङ जिल्लाको विभिन्न स्थानमा रही कार्यरत नेपाल प्रहरीका कार्यालयका प्रमुखहरुको विवरण

सिन	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नं	कैफियत	सिन	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नं	कैफियत
१.	प्रउ	सन्तोष खड्का	९८५२००५५५५	जिप्रका मोरङ	४४.	प्रसनि	अशोक श्रेष्ठ	९८४२६३८४४३	प्रचौ मोतिपुर
२.	प्रनानि	मुना डाँगी	९८५१२८१३१९	बिसु गार्ड मोरङ	४५.	प्रसनि	तारा चुडाल	९८४२१३३५१९	प्रचौ झोराहाट
३.	प्रसनि	जित ब. श्रेष्ठ	९८५२०९०५१५	बिसु गार्ड मोरङ	४६.	प्रसनि	सानुराम कार्की	९८४२८२५४४३	अप्रचौ डागाबजार
४.	प्रसनि	गणेश श्रेष्ठ	९८४९५२३१७१	बिसु गार्ड मोरङ	४७.	प्रनि	शुभाष राई	९८४२५५९०७१	इप्रका उर्लावारी
५.	प्रनानि	पाचुलाल चौधरी	९८४२१३३५९६	का. शु. गार्ड मोरङ	४८.	प्रसनि	दोरिकालाल खत्वे	९८५२०९११४८ ९८५२०९०३२५	प्रचौ राजघाट
६.	प्रनानि	ललन कु.मगरदैता	९८१९७७५३१५	इप्रका निमुवा	४९.	प्रनानि	रामजी कट्वाल		इप्रका मधुमल्ला
७.	प्रसनि	रमेश कट्वाल	९८५२८२०२१७	प्रचौ कोयलपुर	५०.	प्रसनि	मन्जिल तामाङ	९७४२०१३६६९	अप्रचौ टाँडी
८.	प्रसनि	पुष्पलाल चौधरी	९८१६३८४५२३	प्रचौ थलाहा	५१.	प्रसनि	गणेश कुमार खड्का	९८४२६२९७६३	अप्रचौ मंगलबारे
९.	प्रसनि	हिरा श्रेष्ठ	९८६२१९४६१२	प्रचौ बरगाछी	५२.	प्रनाउ	दिलिप कुमार गिरी	९८५२०३३९१४	इप्रका पथरी
१०.	प्रसनि	चन्द्रकला चेम्जोङ	९८४२८५४१५४	अप्रचौ घीनाघाट	५३.	प्रनि	अनिल कुमार पौडल	९८४२०९०२५०	इप्रका पथरी
११.	प्रसनि	कलानन्द यादव		प्र.चौ.मझारे	५४.	प्रसनि	सुमन श्रेष्ठ	९८४२१३०३२३	प्रचौ रमाईतो
१२.	प्रनानि	मनोज अधिकारी	९८४२१९०७७०	वप्रका (ख) हाटखोला	५५.	प्रसनि	नरेन्द्र थेवे	९८४२३७५९९७	प्रचौ कुसेचौरी
१३.	प्रसनि	कुमार कट्वाल	९८५२०२८४१९	CRV जतुवा बिन	५६.	प्रनानि	यामनाथ भट्टराई	९८५१००१८१९	अप्रचौ कानेपोखरी
१४.	प्र.ह	आशाराम माझी	९८४२१७६७३५	CRV जतुवा बिन	५७.	प्रनानि	सन्तोस लिम्बु	९८२३०८४९३०	सुरक्षा वेशक्याम पथरी
१५.	प्रसनि	नर बहादुर खत्री	९८६०२८३५४२	CRV घोघापुल	५८.	प्रनि	असोक कुमार जवेगु	९८४१३०२८६९	ई.प्र.का.लेटाङ
१६.	प्रसनि	तुलसी प्रसाद श्रेष्ठ	९८४११८४७६२	CRV घोघापुल	५९.	प्रसनि	बोधराज कार्की	९८४०१४९३६९	अ.प्र.चौ जाँते
१७.	प्रसनि	चुडामनि खतिवडा	९८४२४३७३३०	CRV कटहरी	६०.	प्रनि	मोहन रायमाझी	९८५२०३३९०६	ई.प्र.का.सिजुवा
१८.	प्रसनि	रमानन्द महात्मान	९८४१८४०७८९	CRV कटहरी	६१.	प्रसनि	देव बहादुर राय	९८१७०९८२९६	प्र.चौ. ईटहरा
१९.	प्रसनि	थल बहादुर कट्वाल	९८४२९८४८२१	CRV केसलिया	६२.	प्रसनि	बाल कुमार राई	९८४२७६५५५९	प्र.चौ.गोविन्दपुर
२०.	प्रसनि	सुरेन्द्र कुमार मण्डल	९८४२२२६८४७	CRV केसलिया	६३.	प्रसनि	त्रिभुवन यादव	९८४२६६३९९७	प्रचौ सोनापुर
२१.	प्रसनि	हुतराज कार्की	९८१५८७३५९६	CRV सिटि बैंक बिन	६४.	प्रसनि	हरी कु. बस्नेत	९८४२११४५२२	प्रचौ माहादेवा

२२.	प्रसनि	प्रदिप कुमार थापा	९८१९०३५९८७	CRV सिटि बैंक बिन	६५.	प्रसनि	मानपुर चौधरी	९८४२२९३१५०	प्रचौ झुर्कीया
२३.	प्रसनि	राजन श्रेष्ठ	९८४२२९६५१२	CRV पंजाबि पेट्रोलपंप	६६.	प्रसनि	शिव बहादुर प्रधान	९८४२३१३४०६	सिप्रचौ डोरीया मोरड
२४.	प्रसनि	कृष्ण दुलाल	९८४२३३१२३१	CRV पंजाबि पेट्रोलपंप	६७.	प्रसनि	टिकाप्रसाद कोईराला	९८४२७४७७०४	अप्रचौ दाम्नाभिष्टा
२५.	प्रसनि	तुलसी बुढाथोकी	९८४२१८१०५१	CRV भट्टाचोक	६८.	प्रनि	लेखनाथ दाहाल	९८५२०३५१४४ ९८५२६९०२२४	ईप्रका रंगेली मोरड
२६.	प्रसनि	ईन्द्र देव यादव	९८४४२८५६१६	CRV भट्टाचोक	६९.	प्रनानि	हस्त ब.थापा	९८४२१४२६५९	ईप्रका दोहमना
२७.	प्रनानि	टायम सिवाकोटी	९८६२८०३९७७	CRV बासबारि	७०.	प्रनानि	अम्बर राज प्रधान	९८६२९२२८१२	ईप्रका सखरदिना
२८.	प्रसनि	विदुर सिंह राई	९८५२०९०३००	CRV बासबारि	७१.	प्रनानि	प्रेम राउत	९८४२८६६५२२	सिप्रचौ पोखरीया मोरड
२९.	प्रनाउ	बेद प्रसाद गौतम	९८५२०६०८११	व.प्र.का.(क) वि.न.	७२.	प्रनानि	ज्ञानेन्द्र व. कार्की	९८५२०९०७२४	सिप्रचौ मायागञ्ज
३०.	प्रनि	विकाश राई	९८५२०९१११८ ९८५२०६०१३३	व.प्र.का.(क)वि.न.	७३.	प्रसनि	कुमार थापा	९८४४६९४८८६	प्रचौ बरडंगा मोरड
३१.	प्रसनि	गणेश कार्की	९८५१२८४०५७	प्र.चौ.बखरी	७४.	प्रसनि	कुमार खड्का	९८५२६९०१०६	प्रचौ सिक्टी मोरड
३२.	प्रनि	राकेश कुमार पौदार	९८४२०२६२७९	जिट्राप्रका मोरड	७५.	प्रनानि	छविरमण बजगाई	९८४२६९६२८५	प्रचौ अमाहिबरीयाती
३३.	प्रनि	दिपक थापा	९८५२०२०४१०	इ.प्र.का.रानी	७६.	प्रसनि	ईन्चनाथ प्रधान	९८४२०९४३३१	प्रचौ गडेरीया मोरड
३४.	प्रनानि	धिरेंद्र चौधरी	९८५२०९११०९ ९८५१०९६९९१	इप्रका बुधनगर	७७.	प्रसनि	मिन कुमार माझी	९८४२०८७९१८	प्रचौ झपडतल मोरड
३५.	प्रनानि		९८०७३२४४०८	सि.प्र.चौकी रानी	७८.	प्रसनि	नारायण कु. बस्नेत	९८५२०५४७६५	प्रचौ अमरदह
३६.	प्रसनि	तारा बस्नेत		अ.प्र.चौकी मटेरुवा	७९.	प्रनानि	देवीप्रसाद अधिकारी	९८५२०९००४७	प्रचौ कर्सिया
३७.	प्रनि	ऋषि राज ढकाल	९८४२५२७३७०	इप्रका बेलबारी	८०.	प्रसनि	गणेश कुमार श्रेष्ठ	९८१५७६५१९६	प्रचौ बबियाबिर्ता
३८.	प्रनानि	खड्ग बहादुर राई	९८५२०९११०७ ९८५१२८१४४३	इप्रका केराबारी	८१.	प्रसनि	भुटकुन यादव	९८६२६२५५७७	प्रचौ आंपगाछि (ख)
३९.	प्रनानि	टंक कोईराला	९८४२३७९१२९	इप्रका हरैचा	८२.	प्रसनि	दल बहादुर कार्की	९८५२०९०७१३	प्रचौ डाईनिया
४०.	प्रनानि	धर्मेन्द्र झा	९८४२०३४४२९	इप्रका विराटचौक	८३.	प्रसनि	कैलाश कार्की	९८१२१२३५७७	प्रचौ आंपगाछि (क)
४१.	प्रनानि	बलदेव सुबेदी	९८४४०३०६०६	प्रचौ गल्लीया	८४.	प्रसनि	नारायण कार्की	९८०४३९९२५५	अं.प्र.पोष्ट रंगेली
४२.	प्रसनि	भल बहादुर कट्वाल	९८५२०९०३७४	प्रचौ डागीहाट	८५.	प्रसनि	बालकृष्ण तामाङ	९८०४३४१८४५	अ.प्र.चौ.बेतौना
४३.	प्रसनि	लक्ष्मि दुलाल	९८४२४३९५६४	प्रचौ वाहुनी	८६.	प्रसनि	मान बहादुर बस्नेत	९८४२८६९२५२	बालसुधार गृह

अनुसूची: ६ मोरङ जिल्लामा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका सरकारी र गैरसरकारी संस्थाहरूको विवरण:

सि नं	संस्थाकोको नाम	संस्थाका प्रमुखको नाम	कार्यालयको टेलिफोन नं.	मोबाईल नं.
१.	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेसनल नेपाल	श्री बिनय अमात्य	०२१-४१६३२८	९८५११४८३००
२.	विश्व खाद्य कार्यक्रम	श्री लक्ष्मी चौधरी		९८५२८३०८७२
३.	एक्सन एड नेपाल	श्री शिव नारायण चौधरी		९८४२०९२३७२
४.	सेभ द चिल्ड्रेन	श्री कुमार ढकाल	०२१-५२१२३०	९८५२६८३८०५
५.	युनिसेफ, विराटनगर	श्री सुन्दर लामा		९८५२०२८२२२
६.	लुथरन वर्ल्ड फेडरेसन नेपाल	श्री वेक्त हेमरम		९८१५३६६६४४
७.	नेपाल ग्रामिण पुर्ननिर्माण संस्था)RRN(	श्री राम ढुङ्गाना		९८५११०८४५७
८.	माईती नेपाल	श्री मिना श्रेष्ठ	५२५७९४	९८४२०२७१०५
९.	महिला पुर्नस्थापना केन्द्र	श्री लाल ब विक	५२४०४५	
१०.	जीवन विकास समाज	श्री दामोदर रेग्मी		९८०२७९६०५४
११.	अनैपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)	श्री सोमराज थापा	५२४०२५	
१२.	सेतो गुँराश बाल विकास	श्री सरु के.सी.		९८५२०२३३०५
१३.	सिविन नेपाल	श्री बासू अधिकारी	०२१५३५७००	०२१५२८६२०
१४.	डिप्रोक्स नेपाल		०२१ ५३७७७१	
१५.	ए.सि.वि. नेपाल	श्री विष्णु शर्मा	०२१ ५३७१७४	
१६.	नेपाल ग्रामिण विकास समाज केन्द्र	श्री मणि कुमार अर्याल		९८५२०२७९३२
१७.	टीएसएनजीपी	श्री प्रणय शर्मा		९८५२०२३०१४
१८.	उद्योग संगठन, मोरङ	श्री मुकेश भट्टराई		९८५२०२०२३९
१९.	मोरङ व्यापार संघ	श्री प्रकाश मुण्डडा	०२१-५२७१७३	
२०.	बिराट व्यापार संघ	श्री शिव रिजाल		९८५२०२१२२२
२१.	नेपाल उद्योग वाणिज्य संघ, प्रदेश नं १	श्री राजेन्द्र राउत		९८५२०२१००८
२२.	उद्योग संगठन मोरङ	राकेश सुराना	उपाध्यक्ष	९८५२०२००५१
२३.	लायन्स क्लब बिराटनगर (ग्लोबल)	अजय कुमार यादव	प्रथम उपाध्यक्ष	९८४२०२६१०६
२४.	रोटरी क्लब अफ बिराटनगर मिड टाउन	गंगा प्रसाद यादव	अध्यक्ष	९८५२०२४५४२
२५.	UN Habitat	विनोद शर्मा	संयोजक	९८५७०६३२०५
२६.	पानी वातावरण र जीवन संस्था (वेल)	यज्ञ श्रेष्ठ	अध्यक्ष	

अनुसूची: ७ मोरङ जिल्लाका स्थानीय तहमा कार्यरत प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतहरूको नाम सम्पर्क विवरण:

सि नं	स्थानीय तह	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सम्पर्क नम्बर	ईमेल ठेगाना
१	बिराटनगर म.न.पा	श्री इन्द्रमणी पोखरेल	९८५२०६११११	ito.yadav@gmail.com
२	उर्लावारी न.पा.	श्री मुरारी प्रसाद घिमिरे	९८५२०४४१११	urlabarinagarpalika@gmail.com
३	बेलवारी न.पा.	श्री प्रदिप साह	९८५२०६४१११	belbarimunmorang@gmail.com
४	रंगेली न.पा.	श्री टोम प्रसाद सुवेदी	९८५२०६८१११	rangelimun@gmail.com
५	पथरी शनिश्चरे न.पा	श्री अम्बिका प्रसाद धमला	९८५२०६२१११	patharishanishcharemun@gmail.com
६	सुन्दर हरैचा न.पा.	श्री दामोदर चापागाई	९८५२०६६१११	sundarharaichamun@gmail.com
७	लेटाङ्ग न.पा.	श्री अच्युत प्रसाद दाहाल	०९५२०६९१११	letangmunicipality@gmail.com
८	रतुवामाई न पा	श्री राजेन्द्र भट्टराई	९८५२०३७०३९	ratuwamaimunicipalityinfo@gmail.com
९	सुनवर्षी नगरपालिका	श्री पुरुषोत्तम घिमिरे	९८५२०७८१७८	sunbarsimun@gmail.com
१०	जहदा गा पा	श्री सुवर्ण घिमिरे	९८२७०५२०११	jahadagaupalika@gmail.com
११	बुढिगंगा गा. पा.	श्री डम्बरु बल्लभ बराल	९८४२०३८७७७	buddhigangamun@gmail.com
१२	धनपालथान गा.पा.	श्री मनोज कुमार साह	९८५२०७७००१	dhanapalthanmun@gmail.com
१३	कटहरी गा.पा.	श्री गणेश बहादुर कार्की	९८५२०३१९६१	kataharigaupalika@gmail.com
१४	केरावारी गा.पा.	श्री पुण्य प्रसाद पौडेल	९८५२०८०२१३	kerabariruralmun@gmail.com
१५	मिकलाजुङ्ग गा.पा.	श्री लोचन प्रसाद दाहाल	९८५२०४२२०१	miklajungmun@gmail.com
१६	कानेपोखरी गा.पा.	श्री पुरुषोत्तम घिमिरे	९८५२०३८४०६	kanepokharimun@gmail.com
१७	ग्रामथान गा.पा.	श्री होम प्रसाद पौडेल	९८५२०७४७४४	hompoudelaa@gmail.com

अनुसूची: ८ प्रदेश मन्त्रालय र जिल्ला स्थित बिभिन्न कार्यालयहरूका विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरूको विवरण:

कार्यालय	सम्पर्क व्यक्ति	पद	मोबाइल	ईमेल
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	कमल बहादुर थापा	उप सचिव	९८४१२९२४७२	kamalbdrthapa100@gmail.com
मुख्य मन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय	निरोज ढकाल	शाखा अधिकृत	९८४१२२५१८५	neerojdghkal@gmail.com
प्रदेश सभा सचिवालय	हरिबहादुर खत्री	उप सचिव	९८४२४९४०४३	brdahal@gmail.com
सामाजिक विकास मन्त्रालय				
उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय	अनिरुद्र कुमार साह	उपसचिव प्राविधिक	९८४२०८६१६०	aniudshah@yahoo.com
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	अनमोलमणि भट्टराई	शाखा अधिकृत	९८४२४००१५६	
भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	बद्री प्रसाद दाहाल		९८४१६६८०२७	
१ नं प्रदेश प्रहरी कार्यालय	सुदर्शनप्रसाद कोइराला	प्रहरी उपरीक्षक	९८४१५०७२१५	

सशस्त्र प्रहरीबल नेपाल बाहिनी मुख्यालय नं १ बाहिनी सुनसरी	सूर्य प्रसाद धमला		९८४२५०००३२	
सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल गण हे.क्वा.नं.३ मोरङ	नविन सिंह राई	सप्रनाउ	९८४८७३४९८३	
	विदुर भट्टराई	सप्रनि	९८५१२५८१७२	
जिल्ला प्रशासन कार्यालय	दुर्गा प्रसाद न्यौपाने	प्रशासकीय अधिकृत	९८५२६८१००८	
	परमेश्वर भट्टराई	ना सु	९८६२२१३०४२	psbhattarai2015@gmail.com
राष्ट्रिय अनुसन्धान क्षेत्रीय कार्यालय	किरण भट्टराइ	अनुसन्धान अधिकृत	९८१५३४५५४१	
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पू क्षेत्र का	हरि निरौला	संयोजक	९८४२०३२६५९	
नेपाल उद्योग बाणिज्य संघ १ नं प्रदेश	श्याम भण्डारी	कार्यकारी निर्देशक	९८५२०२०९१९	
मोरङ व्यापार संघ	अनिल कुमार साह	सचिव		
उद्योग संगठन मोरङ	राकेश सुराना	उपाध्यक्ष	९८५२०२००५१	
एक्सनएड नेपाल	यस प्रसाद सुब्बा	कार्यक्रम अधिकृत	९८४२०४१९०८	
जिल्ला प्रहरी कार्यालय	मान बहादुर राई	प्र ना उ	९८५१२८११४०	
नेपाली सेना सूर्यदल गण थलाहा	उमेश खड्का	सेनानी	९८४१३८२४६६	
कोशी अस्पताल	विष्णुबहादुर बुढाथोकी	शाखा अधिकृत	९८५११६९२२७	budhathokibdr@gmail.com
औषधी व्यवस्था विभागबिराटनगर ,	दिपेन्द्र खड्का	फार्मसी सुपरभाइजर	९८६२१३१००१	dipenrusty@gmail.com
जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	पुनम कुमारी कर्ण	वैद्य निरीक्षक	९८४२०७७३८०	
नेपाल टेलिकम	निरोल प्रसाद कोजु		९८५१०८६००१	
जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	प्रकाश भण्डारी	जि.अ.नि.	९८५२०७१०८४	electionmorang@yahoo.com
हुलाक निर्देशनालय	आशा शाही	शाखा अधिकृत	९८४२०७२५१४	birathulak123@gmail.com
नापी कार्यालय बेलबारी	नेत्र बहादुर कार्की	नापी अधिकृत	९८५२०५५३७०	
भूमिगत जलश्रोत तथा सिचाई वि डि	भीम बहादुर राणा	अ.हा.ग्रा.	९८४१०१२२०६	bhimranako@gmail.com
तथ्यांक कार्यालय	जनक बाबु काफ्ले		९८४२१०४६९५	bsomorang@gmail.com
खाद्य आयात निर्यात गुणस्तर प्रमाणिकरण कार्यालयरानी ,	राजेन्द्र घिमिरे	प्राविधिक सहायक	९८४८१०३४४३	fiqcbort@gmail.com
जलश्रोत तथा सिचाई विकास कार्यालय	रामदेव मण्डल	ईन्जिनियर	९८४९८०६९०३	ramdeomandaljnp@gmail.com
संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन परियोजना	अनोज उपाध्याय	वरिष्ठ डि.ई.	९८४२०३३२४३	
कृषि सामग्री कम्पनी लि.	नवरत्न गौतम	वरिष्ठ अधिकृत	९८४२०६४००७	navaratnagautam@gmail.com
व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	कृष्ण प्रसाद रेग्मी	कार्यालय प्रमुख	९८४२०४५६४५	tepcbrt@gmail.com
कोशीतथा वक्राहा नदी व्यवस्थापन आ.	कपिल साह	ईन्जिनियर	९८६००००६०७	koshibakraharm@gmail.com
राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड बिराटनगर	ऋषिकेश कुमार झा	शा.अ.	९८१३०७६७६६	hsebbiratnagar@gmail.com
वर्ल्डभिजन इन्टरनेशनल	मविन घले	बाह्य सम्पर्क अ	९८६२४०६६२०	
नेपाल विद्युत प्राधिकरण क्षेत्रीय कार्यालय	विरेन्द्र कुमार झा	स प्रवन्धक	९८५२०२४९४०	
हुलाक निर्देशनालय बिराटनगर	राजकुमार सुवेदी	शाखा अधिकृत	९८४२०२९२८४	
यु एम एन सुनरी	सत्य नारायण विद्वांस	वरिष्ठ कार्यक्रम अ	९८४२१६१७७०	
ह्याविट्याट फर ह्युमिनिटी नेपाल	राजिव बर्मा		९८०२७३६०३४	
LGCDP	प्रणय शर्मा		९८५२०२३०१४	

UNDP बिराटनगर	धन बहादुर चन्द		९८५१२४९१०५	
विश्व खाद्य कार्यक्रम	लक्ष्मी प्रसाद चौधरी		९८५२८३०८७२	
पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय हावापानी कार्यालय	राजिव कुमार झा		९८५२०५६२७२	
प्रदेश पत्रकार महासंघ	बिक्रम लुइटेल्	अध्यक्ष	९८५२०२१९२४	
गैसस महासंघ प्रदेश नं १	लखनलाल साह	सचिव	९८५२०४८६०८	
इको नेपाल	सूर्यकुमार दाहाल	प्रदेश सचिव	९८५२०२७७३५	
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	तिर्था कुमाल		९८४४६५३७७७	
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी प्रदेश नं १	नरेन्द्र प्रसाद पोखेल	अध्यक्ष	९८४२०७१३२१	

अनुसूची: ९ मोरङ जिल्लामा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर

सिनं	नाम	पत्रिका	मोवाइल नं
१.	माधव घिमिरे	कान्तिपुर दैनिक	९७४२०३३३००
२.	यज्ञ शर्मा	नेपाल समाचारपत्र	९८४२०२३००३
३.	शम्भू पोखरेल	कान्तिपुर टेलिभिजन	९८४२०२६२५७
४.	अनन्त न्यौपाने	नेपाल समाचारपत्र	९८४२०२३६५६
५.	वेदराज पौडेल	कान्तिपुर दैनिक	९८४२०२२९००
६.	बिक्रम निरौला	बि.बि.सी.	९८५२०२६३२४
७.	कुमार लुइटेल्	अन्नपूर्ण पोष्ट	९८५२६७६५७७
८.	शेखर रेग्मी	रातोपाटी	९८४२०२०५४६
९.	शिव कार्की	दर्शन दैनिक	९८४२०२११४६
१०.	इन्दिरा भट्टराई	गोरखापत्र	९८४२०७१७३०
११.	कुमोद अधिकारी	रेडियो नेपाल	९८४२०२७८७८
१२.	शर्मानन्द चौधरी	राष्ट्रिय समाचार समिति	९८४२०३२४४०
१३.	मोहन मानन्धर	नेपाल टेलिभिजन	९८४२०२३४७१
१४.	अविजाल विष्ट	सगरमाथा टि.भी.	९८४२०३२००२
१५.	प्रतिक श्रेष्ठ	नेशनल टेलिभिजन	९८४२०७७८४५
१६.	ध्रुव भट्टराई	अनलाईन खबर	९८६२००४४४३
१७.	बन्धु पोखरेल(इमेज च्यानल)	उद्धोष दैनिक	९८५२०२६३९४
१८.	विनोद घिमिरे	मकालु टेलिभिजन	९८५२०४८८१६
१९.	नवराज कट्टेल	जनविद्रोह	९८४२१०३०९७
२०.	ध्रुव रिजाल	एभेन्युज टेलिभिजन	९८४२०३२१५५
२१.	गणेश लम्साल	नयाँ पत्रिका	९८४२१८७२९३
२२.	उद्धव घिमिरे	हिमालय टाइम्स	९८४२०३४११४
२३.	मोहन भट्टराई	नयाँ पत्रिका	९८४२०४७१४२
२४.	महाप्रसाद खतिवडा	कान्तिपुर टेलिभिजन	९८५२०२४९४३
२५.	विनोद ढकाल	राजधानी दैनिक	९८४२०७९९७३

२६.	मिन कुमार नवोदित (प्रेस युनियन अध्यक्ष)	कारोबार दैनिक	९८४२०२८०४९
२७.	रामचन्द्र अधिकारी (प्रेस चौतारी अध्यक्ष)	स्वतन्त्र	९८४२०३३६१५
२८.	धर्म ढकाल	मकालुटि.भि.	९८५२०२६२५६
२९.	गोपाल पोखरेल	हिमशिखर टेलिभिजन	९८०१४०१६१४
३०.	राजेन्द्र पोखरेल	कोशी एफ.एम .	९८४२०९४४७०
३१.	उमा पोखरेल	बि.एफ.एम.	९८४२०४९५५२
३२.	खिलानाथ ढकाल	सेतोपाटी	९८४२३३१७३४
३३.	सुमन सुस्केरा (तिम्सिना)	स्काई एफ.एम., १०६.६	९८५२०३२२२९
३४.	मृत्युञ्जय झा	विराट टाइम्स अनलाइन	९८५२०२६९१७
३५.	किरण न्यौपाने	रंगेली टुडे उद्घोष	९८४२०९१७०२
३६.	दिलिप अग्रवाल	मकालु टी भी	९८५२०३०३५३
३७.	रविन्द्र बराल	एभिन्ज	९८१७३८३२०४
३८.	किरण न्यौपाने	अन्नपूर्ण पोष्ट	९८४२०९१७०२
३९.	नविन कर्ण	मकालु टेलिभिजन	९८५२०३५३११

अनुसूची: १० मोरङ जिल्लामा कार्यरत स्थानीय स्तरका संघसंस्थाहरुको विवरण:

सि नं	संघसंस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं
१.	नारी विकास संघ	विराटनगर	सीता शर्मा	९८५२०२६४३६
२.	बहु उद्देश्यीय विकास समाज	विराटनगर	बिनोद कुमार चौधरी	९८४२२४४५६१
३.	मानव अधिकार तथा वातावरण मञ्च (फरेन)	विराटनगर १५	यज्ञ शर्मा	ढडछुदण्डघणघ
४.	सामुदायिक विकास मञ्च	लेटाङ-२	साबित्रा लिम्बु	९८४२२८३८४१
५.	बाल समाज नेपाल	विराटनगर १५	सीता पौड्याल	९८४२०२९२९१
६.	नेपाल मुस्लिम युवा समिति	विराटनगर ६	हिमाम हैमाद	९८४२०४८०९२
७.	सामुदायिक विकास प्रयास नेपाल	विराटनगर ७	देवी प्रसाद भण्डारी	९८४२०८६४१७
८.	नेपाल ग्रामिण महिला विकास केन्द्र	टंकीसिनवारी -१	तुलसी विष्ट	९८४२१३२३६५
९.	असहाय पुनर्स्थापना केन्द्र विराटनगर	विराटनगर ४	राम सापकोटा	९८४२०४३३४२
१०.	श्री नेपाल आदिवासी जनजाती झागड उराव उत्थान जनसेवा संस्था	बुढिगंगा-६	सुचिया उराव	९८४२१०३९००
११.	शैक्षिक सहयोग संस्था	विराटनगर १६	राजेन्द्र प्रसाद ढकाल	९८४२०२७९६६
१२.	ग्रामिण महिला विकास केन्द्र	लेटाङ-२	दुर्गा भण्डारी	९८४२२९६२४०
१३.	आत्मनिर्भरता अभियान (श्री) नेपाल	विराटनगर	खगेन्द्र श्रेष्ठ	९८४२०२८८५०
१४.	पहाडी ग्रामिण संस्था		डिल्ली अधिकारी	९७४२०१५६६१
१५.	सामर्थ्य समाज नेपाल	विराटनगर १५	विमल बस्नेत	९८४२०२४९७२
१६.	सामुदायमा आधारित पुर्नस्थापना सि.वि.आर)	विराटनगर १०		२१५३१५९
१७.	मानव अधिकारका लागि स्रोत विकास मञ्च	विराटनगर २१	उमेश विश्वकर्मा	९८४२०२७०९०
१८.	सगरमाथा सामुदायिक विकास केन्द्र	विराटनगर १५	केशर कुमार बस्नेत	९८४२०३३५९२

१९.	राष्ट्रिय सामुदायिक विकास केन्द्र	विराटनगर ५	नारायण कार्की	९८४२०३२६९१
२०.	विकास र स्वास्थ्यका लागि सामाजिक कार्य	विराटनगर १५	सिताराम थापा	९८४२०४८२००
२१.	ग्रामिण सामुदायिक विकास केन्द्र	विराटनगर १५	शंकर थापा	९८४२०५०१५८
२२.	स्रोत विकास केन्द्र नेपाल	विराटनगर १५	सुरेश कुमार बर्मा	९८४२०५२६४०
२३.	अनुसन्धान विकास केन्द्र विराटनगर	विराटनगर ५	डा. सोम खतिवडा	९८४२०३१९१९
२४.	ग्रामिण महिला संरक्षण केन्द्र	विराटनगर १५	विनिता सिंखडा	५२३५४६
२५.	राष्ट्रिय समाज नेपाल	विराटनगर १०	डिल्ली कुमार सिटौला	५३०२३९
२६.	सृजनसिल सामुदायिक विकासका लागि सहयोग समूह	विराटनगर	डा. सोम खतिवडा	५३०५८८
२७.	दिगो विकासका लागि अनुसन्धान केन्द्र	विराटनगर १५	अभिजाल विष्ट	५२३४२४
२८.	दिगो विकास समाज	विराटनगर १५	दिलिप काफ्ले	५२५१०५
२९.	नेपाल जैविक समाज	विराटनगर १८	डा. भरतराज सुब्बा	९८४२०३२९०५
३०.	मछिन्द्र सामुदायिक विकास केन्द्र	केरावारी	मनोज कुमार खड्का	९७५२०००१०३
३१.	सामाजिक सुविधा तथा ग्रामिण वातावरण	विराटनगर ४	अनुप देव	९८४२०२५५१८
३२.	मधुमल्ला सेवा समाज	मिकलाजुड ९	तेज बश्रेष्ठ .	९८१५३१३१३१
३३.	मनमाया श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठान	मिकलाजुड ९	तिलक बश्रेष्ठ .	९८२९३२३१३१
३४.	नरमाया स्मृति प्रतिष्ठान	मिकलाजुड ६	देबु बराल	९८१६९९९९३३
३५.	रत्न कुमार वान्तवा स्मृति प्रतिष्ठान	मिकलाजुड ७	सन्तोष राइ	९८१९०३३५४४
३६.	लोकनाथ लुइटेल स्मृति प्रतिष्ठान	मिकलाजुड ३	टिका लुइटेल	९८५२०३५४३०
३७.	लुथरन सामुदायिक कल्याण समाज	रंगेली	जोयल सोरेन	९८१५३६६६४४
३८.	ग्रामिण महिला विकास केन्द्र	लेटाङ	दुर्गा भण्डारी	०२१५६००४३
३९.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका उपशाखाहरु	सबै पालिकाहरुमा		
४०.	लायन्स क्लबका शाखाहरु	अधिकाँस पालिकामा		
४१.	जेसिसका शाखाहरु	अधिकाँस पालिकामा		

अनुसूची ११ : मोरङ जिल्ला स्थित स. प्र. बल नेपालका युनिटहरुको सम्पर्क नम्बर विवरणहरु:

सि.नं.	कार्यालयको नाम		कार्यालयको फोन नं	कार्यालयको मोबाईलनं.
१.	स.प्र.बल नेपाल नं. ३ गण हे.क्वा. कंकालिनी मोरङ	टंकिसिनवारी	०२१-४२०७०२	९८५१२७२१३६, ९८२०९००१२०
२.	स.प्र.बल, नेपाल नं. ९ गुल्म (राजश्व तथा भन्सार सुरक्षा गुल्म)	जोगवनी		९८५१२७२२५७
३.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. सोराभाग	सोराभाग		९८५१२७२४९९
४.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. बरडंगा	बरडंगा		९८५१२७२३०१
५.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. रंगेली	रंगेली		९८५१२७२४५२
६.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. नोचा	नोचा		९८४१६७६८३९
७.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. बखरी	बखरी		९८५१२७२३६१
८.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. जहदा भुटाहा	बुधनगर		९८५१२५८५१९

९.	स.प्र.बल, नेपाल बि.ओ.पि. डोरिया	बालुवारी		९८४१५६०१९५
१०.	स.प्र.बल, नेपाल हाईवे सुरक्षा पोष्ट सलकपुर	सलकपुर		९८४९६३७०४६
११.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश लक्ष्मीमार्ग	लक्ष्मीमार्ग	०२१-४१११००	९८५१२५९७१८
१२.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश बाहुनी	बाहुनी		९८५१२५९२१६
१३.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश सौंठा	सौंठा		९८५२०५४००४
१४.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश उर्लावारी	उर्लावारी	०२१-५४१७००	९८५१२५९१८९
१५.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश शनिश्चरे	शनिश्चरे	०२१-५५५७९९	९८४९१८४९४९
१६.	स.प्र.बल, नेपाल भुटानी शरणार्थी सुरक्षा वेश पथरी	पथरी		९८४२१४९४२०
१७.	स.प्र.बल, नेपाल सुरक्षा वेश डंग्राहा	डंग्राहा		९८५१२५९१२२

अनुसूची १२ : स्थानीय तहहरूमा कार्यरत स्वास्थ्य शाखा प्रमुख र महिला विकास शाखा प्रमुखहरूको सम्पर्क नम्बर

स्थानीय तहको नाम	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सम्पर्क नम्बर	महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
बिराटनगर महानगरपालिका	रमेश कार्की	९८४२०२३६७९	डिल्ली प्रसाद धिमाल	९८५२०४३०११	
रतुवामाई नगरपालिका	सन्तोष कुमार साह	९८५११६०५२८	रीता घले	९८४१०२०३८३	
बेलवारी नगरपालिका	विनोद मिश्र	९८४४०५२८८३	लक्ष्मी कुमारी थापा	९८४२०३५३४०	
उर्लावारी नगरपालिका	तोयानाथ घिमिरे	९८४२१३६५८४	चन्द्रकला सुब्बा	९८४२०९९८७४	
केरावारी गाउँपालिका	टोम प्रसाद चौलागाईं	९८५२०६३१९७	संगिता भण्डारी	९८४२१५७१२०	
लेटाङ्ग नगरपालिका	महेन्द्र प्रसाद चौधरी	९८६२३२५७७२	देवीमायाँ बस्नेत	९८६२९३००१२	
कानेपोखरी गाउँपालिका	रोहिन्द्र राजभण्डारी	९८४२०२६२४३	भिमा गौतम	९८४२२४७५२८	
रंगेली नगरपालिका	भूपेन्द्र प्रसाद मण्डल	९८१५३७१११८	राधिका गौतम	९८४२१२५६३०	
पथरी शनिश्चरे न.पा.	मुरारी आचार्य	९८५२०२९६३६	गिता कट्टेल	९८४२०२९६३६	
सुन्दरहरैँचा न.पा.	मचिन्द्र बस्नेत	९८५२६८१०१६	सुशिला अधिकारी	९८४२१४०९४१	
सुनवर्षी न.पा.	किशोर मण्डल	९८४२०७७३९३	अरुणा कार्की	९८४२१२६८२१	
जहदा गा.पा.	राजकुमार दास	९८४२२३८२१०	प्रतिमा यादव		
बुढीगंगा गा.पा.	बासुदेव रेग्मी	९८४२०४२७६७	लिलाराम बास्तोला	९८४३९९७७८१	
धनपालथान गा.पा.	ऋषिराज सेठ	९८४२८३३०७९	सञ्जु महतो	९८१४३४१७५२	
कटहरी गा.पा.	उदयकान्त सेठ	९८५२८३२२७९	देवीमायाँ गौतम	९८४२०८०९२०	
मिक्लाजुङ गा.पा.	चिन्तामणि पोखरेल	९८५२०३३०२७	कल्पना घिसिङ	९८४२२७९६०९	
ग्रामथान गा.पा.	राजकुमार खाँ	९८५२०३०५२५	लक्ष्मी धिताल	९८४२१९७६४०	

अनुसूची १३ : स्थानीय तहका कार्यालयमा रहेका विपद सम्पर्क ब्यक्तिहरुको नामावली:

सिनं	कार्यालय	नाम	पद	सम्पर्क नं.	ईमेल-
१.	बिराटनगर महानगरपालिका	राजेन्द्र प्रधान	वित्तीय शाखा प्रमुख	९८४२०३००११	rpradhan1967@gmail.com
२.	रतुवामाई नगरपालिका	कृष्ण प्रसाद ढकाल	ना.सु.	९८४२०६७४४६	kdhakal73@gmail.com
३.	बेलबारी नगरपालिका	झमक भट्टराई	शाखा अधिकृत	९७४२०४४१२६	belbarimunmorang@gmail.com
४.	उर्लावारी नगरपालिका	भरत अधिकारी	ना.सु.	९८५२०४२००२	bharatadhikari76@gmail.com
५.	लेटाङ्ग नगरपालिका	भूपेन्द्र खनाल		९८५२०५२५०५	dktbhupen@gmail.com
६.	रंगेली नगरपालिका	कल्पनाथ ठाकुर		९८०२७७७६०१	rangelimun@gmail.com
७.	पथरी शनिश्चरे नपा	ई कृष्ण प्रसाद कोइराला		९८५२८३५९८९	krishnapdkoirala@gmail.com
८.	सुन्दरहरैँचा नगरपालिका	सिजन श्रेष्ठ	ना सु	९८४२२७५५९६	theseasonstha@gmail.com
९.	सुनवर्षी नगरपालिका	किशोर मण्डल		९८४२०७७३९३	sunbarsimun@gmail.com
१०.	केरावारी गाउँपालिका	युवराज निरौला		९८४१९१५४७०	yubnews@gmail.com
११.	कानेपोखरी गाउँपालिका	गोविन्द प्रसाद फूँयल		९८५२०२२०३३	kanepokharimun@gmail.com
१२.	जहदा गाउँपालिका	राजेन्द्रप्रसाद पराजुली	ना.सु.	९८१०५३३११३	jahadagaupalika@gmail.com
१३.	बुढीगंगा गाउँपालिका	लीलाराम बास्तोला	ना.सु.	९८४३९९७७८१	lilabastola08@gmail.com
१४.	धनपालथान गाउँपालिका	ज्ञानेन्द्र कुमार सिंह		९८५२०२८७६१	morang.deeu@gmail.com
१५.	कटहरी गाउँपालिका	जानकी प्रसाद अधिकारी	सूचना अधिकृत	९८४२०८८७३७	kataharigaupalika@gmail.com
१६.	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	चिन्तामणि पोखरेल	अधिकृत छैँठौं	९८५२०३३०२७	manipokhrel134@gmail.com
१७.	ग्रामथान गाउँपालिका	श्रवण कुमार हजारी थारु		९८४२०४६७४०	skhajari@gmail.com

अनुसूची: १४ मोरङ जिल्लामा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण

क्र सं	संस्थाको नाम	चालकको नाम	ठेगाना	मोवाइल नम्बर
१.	मनमाया श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठान	तेज बहादुर श्रेष्ठ	मधुमल्ला	९८०४०९०१९४
२.	मनमाया श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठान	निरज अधिकारी	मधुमल्ला	९८४२१५३३३३
३.	प्रतापसिंह लामा स्मृति प्रतिष्ठान	अर्जुन श्रेष्ठ	मधुमल्ला	९८१५३१३१३१
४.	मधुमल्ला सेवा समाज	सन्देश श्रेष्ठ	मधुमल्ला	९८४२१३६७१२
५.	हरिप्रसाद भट्टराई स्मृति सेवा समिति	कृष्ण दर्जी	मधुमल्ला	९८०७०६३६८२
६.	नरमाया तमाङ्ग स्मृति प्रतिष्ठान	शरण कुमार तामाङ्ग	टाँडी	९८४२१८८४१४
७.	सुर्य वचत तथा ऋण सहकारी	रमेश श्रेष्ठ	उर्लावारी	९८४२२९०९९०
८.	प्रेम पदमा रिजाल ट्रष्ट	अर्जुन श्रेष्ठ	उर्लावारी	९८१४३२५५३१
९.	खडक लक्ष्मी थापा स्मृति प्रतिष्ठान	देबु बराल	उर्लावारी	९८०६०५११८४
१०.	दादुमत उत्थान समिति	मनोज पौदार	उर्लावारी	९८४२०४६३१९

११.	सगरमाथा वचत तथा ऋण सहकारी	सुमन कार्की	उर्लावारी	९८४२०४८२२५
१२.	नमूना बाल गृह अनाथ आश्रम	सन्तोष थापा	उर्लावारी	९८४२१०१६०७
१३.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र मंगलबारे	टेकेन्द्र गजमेर	उर्लावारी	९८०६५९१०७३
१४.	उर्लावारी उद्योग वाणिज्य संघ	नविन थापा	उर्लावारी	९८४२११७१५५
१५.	करबिर श्रेष्ठ सेवा समिति	गोबिन्द थापा	उर्लावारी	९८१२३४०००४
१६.	आङ्गदिम सेवा कम्पनी प्रा.लि.		उर्लावारी	९८६२०२८७२२
१७.	पञ्चावती हस्पिटल प्रा.लि.	प्रदिप कटुवाल	उर्लावारी	९८४२२६५७११
१८.	टेक बहादुर मोक्तान स्मृति प्रतिष्ठान	विर बहादुर तामाङ्ग	राजघाट	९८४२१३७७९३
१९.	नैन सिंह खड्का स्मृति प्रतिष्ठान	नरेश खड्का	राजघाट	९८४२३१६४७७
२०.	नर बहादुर (जेठा) खड्का स्मृति प्रतिष्ठान	यम बहादुर भट्टराई	सिजुवा	९८०२७२१२७७
२१.	पोखेल बन्धु सेवा समाज	यज्ञ पोखरेल	सिजुवा	९८५२०३०१२०
२२.	मनोकामना वचत तथा ऋण सहकारी संस्था	राम दुङ्गाना	पथरी	९८५२५५४९५
२३.	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	पदमलाल न्यौपाने	पथरी	९८१९३४२८८८
२४.	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	रमेश खतिवडा	पथरी	९८६२३५५७०१
२५.	पदम चन्द्र हस्पिटल प्रा. लि.	मेन्जर धिमाल	पथरी	९८४२३३०१००
२६.	मोरङ अस्पताल	सन्तोष राई	पथरी	९८०५३०६७७९
२७.	आरती बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था	श्याम कुमार चौधरी	पथरी	९८१५३९४२२२
२८.	कुटो कोदालो सहकारी संस्था	नेत्र बहादुर कार्की	पथरी	९८११०२८०७०
२९.	मोरङ्ग डायनेष्टिक हस्पिटल प्रा.लि.	बद्रीनाथ कोइराला	पथरी	९८०७०७०५३५
३०.	सभतलुङ कृषि सहकारी	अरविन साह	पथरी	९८७०७०४२०
३१.	त्रिपुरेश्वर पञ्चायन मन्दिर	विशाल खत्री	पथरी	९८०१४०९८००
३२.	नौलो विहानी कृषि विकास सहकारी संस्था	कुमार पोखेल	अमरदह	९८१७३४४४११
३३.	काजिमान पराजुली स्मृति प्रतिष्ठान	राघव दहाल	हसन्दह	९८४२५२९४५
३४.	शनिश्चरे उप स्वास्थ्य चौकी			९८४२५३४६३५
३५.	पञ्चमुखी वचत तथा ऋण सहकारी		जाते	९८४२४४६०००
३६.	अ ने म संघ शनिश्चरे		शनिश्चरे	९८४२०८३०३२
३७.	समसेवन वचत तथा ऋण सहकारी	बेदनाथ अधिकारी	लेटागं	९८४२४१८६१६
३८.	मोरङ वचत तथा ऋण सहकारी	संजिव कुमार तामाङ	लेटागं	९८४२२८९९०४
३९.	शुभकामना हेल्थ केयर सेण्टर	डम्बर राई	लेटाङ	९८०५३९९७००
४०.	सामुदायिक वचत तथा ऋण सहकारी		केरावारी	९८४२२३५८९
४१.	मोरङ सुनसरी सेवा समाज		केरावारी	९८६२०१३३९९
४२.	दलित हकहित समन्वय समिति	टिका मगर	केरावारी	९८१९०२२८२७
४३.	करवीर स्मृति प्रतिष्ठान	रंजित गिरी	केरावारी	९८००९१६२२०
४४.	रमाइलो वचत तथा ऋण सहकारी	जयलाल राजवंशी	कानेपोखरी २	९८२२४९९९९
४५.	शिवराधा कृष्ण मन्दिर	सोमलाल सोरेन	कानेपोखरी २	९८५२५०००१५
४६.	मन्जु पोली क्लिनिक		डाँगिहाट	९८०४३१५९१५
४७.	घिमिरे कुल बंश		डाँगिहाट	९८४२३१६६८८
४८.	सामुदायिक हस्पिटल		डाँगिहाट	९८०११३३७८०

४९.	बेलबारी बहुउद्देश्यीय सहकारी		बेलबारी	९८४२१२०००८
५०.	लालीगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी		बेलबारी	९८४२०४५९६८
५१.	सुकुना सामुदायिक हस्पिटल		बिराटचोक	९८५२०५४८८६
५२.	प्रेरणा सहकारी		बिराटचोक	९८०४३३६६३३
५३.	पूर्वाञ्चल हेल्थ क्लिनिक		बिराटचोक	९८५२०४६५७०
५४.	भुल्के बचत तथा ऋण सहकारी		सलकपुर	९८१५३२८१९९
५५.	मिलीजुली परिवार		दुलारी	९८४२४१९५००
५६.	शिव शंकर मन्दिर		कसेनी	९८०४३१३५५७
५७.	शिव राधा कृष्ण मन्दिर		केरौन	९८०७९६६६४३
५८.	हरैचा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	भुपाल श्रेष्ठ	हरैचा	९८००९९६१९९
५९.	गोवरधनदास कमलावती		टंकीसिनुवारी	९८४२२२९२५६
६०.	जनकल्याण सामाजिक संस्था	मोहनराम चौधरी	बुढीगंगा ६	९८४२०८८५६७
६१.	शान्तिसेवा युवा दर्वेशा		दर्वेशा	९८४२३३६८२५
६२.	चन्द्रलाल माझीथारु स्मृती प्रतिष्ठान		हात्तिमुढा	९८०२७४३५००
६३.	राधा कृष्ण मन्दिर		हात्तिमुढा	९८०४३११२००
६४.	रंगेली रेडक्रस सोसाईटी		रंगेली	९८४२०७०५९९
६५.	रंगेली सहकारी		रंगेली	९८४२२२२३६९
६६.	जिवन विकास समाज		कर्सिया	९८१२३९०८००
६७.	टाइम्स हर्पिटल प्रा लि		रंगेली ७	
६८.	त्रिशक्ति समाज सुधार		कर्सिया	९८६२१३५०९९
६९.	मोरङ सहकारी		बिराटनगर	९८१५८७६३११
७०.	सुरक्षा प्रसुती अस्पताल		बिराटनगर	९८०७३१३२९६
७१.	पोखरिया बचत तथा ऋण सहकारी		बिराटनगर	९८०७०९८२७४
७२.	पूर्वाञ्चल मैथिली युवा		बिराटनगर	९८०४३९७०३५
७३.	सैनिक टोल		बिराटनगर	९८०७३३०८२५
७४.	समाज विकास केन्द्र		बिराटनगर	९८४२४२८६२२
७५.	ग्रामीण महिला जागरण केन्द्र		बिराटनगर	९८५२०३३६९९
७६.	निर्माण व्यवसायी संघ		बिराटनगर	९८४२१५२४५५
७७.	अखिल नेपाल ट्रेड युनियन महासंघ		बिराटनगर	९८४२५६०६३८
७८.	सृस्टी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था		बिराटनगर	९८०५३८२५१८
७९.	हाम्रो हस्पिटल		बिराटनगर	९८४२१८२४६५
८०.	लायन्स क्लब बेलबारी		बिराटनगर	९८४२३३४३७८
८१.	नोबेल हस्पिटल		बिराटनगर	९८१२३५४४८८
८२.	चेतनशील मित्र परिषद		बिराटनगर	९८४२०२६२३२
८३.	अत्री बचत तथा ऋण सहकारी		बिराटनगर	९८४२०९२५८७
८४.	लाइफ गार्ड अस्पताल	०२१-५३३३३३२		९७४२०४२३३३
८५.	ग्रामीण महिला जागरण	०२१-५३१०६५		९८४२०३३७६४
८६.	मोरङ जि स स	०२१-५३६३५३		९८४२०२६२३२

८७.	पशुपति उपचार क्लिनिक	०२१-५३५४८८		९८५२०२२५५७
८८.	नेपाल रेडक्रस रंगेली			०२१-५८००४८
८९.	नेपाल रेडक्रस, बिराटनगर	गियासखा (मिया)		९८१०५१०५०७२
९०.	नेपाल रेडक्रस, बिराटनगर	शंकरचौधरी		९८११०३७१२२
९१.	मोरङ सहकारी बिराटनगर	०२१-२३२३०		९८४२२८२७७७
९२.	निर्माण व्यवसायी संघ	०२१-५२३८३६		५३०५७२
९३.	पूर्वाञ्चल नर्सिङ होम			०२१(५२३१५५
९४.	बिराट नर्सिङ होम			०२१(५२७०७१
९५.	न्युरो हस्पिटल			०२१(५२२७५७
९६.	चेतनशिल मित्र परिषद			९८४२२६६२३१
९७.	लायन्स क्लब सेन्ट्रल			०२१(५३७००१
९८.	बुधनगर हेल्थ पोष्ट		बुधनगर	९८४२०८५८११
९९.	तिनखुदीया युवा क्लब		बाहुनी	९८१५३६३४४४
१००.	लोकनाथ कोइराला स्मृति प्रतिष्ठान		पथरी	९८०७०७०५३५
१०१.	रुपा कोइराला मेमोरीयल ट्रष्ट		बिराटनगर	९८५२०३३६९९
१०२.	बिराटनगर महानगरपालिका	देव मण्डल	रानी चौकी	९८४२०९८५५०
१०३.	जहदा गाउँपालिका	पप्पु कुमार		
१०४.	रेमिट बचत तथा ऋण सहकारी झोराहाट			
१०५.	मधुमल्ला सेवा समाज	तेज ब. श्रेष्ठ	मिक्लाजुङ ९	९८१५३१३१३१
१०६.	मनमाया श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठान	तिलक ब. श्रेष्ठ	मिक्लाजुङ ९	९८२९३२३१३१
१०७.	नरमाया स्मृति प्रतिष्ठान	देवु बराल	मिक्लाजुङ ६	९८१६९९९३३
१०८.	रत्न कुमार वान्तवा स्मृति प्रतिष्ठान	सन्तोष राइ	मिक्लाजुङ ७	९८१९०३३५४४
१०९.	लोकनाथ लुइटेल् स्मृति प्रतिष्ठान	टिका लुइटेल्	मिक्लाजुङ ३	९८५२०३५४३०
११०.	सुनवर्षी नगरपालिका	कृष्ण राय	डाइनियाँ	९८४०९८३१६१
१११.	त्रिशक्ति समाज सुधार समिति सोराभाग	सन्तोष परियार	धनपालथान	९८०२७४६७३९
स्रोत: स्वास्थ्य कार्यालय मोरङ				

मोरङ जिल्लामा स्थानीय तहगतरूपमा सञ्चालित एम्बुलेन्स देहायको संख्यामा रहेका छन् ।

क्रसं	स्थान	एम्बुलेन्स संख्या	वर्ग	ठेगाना	कैफियत
१.	बिराटनगर महानगरपालिका	३२	“ग”	रानी, बुधनगर, बिराटनगर	
२.	बिराटनगर महानगरपालिका	२	“क”	नोबेल हस्पिटल, बिराट हस्पिटल	
३.	ग्रामथान गाउँपालिका	१	“ग”	झोराहाट	
४.	बुढीगंगा गाउँपालिका	४	“ग”	हात्तिमुडा, टंकी	
५.	केराबारी गाउँपालिका	२	“ग”	केराबारी	
६.	कानेपोखरी गाउँपालिका	३	“ग”	रमाइलो, दलेली	
७.	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	८	“ग”	मधुमल्ला, टाँडी	

८.	धनपालथान गाउँपालिका	२	“ग”	कर्सिया	
९.	कटहरी गाउँपालिका	१	“ग”	कटहरी	
१०.	उर्लाबारी नगरपालिका	२०	“ग”	उर्लाबारी, मंगलबारे, राजघाट	
११.	पथरी, शनिश्चरे नगरपालिका	१५	“ग”	पथरी, शनिश्चरे, हसन्दह	
१२.	रतुवामाई नगरपालिका	३	“ग”	इटहरा, सिजुवा	
१३.	सुनवर्षी नगरपालिका	३	“ग”	अमरदह, केचना, डाँईनिया	
१४.	रंगेली नगरपालिका	२	“ग”	रंगेली, दर्बेसा	
१५.	बेलबारी नगरपालिका	११	“ग”	बेलबारी, लक्ष्मी मार्ग, बाहुनी	
१६.	सुन्दरहरैँचा नगरपालिका	८	“ग”	दुलारी, सलकपुर, विराटचौक, हरैँचा	
	जम्मा	११७			
स्रोत: स्वास्थ्य कार्यालय मोरङ					

अनुसूची: १५ मोरङ जिल्लामा रहेका बारुणयन्त्र सम्बन्धी विवरण

सिनं	स्थान	टेलिफोन नं.	कैफियत
१.	विराटनगर महानगरपालिका	०२१-४२००००	मोरङ जिल्ला
२.	ईटहरी उप महानगरपालिका	०२५ - ५८०१०१	सुनसरी जिल्ला
३.	धरान उप महानगरपालिका	०२५ - ५२०१९९	सुनसरी जिल्ला
४.	ईनरुवा नगरपालिका	०२५ ५६०१०१	सुनसरी जिल्ला
५.	दुहवी नगरपालिका	०२५- ५४११०१	सुनसरी जिल्ला
६.	बेलबारी नगरपालिका	९८५२०३१८३१ र ९८४२०७६९०१	मोरङ जिल्ला
७.	सुन्दर हरैँचा नगरपालिका	०२१-५४६६६६	मोरङ जिल्ला
८.	रंगेली नगरपालिका	९८१०४७४०२३	मोरङ जिल्ला
९.	दमक नगरपालिका	०२३ - ५८०१०१	झापा जिल्ला
१०.	भद्रपुर नगरपालिका	०२३ - ५२०१०१	झापा जिल्ला

अनुसूची १६ : नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला शाखा मोरङमा उपलब्ध विपद व्यवस्थापनका विभिन्न सीपहरूमा तालिम प्राप्त स्वयंसेवकहरूको नामावली:

SN	Volunteer Name	Address	Contact No	Trained on	SN	Volunteer Name	Address	Contact No.	Trained on
1	Kamal P. Koirala	Biratnagar-5	9862169850	DDRT	13	Vijay Dhimal	Urlabari	9842094834	First Aid
2	Kumar P. Niraula	Biratnagar-1	9843059106	DDRT	14	Rashmai Bhattra	Kanepokhari	9814396538	First Aid
3	Sushil Ghimire	Biratnagar-2	9842032489	DDRT	15	Khagindra Prasad Ghimire	Urlabari	9842228135	First Aid
4	Surendra Giri	Hoklabari	9842093652	DDRT	16	Lila Maya Bhattra	Urlabari	9842062626	First Aid
5	Shyam Ku. Chaudhary	Keraun	9842093665	DDRT	17	Suman Adhikari	Biratnagar	9852027428	First Aid
6	Shivanand Yadav	Brdanga	984233631	DDRT	18	Thamraj Limbu	Belbari	9824329293	First Aid
7	OM Prakash Mandal	Biratnagar	98420047003	DDRT	19	Dinesh Kum Bista	Ratuwamai	9802773550	First Aid
8	Sanam Tamang	Miklagung	9829323353	DDRT	20	Badal Dewan	Sundar Haraicha	9804318661	First Aid
9	Yogesh Chhinal	Mikalajung	9817314591	DDRT	21	Narendra Pr. Neupane	Biratnagar	9852031266	First Aid
10	Gunja Ku. Mandal (F)	Dhanpalthan	9810460837	DDRT	22	Sunil Baral	Urlabari	9842470971	First Aid
11	SUnita Khatri	Miklajung	9805390115	DDRT	23	Samjhana Kumari Kamat	Katahari	9800917388	First Aid
12	Yasoda Pariyar	Kanepokhari	9800994456	DDRT	24	Sushil Ghimire	Biratanagar	9842032489	First Aid
13	Manish Neupane	Kanepokhari	9866793954	DDRT	25	Sanjaya Kamat	Biratnagar	9842032214	First Aid
14	Satyam Ku. Gurung	Kanepokhari	9804003798	DDRT	26	Kuldip Mandal	Rangeli		
15	Bhuwaneshor Yadav	Biratnagar	981935618	DDRT	27	Toya Regmi	Biratnagar		
16	Narayan Singh	Dhanpalthan	9807004144	DDRT	1	Satyam Ku. Gurung	Kanepokhari	9804003798	TFI
17	Devi P Niraula	Urlabari	9815982919	DDRT	2	Ganga Bahadur Budathoki	Gobindapur	9842108672	TFI
18	Ganesh Ku. Dulal	Urlabari	984209357	DDRT	3	Manish Neupane	Kanepokhari	9866793954	TFI
19	Rukmani Adhikari	Urlabari	9842563309	DDRT	4	Sanjib Karki	Kanepokhari	9808554118	TFI
1	Surendra Giri	Hoklabari	9842093652	FA	5	Manoj Darji	Kanepokhari		TFI
2	Prava Adhikari	Biratnagar	9842046570	FA	6	Durga Acharya	Madhumalla		TFI
3	Ramprasad Neupane	Jhorahat	9842076495	FA	Stock of Non Food Item* for relief – 100 Family *utensils set-100 *Clothes set – 100 *Blanket set- 100 *Tarpaulin set – 100				
4	Kumar Prasad Niraula	Biratnagar	9843059106	FA					
5	Shivaraj Kopirala	Biiratanagar	9842069926	FA					
6	Chandra Pd. Subedi	Katahari	9842221960	FA					
7	Chiranjivi Kaffle	Darbesa	9852026052	FA					
8	Panchalal Dash	Biratnagar	9807353772	FA					
9	Sujita Mishra	Belbari	9817367397	FA					
10	Sujit Jaisabal	Urlabari	9807006607	FA					
11	Namuna Shrestha	Urlabari	9842201491	FA					
12	Namuna Shrestha	Urlabari	9842201491	FA					

अनुसूची १७: नेपाली सेनाका विभिन्न युनिटमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण:

श्री सूर्यदल गण मा (गुल्म टांडी.सु) रहेकोबिपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण			श्री सूर्यदल गण विराटनगर ,गुल्म.सु) मा रहेको (बिमानस्थलबिपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण			श्री सूर्यदल गण नेपाल राष्ट्र ,वेश.सु) मा रहेको (बैंकबिपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण		
सि.नं	सामानको नाम	परिमाण	सि.नं	सामानको नाम	परिमाण	सि.नं	सामानको नाम	परिमाण
	लाईफ ज्याकेट	१०		लाईफ ज्याकेट	१०		लाईफ ज्याकेट	१०
	हेलिमेट	५		हेलिमेट	५		हेलिमेट	५
	पिक	५		पिक	५		पिक	५
	साबेल	५		साबेल	५		साबेल	५
	स्ट्रेचर	१		स्ट्रेचर	१		स्ट्रेचर	१
	डोरी	१		डोरी	१		डोरी	१

अनुसूची १८: प्रदेश प्रहरी कार्यालय प्रदेश नं १ मा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण:

प्र प ता के १ नं प्रदेश विराटनगर				१ नं प्र स प्र गण मुका रानी विराटनगर			
सि.नं	सामानको नाम	परिमाण	कैफियत	सि.नं	सामानको नाम	परिमाण	कैफियत
१.	लाईफ ज्याकेट	२०			लाईफ ज्याकेट	४०	
२.	स्ट्रेचर	२			स्ट्रेचर	६	
३.	गैति	६			गैति	७	
४.	साबेल	५			साबेल	१२	
५.	फरुवा	४			हुप्स	५	
६.	बाल्टीन	४			ट्युव	१०	
७.	नाइलन डोरी	२			नाइलन डोरी	४०० मिटर	
८.	गल वा झम्पल	४			गल वा झम्पल	४	
९.	खुकुरी	२			भर्याड	२	
१०.	आरा	१			सेफ्टी बेल्ट	५	
११.					अग्नी नियन्त्रक यन्त्र	२	
१२.					लेदर ग्लोव्स	६ जोर	
१३.					कोदालो	७ थान	

अनुसूची १९ : सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३ गण हे. क्वा. कंकालिनी मोरङ तथा मोरङ जिल्ला स्थित सुरक्षा बेस र बी.ओ.पी. हरुमा रहेको विपद् व्यवस्थापनको जम्मा सामग्रीहरूको विवरणः

सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३ गण हे. क्वा. कंकालिनी मोरङ तथा मोरङ जिल्ला स्थित सुरक्षा बेस र बी.ओ.पी. हरुमा रहेको विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण				स.प्र. बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट नोचामा रहेको विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण			
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
१.	रेस्क्यु च्यफ्ट बोट	१ थान		१.	लाईफ ज्याकेट	१६ थान	
२.	हावाको सिलिण्डर	१ थान		२.	फायर एक्स्टिङ्गुअर	३ थान	
३.	रेगुलेटर	१ थान		३.	साबेल	१० थान	
४.	रेगुलेटर पाईप	१ थान		४.	पिक, फरुवा	५, ५ थान	
५.	नियन्त्रण बाकस	१ थान		५.	बन्चरो	२ थान	
६.	एयर व्यागको पाईप	१ थान		६.	गल	५ थान	
७.	एयर व्याग	१ थान		७.	बाल्टिन	५ थान	
८.	हावाभिन्न पठाउने बल्ब	१ थान		८.	नाईलन डोरी	२ रोल १०० मि	
९.	हावा बाहिर पठाउने बल्ब	१ थान		९.	फष्ट एड बक्स	२ थान	
१०.	हावाको दबाव नाप्ने यन्त्र	१ थान		१०.	स्ट्रेचर	३ थान	
११.	लाईफ बडि रिङ्ग	४ थान		११.	ट्युब	५ थान	
१२.	कमाण्ड प्याडल	२ थान		१२.	सर्च लाइट	१ थान	
१३.	४.२ ईन्चको पम्प	१ थान		स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट रंगेलीमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू			
१४.	प्लाष्टिक हेलमेट	१० थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
१५.	क्लाईमिङ्ग रोप	२० मिटर		१.	लाईफ ज्याकेट	१७ थान	
१६.	फष्ट एड बक्स	१ थान		२.	फायर एक्स्टिङ्गुअर	२ थान	
१७.	नर्मल प्याडल	८ थान		३.	ट्युब	७ थान	
१८.	कन्टेनर २० फिटको	१ थान		४.	डोरी	२३० मिटर	
१९.	लाईफ ज्याकेट	१०१ थान		५.	सेफ्टी बेल्ट	३ थान	
२०.	प्लाष्टिकको रोल	५ रोल		६.	स्ट्रेचर	४ थान	

२१.	नाईलनको डोरी	२ रोल		७.	फरुवा	६ थान	
२२.	पिक, साबेल, फरुवा	५,५,५ थान		८.	साबेल	१० थान	
२३.	गल, बाल्टिन, घन	२,२,२ थान		९.	झम्पल	५ थान	
२४.	फष्ट एड बक्स	५ थान		१०.	बाल्टीन	५ थान	
२५.	हाते बन्चरो	१ थान		११.	पिक	७ थान	
२६.	स्टेचर	२ थान		स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट जहदा भुटाहा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरु			
२७.	जिआई तार	३५ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
२८.	खाली बोरा	५० थान		१.	लाईफ ज्याकेट	७ थान	
स.प्र.बल, नेपाल नं. ९ गुल्ममा (राजश्व तथा भन्सार सुरक्षा गुल्म) रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरुको विवरण				२.	बाल्टिन	१ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	३.	डोरी	२ रोल	
१.	लाईफ ज्याकेट	११ थान		४.	साबेल	१ थान	
२.	ट्युब	२ थान		५.			
३.	डोरी	१० रोल		स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट बखरीमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरु			
४.	साबेल	२ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
५.	गैची	२ थान		१	पिक,साबेल, गल	१,१,१ थान	
६.	बाल्टिन	२ थान		२	ट्युब	१ थान	
७.	पानी बुट	१५ जोर		३	डोरी	१ रोल	
८.	फोरुवा	२ थान		४	बाल्टिन	३ थान	
स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट डोरीयामा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरुको विवरण				५	वायर कटर	१ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	स प्र बल नेपाल सुरक्षा बेश उर्लावारीमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरुको विवरण			
१.	पिक, साबेल, फरुवा	३,४,२ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
२.	बन्चरो, झम्पल, बाल्टीन	५,१,१ थान		१.	पिक, साबेल, फरुवा	५,५,५ थान	
३.	डोरी	१ रोल		२.	बन्चरो, झम्पल, बाल्टीन	५,५,५ थान	
४.	ट्युब	२ थान		३.	डोरी	१ रोल	

स प्र बल नेपाल सुरक्षा वेश डंग्राहामा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण				४.	ट्युव	२ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	स प्र बल नेपाल सुरक्षा वेश बाहुनीमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण			
१.	लाईफ ज्याकेट	६ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
२.	पिक, फरुवा, बाल्टिन	१,१,१ थान		१.	सावेल	३ थान	
३.	सावेल	८ थान		२.	फरुवा, ट्युव	२,२ थान	
४.	डोरी	१२० मिटर		३.	पिक	१ थान	
५.	रेफ्लिक्टीङ्ग ज्याकेट	४ थान		४.	डोरी	१ रोल	
६.	स्टेचर	४ थान		५.	बाल्टीन	२ थान	
७.	रबर ट्युब	४ थान		६.	बोरा	१०२० थान	
८.	स्टिल बाल्टीन	४ थान		७.	सावेल	३ थान	
९.	गल	४ थान		८.	गम बुट	९ जोर	
१०.	गम बुट	४ थान		९.	हेल्मेट	३ थान	
११.	टर्च लाईट	४ थान		१०.	लाईफ ज्याकेट	३ थान	
१२.	हेड लाईट	४ थान		११.	ट्युव	२ थान	
१३.	लेदर पन्जा	४ थान		१२.	पिक	३ गोटा	
१४.	वाटर गार्ड	५ थान		१३.	फरुवा	३ थान	
१५.	हेम्बर	४ थान		१४.	झम्पल	३ गोटा	
१६.	फस्टएड बक्स	४ थान		१५.	स्ट्रेचर	१ थान	
१७.	सेफ्टी हेल्मेट	४ थान		स प्र बल नेपाल सुरक्षा वेश लक्ष्मीमार्गमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू			
१८.	स्टिल ब्याग	१ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
१९.	हेण्ड ब्याग	१ थान		१.	लाईफ ज्याकेट	३ थान	
स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट बरडङ्गामा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण				२.	सावेल, पिक, फरुवा	१,२,२ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	३.	डोरी	५० मिटर	
१.	लाईफ ज्याकेट	७ थान		४.	बाल्टिन, ट्युव	२, २ थान	
२.	पिक	२ थान	१ थान वेसाबुत	५.	गल	३ थान	

३.	साबेल	३ थान	१ बेसावुत	६.	बोरा	२०० थान	
४.	फरुवा	२ थान		स प्र बल नेपाल सुरक्षा बेश सौठामा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरुको विवरण			
५.	टयुव (आन्तरीक श्रोत)	४ थान		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
६.	बाल्टिन (आन्तरीक श्रोत)	२ थान		१.	लाईफ ज्याकेट	५ थान	
७.	बन्चरो	१ थान		२.	स्टेचर	१ थान	
८.	नाईलन डोरी	१५० मि.		३.	फष्ट एड बक्स	१ थान	
९.	स्टेचर	१ थान		४.	साबेल	२ थान	
१०.	फस्टेड बक्स	१ थान		५.	फरुवा	१ थान	
११.	PRYBER	१ थान		६.	हम्मर	१ थान	
१२.	CROWBAR	१ थान		७.	क्रोब हम्मर	१ थान	
१३.	HAMMER	१ थान		८.	रबर टयुव	३ थान	
१४.	टर्चलाईट	३ थान		९.	हेड लाईट	२ थान	
१५.	सेफ्टी हेलमेट	३ थान		१०.	स्टीक डोरी, नाईलन डोरी	३, ३ रोल	
१६.	हेडलाईट	२ थान		११.	टर्च लाईट	३ थान	
१७.	CARABIN	२ थान		१२.	क्याराबिना	३ थान	
१८.	CLOW HAMMER	१ थान		१३.	हेल्मेट,	२ थान	
१९.	TACTICAL LADDER	१ थान		१४.	गम बुट	३ जोर	
२०.	STATICROPE	३ थान		१५.	गल	१ थान	
२१.	NINOL ROPE	३ रोल		१६.	क्रोवार	१ थान	
२२.	गमबुट	३ जोर		स प्र बल नेपाल बोर्डर आउट पोष्ट सोराभागमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरु			
२३.	घन	१		सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै
स प्र बल नेपाल हाईवे सुरक्षा पोष्ट सलकपुरमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरुको विवरण				१.	लाईफ ज्याकेट	२ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	२.	फरुवा	१ थान	
१.	लाईफ ज्याकेट	५ थान		३.	पिक	२ थान	३ बेसावुत
२.	साबेल	३ थान		४.	साबेल	३ थान	
३.	पिक	३ थान		५.	लाईफ ज्याकेट	३ थान	

४.	फरुवा	१ थान		६	डोरी २० मिटरको	२ रोल	
५.	हाते बन्चरो	२ थान		७	वाटर ट्युब	२ थान	
स प्र बल नेपाल सुरक्षा शनिश्चरेमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू				८	स्टेचर फोल्डिङ्गवाला	१ थान	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	९	पिक	२ थान	
१.	लाईफ ज्याकेट	२ थान		१०	गल	१ थान	
२.	सावेल, पिक, फरुवा	१,२,२ थान		११	सावेल	२ थान	
३.	डोरी	२० मिटर		१२	बाल्टिन	२ थान	
४.	बाल्टिन, ट्युब	२, २ थान		१३	फरुवा	२ थान	
५.	गल	१ थान		१४	बन्चरो	१ थान	
६.	बोरा	२०० थान		१५	वाटर प्रुफ पंजा	५ जोर	
स प्र बल नेपाल भुटानी शरणार्थी सुरक्षा बेश पथरीमा रहेका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको विवरण				१६	वाटर बुट	५ जोर	
सि नं	सामानको नाम	परिमाण	कै	१७	सर्च लाईट	१ थान	
१.	लाईफ ज्याकेट	३ थान		१८	फोल्डिङ्ग ल्याडर ४.१ मिटरको १३.५ फुट	१ थान	
२.	सावेल, पिक, फरुवा	१,२,२ थान					
३.	डोरी	३० मिटर					
४.	बाल्टिन, ट्युब	२, २ थान					
५.	गल	१ थान					

अनुसूची २० : जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङ र मातहतका चौकी, पोष्ट र ईलाकाहरुमा उपलब्ध सामग्रीहरु:

सि.न.	प्रहरी ईकाइको नाम	लाईफ ज्याकेट	नाईनल डोरी मि.	ट्युब	पिक	सावेल	कोदालो	गल	स्ट्रेचर	रवर बोट	जेनेटर	ड्रिल मेसिन	उड कटर	पाल	कै.
१	जि.प्र.का. मोरङ	६३	७००	२१	१५	२०	२५	१०	८	५	१	१	१	१०	१८/२४
२	ई.प्र.का. नेमुवा	१०	५००	१०	५	५	५	२	२	०		०	०	१	"
३	व.प्र.का.(क) बि.न.	१०	५००	१०	५	५	५	२	२	०	१	१	०	४	"
४	ई.प्र.का. रानी	२५	५००	१०	५	५	५	३	४	१	१	१	१	२	"
५	ई.प्र.का. बुधनगर	७	३००	५	५	४	४	२	१	०	०	०	०	१	"
६	ई.प्र.का. रंगेली	२५	५००	१०	५	५	५	२	२	१	१	१	१	४	"
७	ई.प्र.का. सखरदिना	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
८	ई.प्र.का. दोहमना	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
९	सि.प्र.चौ. पोखरिया	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
१०	सि.प्र.चौ. मायागंज	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
१६	ई.प्र.का. सिजुवा	२५	५००	१०	५	५	५	२	२	१	१	१	१	२	"
१७	ई.प्र.का. उर्लावारी	२५	५००	१०	५	५	५	२	२	१	१	१	१	२	"
१८	ई.प्र.का. मधुमल्ला	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
१९	ई.प्र.का. पथरी	२५	५००	१०	५	५	५	२	२	१	१	१	१	२	"
२१	ई.प्र.का. लेटाङ	२५	५००	१०	५	५	५	२	२	१	१	१	१	२	"
२२	ई.प्र.का. बेलवारी	३०	५००	१०	६	६	६	२	२	१	१	१	१	४	"
२३	ई.प्र.का. हरैचा	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"
२४	ई.प्र.का. केरावारी	७	३००	५	३	५	५	२	१	०	०	०	०	१	"

स्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय

अनुसूची २१ : निकायगत भौतिक स्रोत साधनको अवस्था

क्रसं	संस्था वा निकाय	लाईफ ज्योकेट	स्टेचर	फस्ट एड बक्स	बाल्टिन	पिक	सावेल	गल	फरुवा	घन	टर्च लाईट	रबर बुट	रेस्क्यु भेष	क्याराविना	डोरी मिटर	रबर टयूब	सेप्टी हेल्मेट	ड्रिल मेसिन	मेगा फोन	हेडलाइट	सवारी जीप	मोटरसाईकल	गैरखाद्य सेट	हाइजीन किट	त्रिपाल	कम्बल	झुल	रबर बोट
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१५	०	०	१०	०	१५	०	०	०	०	०	०	०	१० पोका	०	१५		०	०	२		०	०	५०	५०	०	०
२.	बिराटनगर महानगरपालिका	७	२	१	७	३	३	३		३	३	७			१०० मिटर	१	७		२									
३.	उर्लावारी नगरपालिका	५	१	१	२	२	२	५	२	२	१		५		५०मि		२	२		२		१			२	२		
४.	बेलवारी नगरपालिका	१५	५	२	१०	१५	१५	५	१६	०	०	१०	०	०	०		३०	०	०	०	०	०	०	०	१००	१००	१००	०
५.	रंगेली नगरपालिका	१०	२		२							१					१								१००	२००		
६.	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका				८		१०		१		४				२०						२	१८			२५		५०	
७.	सुन्दरहरैचा नगरपालिका	५	५	५		१०	४०	०	१	१	५	१०	०	२०	१००	०	२०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८.	लेटाङ नगरपालिका	१०	४								२			१०	५० मिटर	५					२	१			१००	५०	१००	
९.	रतुवामाई नगरपालिका	५	१	०	०	३	२	१	२	१	०	०	०	२	५०	०	०	०	०		०		०	०	१००	५०	१००	
१०.	सुनवर्षी नगरपालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११.	जहदा	१५			५		५	२	१०	२	२	५		२	१५०	५	१५	१	१	२	१	२८	३		५	१००		

क्रसं	संस्था वा निकाय	लाईफ ज्योकेट	स्टेचर	फस्ट एड बक्स	बाल्टिन	पिक	साबेल	गल	फरुवा	घन	टर्च लाईट	रबर बुट	रेस्क्यु भेष	क्याराविना	डोरी मिटर	रबर टयूब	सेप्टी हेल्मेट	ड्रिल मेसिन	मेगा फोन	हेडलाइट	सवारी जीप	मोटरसाईकल	गैरखाद्य सेट	हाइजीन किट	त्रिपाल	कम्बल	झुल	रबर बोट
	गाउँपालिका														मि													
१२.	बुढीगंगा गाउँपालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०
१३.	धनपालथान गाउँपालिका																											
१४.	कटहरी गाउँपालिका	६	१	७	५	५	५	७		३					२ रोल	२	६	१							१०			
१५.	केरावारी गाउँपालिका	५	७	१२	३०	०	११	७	८	१३	११	३२	४	०	६	९	४	२	३	३	३	१३	०	०	८	१५	५	०
१६.	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७.	कानेपोखरी गाउँपालिका	०	२	७	१०	०	१०	१०	१०	१०	२०	५	०	०	२०	०	०	०	०	०	१	०	०	२०	२०	२०	२०	०
१८.	ग्रामथान गाउँपालिका	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	०	१५	१५	१५	१५	०	३०० मि	१५	१५	०	२	१५	०	०	०	०	२५	२५	२५	०

अनुसूची २२ विषयगत सदस्य संस्थाको कार्यशर्तः

कुनै विषयगत क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा सहयोग गर्न सम्बन्धित तहमा तोकिएको प्राविधिक क्षमता भएको तथा अधिकारप्राप्त व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई विषयगत सदस्य संस्था भनिन्छ ।

विषयगत सदस्य संस्थाको काम कर्तव्य यस प्रकार हुनेछन्:

- १ विषयगत सदस्य संस्था (सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, रेडक्रस अभियानका सदस्य, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैसस आदि)का बीचमा उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना गर्न तथा व्यवस्थापन गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- २ संघीय प्रदेश जिल्ला र स्थानीय तह सरकारी निकाय स्थानीय नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकायबीच समन्वय गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ३ आफ्नो विषयगत क्षेत्रमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने । यस अन्तरगत विपद्को प्रकृति तथा योजना मान्यता प्राथमिकता प्राप्त आपत्कालीन कार्य तयारी आपत्कालीन कार्य संबोधन गर्न प्राथमिकताप्राप्त पूर्वतयारी कार्यका लागि विद्यमान कमी कमजोरी पहिचान विषयगत कार्ययोजना आदि पर्दछन् ।
- ४ आपत्कालीन अवस्थाका लागि पर्याप्त आकस्मिक योजना तथा पूर्वतयारीको प्रत्याभूति गराउने ।
- ५ विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरू सम्बन्धित नीतिगत मार्गदर्शन तथा प्राविधिक मापदण्डका बारेमा जानकारी राख्दछन् र सोही मापदण्डका आधारमा प्रतिकार्य गर्दछन् भन्ने कुराको प्रत्याभूति गराउन विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ६ विषयगत क्षेत्रका कार्यसमूहको प्रभाव र कार्यान्वयन योजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न तथा पर्याप्त प्रतिवेदन र प्रभावकारी सूचना प्रवाहको प्रत्याभूति दिन प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र स्थापना गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ७ सूचना संकलन तथा प्रचार प्रसारमा योगदान गर्न स्रोत साधनको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- ८ विषयगत क्षेत्रका प्राथमिकता प्राप्त कार्यसञ्चालन गर्न दातृ समुदायलाई मानवीय सहायता कार्यमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने । साथै विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरूलाई सामान्य माध्यमबाट उनीहरूको स्रोत साधन परिचालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- ९ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्थाका कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।
- १० पूर्व निर्धारित प्राथमिकता प्राप्त आवश्यकता पूर्तिका लागि विषयगत संस्थाहरूलाई अन्तिम सेवा प्रदायकका रूपमा जिम्मेवार बनाउने ।
- ११ कार्यक्षेत्र र कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा विषयगत क्षेत्रका मुख्य साझेदारलाई समावेश गराउने ।

अनुसूची २२ अगुवा सहयोगी संस्थाको कार्यशर्त

अगुवा सहयोगी संस्थाको मुख्य भूमिका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप गर्न विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा सम्बन्धित तहमा कार्यरत सबै निकायकाबीच छलफल गर्न साझा मञ्च प्रदान गरी आवश्यक सहजकर्ताको कार्य गरी यस कार्यमा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग प्रदान गर्नु हो ।

मुख्य भूमिका यसप्रकार हुनेछः

१. सबै निकायहरूको सहकार्यमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमामा सहयोग गर्ने ।
२. विपद् व्यवस्थापन समितिसंग समान्वय गरी अन्तिम कार्यशाला गर्नु अघि बैठकहरू संचालन गर्ने ।

३. विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन प्रकोप जोखिम विश्लेषण आदि कार्यमा समन्वय गर्न र प्राविधिक तथा वित्तीय सहयोग प्रदान गर्ने ।
४. प्रभावकारी प्रतिकार्य पूर्वतयारीको लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका बारेमा समन्वय गर्ने ।
५. विगतका अनुभवका आधारमा सफलता चुनौति तथा कमीकमजोरी पहिचान गर्ने ।
६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा सबै विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
७. कार्यशालाको नतिजा तयार गर्ने र सम्बन्धित तहमा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरु माझ प्रवाह गर्ने । माथिल्लो तहमा प्रतिवेदन दिने साथै तल्लो तहसम्म जानकारी गराउने आदि ।

अनुसूची २३ : आपत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि स्फियर मापदण्ड

आपत्कालीन योजना विपद्को समयमा कार्यान्वयन हुने योजना हो । यस समयमा सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक अवस्था असामान्य रहन्छ । हरेक क्षेत्रमा कठिन परिस्थिति उत्पन्न हुने भएकोले विपद् प्रभावित समुदायको सहयोग गर्दा मानवीय मूल्य र प्रभावितको मौलिक अधिकारमाथि आघात नपुगोस् तथा उनीहरूले सम्मानपूर्वक जीवन निर्वाह गर्न पाउने वातावरण बनोस् भन्ने ध्येयले सहयोगका सन्दर्भमा न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण भएका छन् । स्फियर परियोजनाले निर्धारण गरेका ती मापदण्डलाई नेपाल सरकारबाट समेत अनुमोदन भएको छ । विपद्का समयमा मानवीय सहयोगका निर्धारित न्यूनतम मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु जरुरी हुन्छ । मानवीय सहयोगका मापदण्डको सङ्क्षिप्त विवरण निम्नानुसार छः

१ समन्वय, सूचना तथा पूर्वचेतावनी प्रणाली क्षेत्र

- समन्वय बैठक विपद् परेको पहिलो हप्तामा एक दिन बिराएर र दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा एक दिन बैठक बस्ने,
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसङ्ख्यालाई न्यायोचित रूपमा उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग गर्ने,
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर मीरा (MIRA) टिम परिचालन गर्ने,
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन तयार गर्ने । क्रमशः आवश्यकताअनुसार हरेक २ दिन तथा साप्ताहिक रूपमा निरन्तरता दिने,
- २४ घण्टाभित्र सञ्चार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन,
- विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने,
- समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरी सबैलाई जानकारी गराउने ।

२ खाद्य क्षेत्रः

प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछः

- १) प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी खाद्यसामग्रीको व्यवस्था,
- २) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक

(Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरू पूरकको रूपमा उपलब्ध गराउने, र
३) निश्चित समूहका व्यक्तिको (साना केटाकेटी, एच्आईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकता पूरा गर्न सामान्य खाद्यान्नको अतिरिक्त परिपूरक खाद्यसामग्रीको व्यवस्था ।

मापदण्डबमोजिमको खाद्यान्न सूची (Kit)

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयले प्रकोप पूर्वतयारी सञ्जाल नेपालको समन्वयमा स्फियर मापदण्डअनुरूप सिफारिस गरेको खाद्यान्नको सूची निम्नअनुसार रहेको छः

- चामल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,
- दाल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम
- वनस्पति तेल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,
- नुन - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम

स्थानीय परिस्थितिवमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनु पर्छ । सुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा वितरण गरिनु पर्छ ।

३ आवास तथा गैरखाद्य सामग्री र शिविर व्यवस्थापन

१. औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ,
२. औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४x५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री,
३. कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच,
४. दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा,
५. महिला, केटी, पुरुष तथा केटाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको छ,
६. मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री छः (एक सेट भाँडा),
७. शिविर बन्द गर्ने र बहिर्गमन रणनीति,
८. शिविर स्थापना गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा स्फियरको मापदण्डअनुसार हुनु पर्ने,
९. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत गर्ने,
१०. शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्ने,
११. शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख हेर्ने वा अभ्यास बुझ्ने,
१२. सरकारी निकायहरू, नागरिक समाज, स्थानीय निकाय तथा सरोकारवाला समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना गर्ने ।

४ खानेपानी तथा सरसफाइ:

१. पहाडी जिल्लाहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र तराईका जिल्लाहरूमा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुर्याउने,
२. शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटरगार्ड (Water Guard) उपलब्ध गराउने,
३. शिविरमा बसोवास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सङ्ख्या बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने,
४. शिविरमा बसोवास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैरसरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिलाई स्वास्थ्यसम्बन्धी सामग्रीको कीट (Kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने,
५. एकरूपताका लागि जिल्ला आपत्कालीन योजनालाई राष्ट्रिय आपत्कालीन योजनासँग मेल खाने गरी तयार तथा सुधार पार्ने ।

५ स्वास्थ्य तथा पोषण:

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) सुरु हुन्छ,
- सामुदायिक स्तरमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै सङ्ख्यामा गम्भीर बिरामीहरूलाई सिफारिस गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ,
- सिफारिस गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral centres) मा केन्द्रहरूमा पुग्नका निमित्त बिरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रबन्ध गरिनेछ ।

६ शिक्षा:

- विपद्को घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी पूर्वाधार र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका अवस्थाका बारेमा द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने,
- जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने,

- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित, विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित स्थान स्थापना गर्ने,
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने,
- विद्यालयबाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- प्रभावित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई समावेश गर्दै लैजाने ।

७ संरक्षण:

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने,
- विभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडि पारिएका समूहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुविधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने,
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने,
- बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने,
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने,
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने,
- बिछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बालबालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने,
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तै: परिवार नभएका, वृद्ध, अपाङ्ग तथा दीर्घ रोगबाट प्रभावित समूहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (बास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था),
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने,
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी गर्ने ।

अनुसूची २४ : विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम

नेपाल सरकार

विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

फारम भर्दा ध्यानदिनु पर्ने कुराहरु:

१. एउटा वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।
२. विपद् भएको ० देखि २४ घण्टा भित्र गाउँ तथा नगरपालिकाको कर्मचारी, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा फारम भरिने छ ।
३. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचनादाताहरूसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी फारम भरिने छ ।
४. यदि अस्पष्ट सुचनाहरु प्राप्त भएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीबाट उपयुक्त विचारका आधारमा फारम भरिने छ ।
५. आवश्यक सेवाहरुको लेखाजोखा गर्न प्रभावित संख्या अनुमान गरिने छ ।
६. तल दिइएका विकल्पहरु नभएमा अन्यमा उल्लेख गरिने छ ।

१ स्थान र पहुँच सम्बन्धी सूचनाको जानकारी			
१.१ प्रदेशको नाम :		१.२ जिल्लाको नाम:	१.३ गाउँ/नगरपालिकाको नाम:
१.४ वार्ड नम्बर		१.५ मिति:	गते /महिना/साल:
१.६ सूचना संकलन गर्ने व्यक्तिको विवरण :			
नाम :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोली नेताको नाम:
१ २ ३			
१.७ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित वडासम्म आवतजावतको अवस्था	☐ पहिलाको जस्तै सामान्य ☐ कठिन (मुस्किल छ) ☐ धेरै कठिन	१.८ प्रभावित वडा सम्म पुग्ने साधन	☐ पैदल ☐ गाडी ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)
१.९ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्मपुग्ने साधनको आधारमा लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा ☐ १ दिनभन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)		
२. विपद् सम्बन्धी विवरण			
२.१ घटना घटेको मिति		२.२ घटना घटेको समय	

२.३ विपद्को प्रकार	☐ बाढी ☐ भूकम्प ☐ खडेरी ☐ पहिरो ☐ महामारी ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ आगलागी ☐ शीतलहर				
२.४.१ मृतक	२.४.२ बेपत्ता	२.४.३ घाइते	२.४.४ विस्थापित		
☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन		
अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:	अनुमानित संख्या:		
२.५ प्रभावित क्षेत्रमा संचारको अवस्था कस्तो छ ? (मोबाइल, टेलिफोन)	☐ ठिक छ ☐ आंशिक ठिक छ ☐ अवरुद्ध				
२.६ प्रभावित क्षेत्रमा विपद्को कारणले अन्य कुन कुन सेवाहरु अवरुद्ध भएका छन् ? चिन्ह लगाउनुहोस ।	☐ विद्युत ☐ बजार/पसल ☐ विमानस्थल ☐ विद्यालय ☐ स्वास्थ्य सेवा ☐ खानेपानीको आपूर्ति ☐ पुलहरु ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ मुख्य सडक				
३. प्रभावित व्यक्ति तथा सेवाहरु					
३.१ प्रभावित क्षेत्रकामुख्य सेवा तथा कार्यालयहरु संचालनको अवस्था कस्तो छ ?	जम्मा संख्या	संचालनमा छ	आंशिक क्षति तथा संचालन	पूर्ण क्षति	थाहा छैन
३.१.१ विद्यालय					
३.१.२ प्रहरी कार्यालय					
३.१.३ स्वास्थ्य केन्द्र					
३.१.४ वडा कार्यालय					
३.१.५ अन्य सरकारी कार्यालयहरु					
३.१.६ सामुदायिक भवनहरु					
३.१.७ रेडक्रसको कार्यालय					
३.१.८ अन्य (उल्लेख गर्ने)					
३.२ विपद्का कारणले कुन समुहका मानिसहरु बढि जोखिममा रहेका छन् ?	☐ गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या) ☐ किशोरी तथा प्रजनन उमेरका महिलाहरु (अनुमानित संख्या) ☐ ६० वर्षभन्दा माथिका व्यक्तिहरु (अनुमानित संख्या)				

	(संख्या उल्लेख गर्दा द्वितीय तथाङ्कलाई आधार मान्न सकिने छ)
३.३ प्रभावित क्षेत्रमा माथि उल्लेख नभएका तर जोखिममा रहेका समुहहरू छन भने उल्लेख गर्नुहोस । जस्तै: घरवार विहिन, एकल महिला तथा पुरुषहरू	
४. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	
४.१ पिउने पानीको श्रोतको अवस्था कस्तो छ ? (यदि क्षति भएको छैन भने ४.३ मा जाने ।)	☐ पूर्ण क्षतिग्रस्त ☐ आंशिकक्षति
४.२ पिउने पानीको वैकल्पिक श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?	☐ छ, सुरक्षित श्रोतको रूपमा प्रयोग भएको छ ☐ छ, तर सुरक्षित छैन ☐ छ, सुरक्षित/असुरक्षित थाहा छैन तर प्रयोग भएको छ ☐ वैकल्पिक श्रोतको प्रयोग भएको छैन
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तोछ ?	☐ व्यवस्थित छ ☐ व्यवस्थित छैन
४.४ शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ छ ☐ छैन
५. अस्थायी आवास र अन्य अनिवार्य गैर-खाद्य सामग्रीहरू	
५.१ के विपद्का कारण आवास सम्बन्धी कुनै समस्या भएको छ ? (यदि छैन भने ६.१ मा जानुहोस)	☐ छ ☐ छैन
५.२ तत्कालको लागि कति घरपरिवारलाई अस्थायी आवासको आवश्यकता छ ?	संख्या उल्लेख गर्ने
५.३ अहिले विस्थापितहरू कहाँ बसेका छन् ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
५.४ विस्थापितहरूका लागि कति समयका लागि अस्थायी आवास आवश्यक छ ?	☐ १ हप्ता सम्म ☐ १ देखि २ हप्ता सम्म ☐ २ हप्ता देखि १ महिना सम्म ☐ १ देखि ३ महिनासम्म ☐ ३ महिनाभन्दा बढी
६. खाद्यान्न तथा बजार	
६.१ प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले सञ्चित गरेर राखेको खाद्यान्न क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति ☐ आंशिक क्षति ☐ क्षति छैन
६.२ प्रभावित क्षेत्रको बजार संचालनको अवस्था कस्तो छ?	☐ पूर्ण संचालन ☐ आंशिक संचालन ☐ संचालन छैन ☐ थाहा छैन

६.३ पशु तथा कृषिबालीको क्षतिको अवस्था कस्तो छ ?	☐ पूर्ण क्षति ☐ आंशिक क्षति ☐ क्षति छैन
६.४ कुन पशु तथा कृषिबालीको क्षति भएको छ ?	☐ पशुपालन ☐ बालीनाली ☐ माछापालन ☐ अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)
७. स्वास्थ्य तथा पोषण	
७.१ प्रभावित क्षेत्रमा विपद् पश्चात स्वास्थ्य सम्बन्धी कुनै समस्याहरु उत्पन्न भएका छन् ? (यदि छैन भने ७.३ मा जानुहोस् ।)	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन
७.२ यदि छ भने कस्ता खालका समस्याहरु देखा परेका छन् ?	☐ घाइते ☐ सरुवा रोग ☐ प्रजनन स्वास्थ्य समस्या ☐ अपर्याप्त औषधि आपूर्ति ☐ अपर्याप्त स्वास्थ्य जनशक्ति ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
७.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुले स्वास्थ्य सेवा पाईरहेका छन् ?	☐ छन् ☐ छैनन् ☐ आंशिक, केहीलाई मात्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच भएको
७.४ प्रभावित क्षेत्रमा अति कुपोषण भएका ५ वर्ष मुनिका बालबालिका छन् ?	☐ छन् ☐ छैनन् छन् भने कतिजना छन् अनुमानित संख्या उल्लेख गर्नुहोस्
८. संरक्षण	
८.१ प्रभावित क्षेत्रमा बालबालिकाहरु हराइरहेका वा परिवारसंग छुटेका छन्?	☐ छन् ☐ छैनन्
८.२ प्रभावित क्षेत्रमा कुनै लैंगिक हिंसा भएको बारेमा जानकारी छ ?	☐ छ ☐ छैन
८.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुमा डर तथा चासोका विषयहरु के के छन् ?	☐ बक्तिको अभाव ☐ गोपनीयताको अभाव ☐ मानव बेचबिखन ☐ लैङ्गिक हिंसा बढ्नु ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
९. विपद् पश्चात्को मौसमको अवस्था	
९.१ मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ मौसम सामान्य छ ☐ हिमपात ☐ भारी वर्षा ☐ हावाहुरी ☐ अत्याधिक चिसो ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) ☐ अत्याधिक गर्मी
१०. उपलब्ध श्रोत साधन, समस्याको सामनागर्ने रणनीतिहरु र आवश्यक सहयोग	
मुख्य सूचनादाताको सूचना र लेखाजोखा टोलीको अवलोकनका आधारमा उक्त क्षेत्रमा देखिएका थप आवश्यक सहयोग	
क्षेत्र	अतिरिक्त सहयोगको आवश्यक सहयोग उल्लेख गर्नुहोस्

	आवश्यकता	
१०.१ खोज तथा उद्धार	☐ छ ☐ छैन	
१०.२ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ छ ☐ छैन	
१०.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता	☐ छ ☐ छैन	
१०.४ आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरू	☐ छ ☐ छैन	
१०.५ संरक्षण	☐ छ ☐ छैन	
१०.६ खाद्यान्न	☐ छ ☐ छैन	
१०.७ शिक्षा	☐ छ ☐ छैन	
१०.८ संचार	☐ छ ☐ छैन	
१०.९ प्रभावित वडामा तत्काल आवश्यक सहयोग सम्बन्धमा लेखाजोखा टोलीको बुझाई कस्तो छ ?	☐ स्थानीय क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोत बाट आवश्यकता पूर्ति गर्न सकिने ☐ केहि मात्रामा सहयोगको आवश्यकता रहेको ☐ सहयोगको अति आवश्यकता रहेको	
१०.१० तत्काल सहयोगकालागि सबैभन्दा उच्च प्राथमिकतामा के परेको छ ? प्राथमिकता निर्धारण गर्दा नम्बरमा उल्लेख गर्नुहोस ।	☐ खोज तथा उद्धार	☐ खाद्यान्न
	☐ आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा	☐ शिक्षा
	☐ खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	☐ संचार
	☐ आवास तथा गैर खाद्य	☐ संरक्षण
	☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
केही थप टिप्पणी भएमा उल्लेख गर्ने:		
हस्ताक्षर		

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (मोरङ २०६७) पुनरावलोकन २०७६,
२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (अद्यावधिक २०७६),
३. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यालय प्रमुखहरूको कार्यशाला २०७७ जेष्ठ २७,
४. विषयगत क्षेत्रहरूसंगको बैठकहरू २०७७ असार,
५. सरोकारवाला कार्यालय र संघसंस्थाहरूमा भएका तथ्याङ्क तथा अभिलेखहरू,
६. स्थानीय तहका प्रमुखहरू र सरोकारवाला कार्यालयका प्रमुखहरूसंगको टेलिफोन वार्ता र अन्तरकृया ।